

Tüstav Arşivi
Orhan SİLİER
Bağışı

TÜRKİYE SÖZLÜK

4 ŞUBAT 1969
FİYATI 125 KURUŞ
YIL: 2 SAYI

64

BU HAFTA

24
SAYFA

TÜRKİYE'DE

KARŞI

TÜSTAVI DEVİRİM

Mihri Belli

Kış gelir, dert-hüzün birlikte gelir öğretmenin evine.. Bir bakarsınız ki bir haber tutuşturulur eline... «Seni Bakanlık emrine aldık - Seni açığa aldık - Sen falan yere sürdük.» Gerekçe belli: «Niye Akşam, Cumhuriyet okuyorsun? Niye halktan, devrimden söz ediyorsun? Niye çevrende TÖS eylemini yürütüyorsun? Niye eğitimin aksak yönlerini yazıyorsun?» Bugün, hükümetin Türk Öğretmeninden sorduğu maalesef bu. «Niye A-B-C nin dışına çıkıyorsun?..»

Cevap veriyorum Türk Öğretmeni adına bunlara : Yazacağız, bu can tenden, çıkarırsanız yazacağız. Okuyacağız, gerçekleri Türk toplumuna söylemek için okuyacağız. Çıkacağız, Anayasamızın bize tanıdığı özgürlükler içinde ABC nin dışına çıkacağız. Ve Mustafa Kemal'imizin devrimlerini TÖS eylemi içinde yayacağız. Yayacağız!...

Sapık fikirleri, ağulu sözleri ve zararlı cereyanları her zaman dibinedek eleştirip, karşılarına çıkarak, kendilerine serbest hareket etme olanağı kazandırmıyacağız. Tarihin çarkını firenlemek, hem de çıkarları uğruna firenlemek çaba-

sındaki tutucular ne yaparlarsa yapsınlar, hangi kozu kullanırlarsa kullansınlar, devrimsel atılımları ergeç ama mutlaka başarıya ulaştıracağız.

KIYIM ÖRNEKLERİ

İçimizden bir Fezullah Ertuğrul hasta yatağından kaldırılarak, felçli kızı köy çocuğu karısının gözyaşlarına gömülerek, Elazığ'ın Baskil İlçesinin Karagedik köyüne, hem de okulsuz köyüne sürüldü. Mülki amirlerin izin, doktorların rapor yetkilerine dahi etki edilerek öğretmenin tüm özgürlükleri kısıldı. Bu böyle oldu diye, bir Ahmet Kaya Turan Milli Eğitim Bakanının seçim bölgesinde susmadı. Ona da; «Haydi, Edirne'den Hakkarî'ye» dediler. 1967 Aralığındaki bu kararı Danıştay bozdu. A. Kaya Turan'ın varlığından ürkenler, 968 Aralığında bu kez de «Haydi Çorum'a» dediler. Dediler ama bu; Kurtalan'dan Van'a, Van'dan Erzincan'ın Çayırlı ilçesine sürülen ve oradan açığa alınan bir Hasan Basri Aydın'ı etkilemedi, korkutulamadı. Üstelik, o günden bu güne, halk neyin niçin olduğunu öğrenmiş olmalı ki, H. Basri Aydın'a hükümetin verdiği maaşın iki katını her ay ödeyerek; «Gitme içi-

mizden, kuruluşuna önderlik ettiğin kooperatifimizin başkanı ol, seçimlerde de 50 köyün adayısin» diye bu öğretmen arkadaşımızı bir taahhütle başüstünde tutarak kendi savaçısına sahip çıkmıştır.

Olayları çoğaltmıyorum sayın okuyucularım. Bunun yüzlerce örneğini yıllardır tümümüz basından izliyorsunuz.

TEKSASLI VALİ OLAYI

Bu olayların en son halkasını teşkil eden, pankartlarda belirtilen Teksas'lı Vali olayıdır.

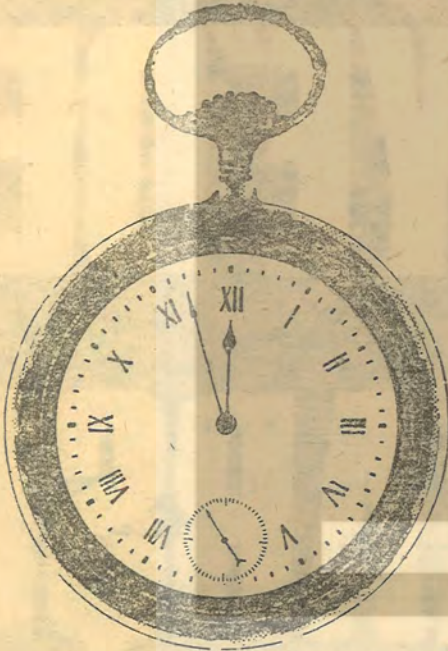
Olay bir süre önce Malatya'da geçer. Kökü, mezhep ayırımına, devrimci ve tutucu görüş çatışmalarına dayanan olaylarda; uyanık öğrencilerin üzerine benzin dökülerek yakılmak istenir. Kurtarıcımız Mustafa Kemal'in çerçevesi resmi öğrencilerin başında parçalanır, hatta ve hatta bu ulus insanlarının kanlarının bedeli olan Türk Bayrağı yırtılmak istenir. Suçlularla kimse ilgilenmez. Sadece Hekimhan ortaokulu süresiz kapatılır. Sorunu, enine boyuna araştıran, okulun, kapatılma nedenini Malatya Valisinden sormaya giden TÖS Başkanı H. Nedim Şahhüseyinoğlu, yanındaki iki TÖS üyesi Vahap Akgül Abdullah Durdu ile Valinin bildiğiniz şekilde hücumuna uğralar. «Defolon ulan eşekoğlu eşekler, öğretmenler de kim oluyorlarmış, çıkın burdan» diye yumrukla bu arkadaşlarımızı dışarıya atar.

Kişisel bir işi için gitmemiştir Vali'nin yanına onlar. Şahıslarında temsil ettikleri 1400 öğretmenin adına, yüzlerce öğrencinin öğretim olanağından yoksun bırakılışının nedenlerini öğrenmek için gitmişlerdir.

DEVLET YUMRUĞU

Olay, sadece Şahhüseyin adındaki bir arkadaşımızın iki üyesi ile dövülmesi şeklinde basite alınmamalıdır. Türk öğretmenin tüzel kişiliğinin bu arkadaşlar şahsındaki zedelenişi çok daha başka bir anlam taşır. Bunun eleştirilmesini bir başka yazıya bırakarak derim ki: Tüm suç halktan yana olmak, ülkede uyanışı sağlamak olan Türk Öğretmeninin çektiği bunalımlar yeter. Yeter artık yeter!.. Sınıfında kurşunlanan, dağa kaçırılan, yerilen, sövülen, dövülen, Bakanlık Emrine alınan, ekmeğiyle oynanan öğretmenlerin çilesi yetsin artık. Bırakılsın yakamız. Yağsız bulgurdan usanıp usanıp yine ona kul edilen öğretmenleri halktan koparamazlar. Halktan ayıramazlar.. Sosyolojik deyimini ne olursa olsun, bugün Türk Öğretmeni Halktır halk!. Halkın kendisidir. Kendi sorunlarının, Ulusal sorunlar içinde çözüm yolu bulacağına inanır.

Evet. Biz halkız. Kendi halkımıza hizmet ediyoruz. Hiçbir şeyden korkumuz kuşkumuz yok. Görevimizi, şeref duyarak, gururla yapıyoruz. Eğer yetersizliklerimiz olursa eleştirilmeli ve ortadan kaldırılmalı. Halk için yararlı olan her tekliyi kabul edeceğimizden kimsenin kuşkusu olmasın. Ama, haklı atılımlarımızın karşısına da devlet yumruğu çıkarılmasın.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında

EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1. kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın : 60135 - 128)

OKURLARA

- PTT ile abone olan okurlarımız posta makbuzlarının arkasına açık adreslerini ve hangi sayıdan itibaren abone olduklarını yazmayı lütfen unutmasınlar.
- İkinci yılda eski makbuzlar tamamen hükümsüzdür. Bu makbuzlardan elinde olan varsa, bunları gazete adresine göndermelerini önemle rica ederiz.
- Yeni yılda aboneler için 3 parçalı, sair gelirler için 2 parçalı makbuzlar kullanılmaktadır.
- Hazırlanmakta olan Birinci Cilt (ilk 52 sayı) idarehanelerden alanlar için 50.— liradır. Taşradan istenirse posta masrafı aynı şekilde ilâve edilir. Ciltler hazır olduğu zaman hemen ödemeli olarak göndermemizi isteyen okurlarımız şimdiden sıraya girebilirler.

TÜRK SOLU : Haftalık Gazete — Sahibi : Şerif Tekben — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Bora Gözen — İdare Yeri, Yazışma ve Abone Adresi : Babiâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon : 27 39 61 — Ankara Temsilciliği : Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A — Dizgi Tertip : ÖZ—GÖR Matbaası, Basıldığı Yer : Talât Matbaası

İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel : 27 89 49 — Ankara Dağıtımı : Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi — Ege Bölgesi Dağıtımı : Orhan Özışman, İzmir — Yıllık Abonesi : Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak : 80 TL., Amerika uçak : 170 TL., — İlân : Santimi 20 TL., Yayın İlânları yüzde elli (% 50) indirimlidir.

TÜRKİYE'NİN GERÇEĞİ

başyazı ●

Batı'da tarihi gelişmenin bir sonucu olan sosyalizm-antimilitarizm bağdaşması, Türkiye'nin gerçeklerine hiç uymayan bir şeydir. Öteki ülkelerin tarihinde görülen, asker tarafından bastırılan halkçı, ilerici hareketler, bizim tarihimizde yoktur. Ve bu gerçek, bizim, ilericiler olarak Türk Ordusuna karşı tutumumuzun Batı anti-militaristlerinin tutumunun tam karşıtı olmasını gerektirir.

Batıda sosyalizm ile anti-militarizm hep birlikte gitmiştir. Bunun sebebi açıktır: Batı ülkelerinin orduları kapitalizmin gelişme aşamasında burjuva sınıfının sömürü olanaklarını koruyan ve bu sömürünün sınır dışındaki alanını genişletmek için fetihlerde bulunan bir askerî mekanizmaydı. Emperyalizm döneminde bu gelenek devam etmiştir. İşçi sınıfının çıkarı ise kapitalist ve emperyalist sömürünün ortadan kaldırılmasında, hiç değilse sınırlandırılmasındaydı. Onun için Avrupa ve Amerika'da işçi hareketi, her ileri hamlesinde karşısında burjuvazinin baskı kuvveti niteliğindeki orduyu bulmuştur. Rastaignac'dan Franco'ya kadar bunun örnekleri çoktur.

Sosyalist fikirler bize Batıdan ilk geldiğinde, bu anti-militarizm eğilimi de birlikte geldi. Bir süre bizdeki bazı sosyalist geçinenler anti-militarizmi sosyalistliğin ayrılmaz bir parçası saydılar. Bugün bile sayıları az da olsa meseleye bu açıdan bakanlar vardır. Ama Batı'da tarihi gelişmenin bir sonucu olan sosyalizm-antimilitarizm bağ-

daşması, Türkiye'nin gerçeklerine hiç uymayan bir şeydir.

Nizamî bir ordu Türkiye'de kurulalı beri tarihimizde bütün ilerici nitelikte hareketler, ya doğrudan doğruya Ordunun başarısıdır, ya da, hiç değilse, Türk Ordusu bu gibi akımların karşısına çıkmamıştır. Öteki ülkelerin tarihinde sık sık görülen, asker tarafından bastırılan halkçı, ilerici hareketler bizim tarihimizde yoktur. Ve bu gerçek, bizim, ilericiler olarak, Türk Ordusuna karşı tutumumuzun Batı anti-militaristlerinin tutumunun tam karşıtı olmasını gerektirir.

Son bütçe konuşmalarında Türkiye'nin emekçi halkının, Türk millîcilerinin özlemleri, Büyük Millet Meclisi kürsüsünde askerler tarafından ifade edildi. Bu bir rastlantı değildir. Sayın Cemal Madanoğlu Türk Ordusunun meselelerini millî bir açıdan ele alırken, ya da Sayın Kadri Kaplan, bütçeyi devrimci bir açıdan eleştirirken, Türk Ordusunun halkçı geleneğine uygun bir davranışta bulunmaktaydılar.

Ote yandan meslekten politikacıların en ilerici geçineninin bile halkın sesini Meclis kürsüsünden duyurma işinde gölgede kalmaları da bir rastlantı değildir. Bu durum, bizde burjuva parlamantarizminin 1945 yılından beri pek parlak olmayan sicilinin tabii bir sonucudur. Batı ülkelerinde ilerici akımlara gelişme olanakları sağlayan parlamantarizm, İkinci Dünya Savaşından sonraki ortamda, Türkiye'de gericiliğe taviz ve emperyalizme yaranma yarışının yer aldığı bir alan manzarası şartlarında Atatürk devriminin halkımıza sağladığı rasi şartlarından Atatürk devriminin halkımıza sağladığı kazançları birer birer yitirme yolunu tutmuştur. Filipin tipi demokrasi emperyalizmin müttefiki durumunda olan

işbirlikçi sermaye çevrelerinin ve feodallerin üstünlüğünü sağlamış ve anti-kemalist karşı devrimi perçinlemiştir. Öyle ki, parlamanter demokrasimizi halkımızın yararına işleyen gerçek bir demokratik özgürlük düzeni biçimine sokma görevi, henüz başarmamız gereken önümüzdeki bir görevdir.

Elbette ki bu şartlarda, Türk toplumunda halkçı ve millîci nitelik taşıyan Ordudan gelmiş olan ve tarihî konjonktürün sonucu Meclis kürsüsünden konuşma olanağını bulabilen bir senatör, meslekten politikacılardan daha yakın olacaktır Türk halkına. Ve elbette ki her Türk milliyetçisinin meselesi olan ordunun millî niteliğinin savunulması gibi, toprak reformundan, emperyalizme bağlı dış ticaret sermayesinin millîleştirilmesi gibi Millî Demokratik Devrimin temel ilkeleri bu asker senatörler tarafından savunulacaktır. Türkiye'nin bu gerçeği, Batı ülkelerinde hiç eşi olmayan, Doğu ülkelerinde de pek seyrek görülen bir güçler dengesinin sonucudur. Ve biz, olayları ele alırken bu gerçeği gözden uzak tutmamalıyız.

Tabii senatörlük müessesesine karşı son zamanlarda işbirlikçi çevrelerin giriştikleri sistemli saldırıları bu gerçek ışığında değerlendirmeliyiz. Anayasanın bir parçasını teşkil eden bu müessese ortadan kaldırılabilirse, emekçi halktan yana millîci bir siyasî çizgiyi savunan gür sesler eksilecektir Mecliste; ve işbirlikçilerin sözcüleri rahat nefes alacaklardır. Tabii Senatörlük müessesesinin hakından geldikleri gün, sıra bir Madanoğlu'nu susturmak için alınması gereken tedbirlere gelecektir. Ve bu karşıdevrimci tedbirler zinciri, Türkiye'nin işbirlikçiler için bir «dikensiz gül bahçesi» haline getirilmesine kadar, yani, bir çeşit parlamanter kisveli faşizme vardırılmak istenmektedir. İşbirlikçilerin bu yolda sağlıyacıkları her başarı, yeni gerici hamleleri davet edecektir.

Bazıları, Senato ya da Meclis kürsüsünden en başarılı konuşmanın bile polemik niteliği taşıyacağını, etkisinin sınırlı kalacağını, çünkü, o kubbe altındaki muhatapların, formasyonları gereği, söylenen en doğru sözlere kulaklarının tıkalı olduğunu, bu muhatapların temsil ettikleri çıkar çevrelerini bu yoldan olumlu biçimde etkilemenin imkânsız olduğunu düşünebilirler. Ama muhatap yalnız kubbenin altındakiler değildir; ve hiç şüphe yok ki bir Madanoğlu, ya da bir Kaplan, bütün Türk ulusunun önünde konuştuklarının bilinciyle konuşmaktadırlar. Ve sözleri, herkesten önce, Türkiye'nin emekçi halkına, Türkiye'nin millîci güçlerinedir. Onun için ulusun gerçek özlemlerini ifade eden bu konuşmaları kubbe altında yankısı olmayacak bir hoş sada saymak yanlıştır. Yanlı olacaktır.

Madanoğlu ve Kaplan sözleriyle, «Ordu, Millet Elele!» sloganını ortaya atmış olan Türk halkının bu sloganla neyi kastettiğini en veciz biçimde ifade etmişlerdir.

olaylar

Geçen yıllarda «dağıtılacak toprak yoktur», «ağa yoktur» diyen

AP. iktidarının başlarına en etkili cevabı

ağa ve tefeci baskısında kalan köylüler bizzat vermektedir.

Ağaların el koyduğu

hazine toprağını işgal ederek,

tütün bölgesine jandarma nezaretinde gelen AP bakanını

yuhalıyarak...

Talancı ağaların toprağını işgal köylülerin Dağdaş'a cevabı

Topraksız atalan köylüleri talancı ağalara karşı sömürüsüne ve baskısına karşı fakir köylülerin yer yer devam eden direnişi nihayet bir noktada işgal eylemi ile sonuçlandı.

28 Ocak salı günü Ege'nin Torbalı ilçesinde bağlı Atalan köyünde 600 kadar köylü, 13 bin 500 dönüm Hazine arazisine el koyan 6 ağayı kovmuşlar ve araziyi işgal etmişlerdir.

Köylüler işgal sırasında ağalar ve tapu memurunu taş ve sopalarla kovalamışlar ve bir işgal komitesi kurmuşlardır. Yediden yetmişe kadar 600 kişilik komite görevlisi uykusuz, günlerce nöbet beklemiştir, ağanın oyununa ve jandarmasının müdahalesine karşı. İşgal komitesi sözcüsü muhtar Sabri Güleç'in analattığına göre, köyünün 13 bin 500 dönümlük arazisine el koyan ağanın durumunu, Ankara'ya giderek Başbakan'a bile duyurmuşlar, fakat ilgilenen olmamış. Kadastroya başvurarak memur getirmişler, memurlar da ağadan taraf çıkmış «Zilliyetlik ahkâm» göre toprakları ağanın göstermeye kalkmışlar. Yasalar zavıfı korumazsa tek çare kalır, birleşip direnmek.. Köylüler de bu yola başvurmuşlar.

Jandarma ve savcı hemen olay yerine yetişmiş, sıkı güvenlik tedbiri alınmış, 42 köylü hakkında koşturma açılmıştır.

Köylüler «asıl kanuna karşı gelen ağalardır» diyorlar : «Onlar Hazinenin malına haksız yere

el koydu. Bizi toprağa hasret bıraktı.»

İşgali güçleri yettiğince sürdüreceklerini açıklıyorlar. Önce iki bin dönümü işgal etmişler, sonra da diğerlerini. 600 köylü ellerinde dövizlerle yürüyüş yapıyorlar köyde : «Topraksız köylü olamaz», «800 kişi birkaç kişinin kölesi olmaz», «Atalan köyü 6 ağanın mıdır, Hükümete soruyoruz?»

İşgal komitesi karar alırsa Ankara'ya kadar, çocuk çocuk yürüyüşe geçeceklerini söylüyor köylüler. Diyorlar ki Gazetecilere : «İşgal ettiğimiz toprakları sürmeye başlayacağız yakında Buğday ekeceğiz, pamuk ekeceğiz, tütün ekeceğiz... Topraksız köylü olur mu bey, olur mu?»

Topraksız atalan köylüler talancı ağalara karşı çıktığı gün, Senatodaki bütçe görüşmelerinde, Millî Birlik grubu adına konuşan Kadri Kaplan, toprak reformunun bir an önce gerçekleştirilmesi zorunluluğunu savunuyordu. Başbakanı kızdıran konuşmasında Madanoğlu da aynı konuya değiniyordu. 37. maddesi ile 1961 Anayasasına alınan toprak reformu görevi 8 yıldır parlamentoda konuşulmakta.

Fakat işbirlikçi burjuvazinin en büyük yerli ortağı olan büyük toprak sahiplerine AP iktidarının verilmiş sözü var : «Toprak reformu parlamentodan çıkmıyacaktır.»

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın geçen hafta Bakanlar Kuruluna sunduğu «Tarım Reformu Kanun Tasarısı» ise, bir Anayasa görevi olan toprak reformunu önlemek ve dejenere etmek için hazırlanmıştır. Toprak reformuna «tarım refor-

mu» ile karşı çıkmak sömürücü egemen sınıfların eski bir oyunudur.

Tarım Bakanı Dağdaş Bütçe karma komisyonunda tasarımı açıklamıştı. Tasarının köy küçük burjuvazisine ve köy emek işçilerine hiçbir yarar sağlamadığı açıklanan maddelerden bellidir. Büyük toprak sahiplerinin toprak mülkiyetini sınırlayan ve fakir köylüye toprak dağıtmayı hedef alan hiçbir tedbir getirilmemektedir. Aksine «tarımda arazi mülkiyet hakkı ve arazi tasarrufu teminat altına alacak», «çiftçiye» -tabii yeter toprağı olan çiftçiye- «güvenle çalışacak» ortam hazırlanacaktır.

Meselâ, büyük toprak sahipliğinin kanayan yaraları halinde sürdürülen ortakçılık ve kiracılık ilişkileri ortadan kaldırılmıyacak, sadece bazı yanları ıslah edilecektir.

Topraksız köylüye hazine topraklarının dağıtılması vaadi bir eski hikâyedir. Toprak ağalığının ekonomik ve politik gücü ortadan kaldırılmadan, yani gerçek bir toprak reformu yapılmadan, bundan önce de köylüye dağıtılmış topraklar eninde sonunda büyük toprak sahibine geçmiştir. Zira kredilerde ve tehzizat yardımlarında da durum aynı olmuştur.

Dağdaş, mahalli huzursuzluk kaynaklarına karşı çiftçilerin etkili bir kuvvet haline gelmeleri için örgütlenmeleri konusunda maddelerden de söz açmıştır.

Geçen yıllarda «dağıtılacak toprak yoktur», «ağa yoktur» diyen AP iktidarının başlarına en etkili cevabı ağa ve tefeci baskısında kalan köylüler bizzat vermektedir : Ağaların el koyduğu hazine toprağını işgal ederek, tütün bölgesine jandarma nezaretinde gelen AP bakanını yuhalıyarak...

Berlin'deki Türk örgütleri anti-emperyalist cephede birleşti

Berlin Türk Öğrenci Birliği, yıllık olağan kongresini 11 ve 18 ocak tarihlerinde yapmış anti-emperyalist ve demokrasinin Türkiyede gerçekleştirilmesi yönünde üyelerini bağlayıcı kararlar almıştır :

Karar metni aşağıdadır :

Türkiye, feodal ağa sınıfının ve emperyalizmin işbirlikçi komprador zümrenin boyunduruğu altındadır. Bu, yurdumuzda gerçekten demokratik bir düzenin doğmasını, ilerici anayasamızın yeterince uygulanmasını önlemektedir. Bu durum, yukarıda saydığımız iki zümre dışında bütün Türk halkının, yani millî endüstri müteşebbisleri, Türk aydınları, Türk köylüleri ve esnafları, Türk işçi ve işsizlerinin çıkarlarına aykırıdır.

Derneğimiz bu hastalıkları ortadan kaldıracak olan millî-demokratik devrimin gerçekleştirilmesi, emperyalizmin yurttan kovulması ve anayasamızın tam tatbikinin sağlanması için çalışma yapacak, ve bu amaç çerçevesinde diğer bütün ilerici ve anti-emperyalist örgütlerle dayanışma içinde bulunacaktır; Bu konuda derneğimizin her üyesi sorumluluk duygusu içinde çalışacaktır.»

Sosyalist olsun, milliyetçi ve demokratik düşünceli olsun, Berlin Türk Öğrenci Birliği üyelerinin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen yukardaki karardan sonra, yapılan seçimde yö-

netim kurulu üyeliğine Ömer Tulgan, Mustafa Demir, Necdet Opyam, Ahmet Üçer, Oğuz Afacana, Ahmet Aktaş ve Ahmet Turana Tağmat seçilmişlerdir.

Berlin Öğrenci Birliğinin anti-emperyalist çizgide mücadelesine doğru devrimci sloganlarla yeni bir yön vermesinden sonra, Berlin'deki Türk örgütleri arasında anti-emperyalist düzlemde bir fikir ve eylem birliğine varma çabaları başarıya ulaşmış olmaktadır. Türk İşçi Birliği, Türk Öğrenci Birliği, kendisini milliyetçi ve mukaddesatçı olarak tanıtan Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Türk Toplumcular Ocağı, «Türkiye'den emperyalizmin kovulması, anti-emperyalist, demokratik ve ahlâki bir düzenin kurulması amacı etrafında ortak çalışmalara girmişlerdir. Bundan böyle sık sık düzenlenecek ortak toplantılar ve açık oturumlarda Türkiye'nin problemleri işçi kitlesine el birliğiyle anlatılacak ve tartışılacaktır.

Deniz Gezmiş tahliye edilmedi

Demokratik Üniversite için protesto hareketinde bulunan 17 devrimci Üniversitesinin duruşması cuma günü 3. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılmış ve kalabalık bir üniversiteli topluluğun takip ettiği duruşma 6 saat sürmüştür.

Tutuklu arkadaşlarının adliyeye getirilişi sırasında üniversiteli gençler, «zulüm bir gün duracaktır, halk zinciri kıracaktır» diye marşlar söyleyip tezahüratta bulunmuşlardır.

Devrimci Gençler, «Demokratik Üniversite» için protesto hareketine katıldıklarını, fakat, kimlerin vazifesine cebir ve şiddet kullanarak mâni olmadıklarını belirtmişlerdir. Hukuk, İktisat, Ecza ve Edebiyat dekanlarının da tanık olarak bulunduğu dâva sonunda, Deniz Gezmiş ve Celâl Doğan'ın tutukluluklarının devamına karar verilmiş, Bozkurt Nuhoğlu, Masis Kürkçügil ve Kemal Bingöllü serbest bırakılmışlardır.

Salondan çıkartılan Deniz Gezmiş, kelepçeli ellerini havaya kaldırarak «Arkadaşlar! Değil beş yıl, beş bin yıl yatsak gene de Amerikan emperyalizmine karşı savaşmaktan geri durmayacağız. Böyle biline...» demiş, bunun üzerine aşağı katı bulunan toplum polisi yukarı çıkartılmış, fakat, yetkililerin gayreti sonucu bir olay olmamıştır.

Devrimci Gençler, «Kahrolsun Amerika», «Bağımsız Türkiye» diye bağırarak, «Zulüm bir gün duracaktır, halk zinciri kıracaktır» marşını söyleyerek dağılmışlardır.

Deniz Subayları

İstanbul'da bir bildiri yayınlamak gazetelere dağıtılan ve Ordu'dan «Halk Ordusu» diye bahseden genç denizci subaylar hakkında Genel Kurmayca bir süre önce açılmış olan tahkikat sona ermiş, ortada, cezai takibati gerektirecek bir hususa rastanmamıştır.

Tahkikat ile yakından ilgili yetkililer, şunları söylemişlerdir :

«Bildiri dağıtanların gerçekten deniz subayı olup olmadığını ve kimlikleri tesbit edilememiştir. Deniz Harb Okulunda yapılan tahkikatta bir neticeye varmak mümkün olmadı. Soruşturma neticelenmiştir. Yapacak bir şey yoktur.»

2 yıl hapse mahkûm olmuş
ve mahkûmiyeti temyizce tasdik edilmiş bulunan
Mehmet Şevket Eygi
Yurt dışına elini kolunu sallaya sallaya çıkarken
henüz hakkında kesinleşmiş karar
olmadığı halde
sosyalistlerin tutuklanıp cezaevlerine gönderilmesi ilginçtir.

olaylar

Amerika ve Göğüş

CHP Merkez Yürütme Kurulu üyesi ve İnönü'nün özel sekreteri Ali İhsan Göğüş, Amerikan Hükümetinin davetlisi olarak Vaşington'a çağırılmıştır. Seçim sathı mâiline girdiğimiz şu günlerde, Göğüş'ün kırkbeş günlük gezisi sırasında Amerikan yetkilileriyle hangi konularda görüşeceği ve hangi yönlerde «İncelemeler» yapacağı Türk kamuoyu için ilginç gözükmektedir.

Amerikan hükümeti, Göğüş'ün bu gezisine özel bir önem atfetmekte ve gezi programına Ankara'dan ayrılışıyla ilgili en küçük detayları bile almış bulunmaktadır. 26 Ocak Pazar günü, Ali İhsan Göğüş Amerika'ya hareket etmiş olacaktır.

Seçim ne zaman?

CHP alt kademe örgütlerinden sızan haberlere göre, Demirel'in seçim tarihini önceye alıp muhalefet bir olup bittiye getirmesi olanağı karşısında, ana muhalefet partisi seçim hazırlıklarına başlamış ve örgütü bu konuda uyarılmıştır. Bazı söylentilere bakılırsa, genel seçimlerin 8 Haziran tarihinde yapılması ihtimali vardır ve gün geçtikçe yıpranan, hatta yıpranması karşısında Amerika'nın her zamanki desteğini bu kez kazanamamaktan çekinen AP iktidarı, seçimlerin öne alınmasına taraftardır. Tabii ki böyle bir olup bittiye gelmek istemiyen CHP kurmayları, teşkilâtı şimdiden hazırlıklı olma-ya çağırılmışlardır.

Yusuf Ziya Bahadınlının Açıklaması

TİP 2. olağanüstü kongresi Tüzük tadil komisyonu üyesi Yusuf Ziya Bahadınlının, partiden ihraç edilenlerin tekrar partiye dönmelerini sağlamak üzere yapılan tüzük değişikliği üzerine yönelttiğimiz bir soruya aşağıdaki açıklamayı yaparak cevap vermiştir.

«T.İ.P.'nin son olağanüstü kongresinde tüzük komisyonu raporunda, ihraç edilen üyelerin aleyhine bir husus yoktu.

İki teklif vardı :
Birincisi, ihraç edilen üyelerin kayıtsız şart-sız partiye alınmaları.

İkincisi, ihraç edilen üyelerin, usulüne uygun olarak ilçelerine başvurup yeni üye gibi işlem görmeleri idi.

Komisyon (7 kişilik) bütün sosyalistlerin partide toplanmalarını prensipte istiyordu. Uzur tartışmalardan sonra ikinci teklif uygun görüldü.

Birinci teklif daha kestirmedendi elbette...

Ama ikinci teklifin de aleyhte olduğunu, partiye girmek isteyen arkadaşlarımıza bu yeni hava için- de bir engel çıkarılacağını sanmıyorum.

Türk Solu'nun 59. sayısındaki yorumda, tüzü- ğe : «parti aleyhine faaliyet gösterenler» in, partiye alınmayacaklarına dair bir kayıt konduğu intiba uyandırılmaktadır. Oysa bu satır komisyonda çıkarıldıktan sonra oya sunulmuş ve öylece kabul edilmiştir.»

HO'ya sinsi bir saldırı

Devri Süleyman oyununun uzun zamandan beri oynamakta olan Halk Oyuncuları'nın Aksaraydaki Tiyatroları geçtiğimiz hafta başında esrarengiz bir şekilde yanmıştır. Bir süre önce uğradıkları saldırı dolayısıyla gece gündüz tiyatrodaki nöbet bekleyen Halk Oyuncuları'nın ifadesine göre yangın 5-6 yerde birden aynı anda başlamış ve binayı çok hızlı sarmıştır. 15-20 dakika sonra gelen itfaiye yangını söndürmeye muvaffak olamamış ve bina tamamen yanmıştır. Olaydan kısa bir süre önce AP. Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu'nun Millet Meclisinde yaptığı konuşmada Halk Oyuncuları'ndan komünist tiyatro diye bahsetmiş olması, yangının başlayış şekli, olayın bir tertip olduğu yolundaki söylentilere güç katmaktadır.

Süleyman Ege gene tutuklandı

Süleyman Ege gene tutuklandı. Bilim ve Sosyalizm yayıncıları sahibi Süleyman Ege, Komünist Manifesto'yu yayınladığından ötürü tutuklanmıştır. Hatırlanacağı üzere bundan bir süre önce Süleyman Ege aynı iddia ile tutuklanma istemiyle mahkemeye verilmiş,

fakat mahkeme istemi reddederek Süleyman Ege'yi serbest bırakmıştı.

Olayın ilginç yanı ise 2 yıl hapse mahkûm olmuş ve mahkûmiyeti temyizce tasdik edilmiş bulunan Mehmet Şevket Eygi yurt dışına elini kolunu sallaya sallaya çıkarken, henüz hakkında kesinleşmiş karar olmadığı halde sosyalistlerin tutuklanıp cezaevlerine gönderilmesidir.

Bilindiği gibi halen Vahap Erdoğdu, Süleyman Ege Ankara Cezaevinde; Deniz Gezmiş, Celâl Doğan İstanbul cezaevinde yatmaktadırlar. Yöneticilerin bu denli tarafgir veya beceriksiz oluşu gerçekten ibret vericidir.

Bütün duruşmalar sanılanın aksine mücadele gücünü bilemekte ve halkın desteğinin daha çok sağlanmasına sebep olmaktadır. Bu böyle biline.

Açıklama

Bu sayıda ilâve yayınladığımız için, Afrika'da Kurtuluş Savaşları seri yazımıza ara vermek zorunda kaldık. Özür dileriz.

Geçen sayımızda sanat sayfasında yayınlanan «Bir Milli Kurtuluş Türküsü» adlı şiirin şairi Enver Gökçe'dir. Baskı esnasında meydana gelen bir arıza sonucu harfler karışmış ve sayfalar kontrolümüzden çıkmış olduğu için düzeltme yapılamamıştır. Özür dileriz.

ayıkla pirincin taşını

rıfat ılgaz

Bopuna bop

Sümerbank yetkilileri elçabukluğu yapıp greve karşı bir lokavt çektiler! Acemice bir poker numarasıdır bu!

Canını dişine takıp rest çeken bir oyuncuya, ikinci bir rest çekerek blöf yapamazsın!

Yok eğer, iki yediliyle durup dururken rest çekmeğe kalkışırsan, karşıdaki oyuncunun önünde hiç para yoksa, nasıl olsa kâğıtlar açılacaktır... Göreceklersin restini, ortaya çıkıverecektir blöfün, işte böyle!

Yasak

Üniversite reformu, kültür devrimi için bir ye ye şarkısı bestelemişler Brezilya'da...

Ama diktacılar, bestecisini hemen tutuklayıp, şarkıyı yasaklamışlar!

Öğrensek te bir ağızdan gençlerle birlikte söylesek! Onlar yasaklasalar biz gene söylesek! Gene yasaklasalar gene söylesek, şarkının özüne uymak için. Şarkının adı : «Yasaklamak yasaktır!»

Spekülasyon

Ordunun durumu üzerinde, ordudan gelen bir komutan konuşmaz da, bir yedek subay mı konuşur?

Eğer bu konuda konuşulması gerekiyorsa, ikisi de konuşmasın!

Eğer konuşulacaksa, yalnız yedek subay değil, ordunun içini dışını bilen bir komutan da konuşsun! Yeri gelip konuşunca da, yedek subay, «Spekülasyon yapıyor!» demesin.

Malûm ya, spekülasyon, ele aldığı konuda yeteneği, kredisi, sermayesi kıt olanlar tarafından baş vurulan bir oyundur!

Üniversite komisleri

Kommer'in arabasının yakılmasına çok içerlemiş F. R. Atay :

«Böyle alçakça davranışlar!» diye başlayıp bitirdiği yazısında :

«Gazeteler bu gibi gösteriler yapanların komünistler olduğunu yazmalı... Haberlerde, Üniversiteli Komünistler başlığı kullanılmalı!» diyor.

Öğrendiğimize göre, bizim Amerika'daki B. Elçinin arabası da, çok daha önce yakılmış meğer.

Ne diyelim şimdi?

«Oluyor böyle alçakça davranışlar!»

Yapıyor «Üniversite Komünistleri» mi diyelim! Bay Atay'ı dinleyip de?..

AP grubunu bu ölçüde telâşlandıran konuşmanın özeti, Milli Demokratik Devrimin gerektirdiği bir reformlar programını kapsıyordu. Toprak reformunu, ithalât ve ihracatın devletleştirilmesini, emekçi halkımızı sömüren asalak unsurların tasfiyesini öngören cümleler birbirini kovaladıkça bu konuşmanın daha çok Meclisteki AP kalabalığının başları üzerinden halka seslenmek niteliği taşıdığı belli oluyordu.

Bütçenin tümü üzerine görüşmeler Demirel bu telaş neden?

Bütçenin tümü üzerine yapılan görüşmeler, geçen hafta Salı günü Senato'da umulanın çok üzerinde yankılar uyandırdı. Gecenin geç saatlarına, hatta Çarşamba günü sabahına kadar devam eden görüşmelerde, Milli Birlik Gurubu adına konuşan Kadri Kaplan, tüm millîci güçlerin dileklerini dile getiren bir konuşma yaparken, bu konuda herkesin birleştiği nokta şuydu: «Bu kubbe altında şimdideki sorunları bu ölçüde temelinden alan, bu kadar açık ve delillendirek koyan seviyeli bir konuşma yapılmamıştır.»

Öte yandan Kontenjan Gurubu adına söz alan General Madanoğlu da yaptığı konuşmasıyla iktidar cephesini perişan etti. Madanoğlu'nun her cümlesi karşısında ne yapacağını şaşırın, eli ayağı birbirine dolaşan iktidar yetkilileri, durumu bu kez demogojıyla kurtaramıyacaklarını anladıklarından, iyice telâşa kapıldılar ve cevap vermek üzere söz aldıklarında, «bu konulardan bahsetmiyim, ne olur? yapmayın etmeyin..» demeye getirdiler. Dolayısıyla, bütçenin tümü üzerinde yapılan görüşmeler, AP gurubu için tam bir hezimet oldu.

KAPLAN'IN KONUŞMASI

Millî Birlik sözcüsü Kadri Kaplan, konuşmasını Türkiye'nin son 20 yıllık durumundan çıkarılacak sonuçlara dayandırmıştı. 1948 yılından bu yana ekonomik ve sosyal bakımdan ne gibi değişimlere uğradığımızı rakkamlarla ve kimsenin itiraz edemeyeceği tablolarla açıklayan sözcü, bu somut gerçeklerden çıkarılacak sonuçları en iyi şekilde değerlendirerek çözüm yollarını gösterdi. Çözüm yolları konusunda sağlam bir terminolojiyle yapılması gereken işleri tek tek, üzerine basa basa, ısrarla belirtti ve bir yandan da AP sıralarındaki panik havasını seyretti.

AP grubunu bu ölçüde telâşlandıran konuşmanın özeti, Milli Demokratik Devrimin gerektirdiği bir reformlar programını kapsıyordu. Toprak Reformunu, İthalât ve İhracatın Devletleştirilmesini, emekçi halkımızı sömüren aracı-tefecî ve gibi asalak unsurların tasfiyesini öngören cümleler birbirini kovaladıkça, bu konuşmanın AP iktidarını doğru yola çağırılmaktan çok, Meclisteki AP kalabalığının başları üzerinden halka seslenmek niteliği taşıdığı belli oluyordu.

Topraksız ve az topraklı köylülerin, zanaatkar ve küçük esnafın küçük memurun, öğretmenlerin, gençliğin özlemlerini kesin bir şekilde dile getiren sözcü, içinde bulunduğumuz şartlarda önü-

CEMAL MADANOĞLU
— İkinci İhtar —

müdeki devrimci adımın ne olduğunu, bu adımın nasıl atılacağını ve kalkınma yolunda nasıl silkinip büyük bir hızla ileri atılabileceğimizi tâviz vermeksizin dobra dobra söyledi. Bu durumda, Kaplan'ın konuşmasını Senato kürsüsünden yapılmış bir konuşma olarak değil, bir ırgatla, az topraklı bir köylüyle, Anadolu'da devrimci çabayı temsil eden bir öğretmenle, devrimci bir gençlik lideriyle meseleleri başbaşa inceliyen bir halk temsilcisi olarak canlandırmak mümkündür.

VE MADANOĞLU...

Kontenjan Gurubu sözcüsü Cemal Madanoğlu ise, AP iktidarını bam telinden yakalayan bir konuşma yaparak, Demirel'i «durumu kurtarmak üzere» kürsüye gelip meşhur «vâ mı?» lı konuşmalarından birini daha yapmaya mecbur etti. Madanoğlu'nun konuşmasında iktidarı en çok hırpalıyan ve telâşlandıran sözler şunlardı: «Toplum gerçeklerine sırt çevirircesine, Anayasayı gereği gibi yürütecek kanunlar savsaklanmakta ve Anayasa kuruluşlarına karşı durulmakta, sömürünün sürdürülmesi için kışkırtıldığı besbelli olan bağ-

KADRI KAPLAN
— Tutarlı Bir Bütçe Eleştirisi —

nazlık, Kurtuluş Savaşına, Atatürk'e, Cumhuriyet'e ve lâikliğe karşı, halkı cami ve hatipler yoluyla ayaklanmaya iteliyerek gericilik ve tutuculuk desteklenmektedir.» Kontenjan sözcüsü ayrıca ordunun durumuna da değinmişti: «Güvenliğin temel örgütü olan ordu gücünün kaynağı ulusun sevgisi ve kaynaşımı içinde ulusal ordu olmayı özler durur!»

Demirel'i en fazla kızdıran ve verdiği cevapta «dili uzatmak» olarak nitelediği cümlesi de şuydu Madanoğlu'nun: «Ekonomik bağımsızlıktan yoksun ülkelerde yabancı sermayenin sunduğu geliştiricilik, eninde sonunda geciktiriciliğe dönüşür. Ve yerli aracı, kapitalizmin dışına dönük sömürge sermayesi karşısında suyun akarına giderek, bilerek bilmeyerek işbirlikçi olur. Çıkar. Ülke böyle sömürü yatağı olur!»

Madanoğlu'nun bu sözlerine AP'liler kızmasın da, kim kızsın? Ve bu sözlere Demirel cevap vermesin de kim versin?

BEKATA VE İŞMEN

CHP Gurubu adına konuşan Hıfzı Oğuz Bekata, partisinin bütçe müzakerelerinde yıllardan beri yaptığı köhne muhalefetin yeni bir örneğini vermekten ileri gidemedi. Bekata'nın konuşmasına bakılırsa, yurdumuzun sürüklendiği uçurumdan daha önemli olan, AP sözcülerini polemikte mat etmekte. Tabii bu soy eleştiri AP sözcülerinin oldukça işine geliyor, meseleyi geçici bir polemik çerçevesine sıkıştırıp, bu daracık meydana at oynatmayı zevkle kabul ediyorlardı. CHP sözcüsü Bekata'nın bütçe müzakerelerinde ki «muhalefetçi katkısı» bu kadardı işte...

TİP'li Hikmet İşmen ise, konuyu genel ve soyut plânda ele almaktan ileri gidemedi. Hemen her fırsatta söylenen şiarları Hikmet hanım bir daha tekrarladı, ama bu şiarları Hikmet hanım demokratik hareketin özüne inemedi, gerçekleri ni delillendirmekten uzak kaldı. Gönül isterdi ki, bir TİP sözcüsü, Senato'daki AP çoğunluğuna yasak savar gibi «bunlar işte böyledir» deyip geçmekle kalmasın, onların başları üzerinden halka seslenme olanağını lâyıkıyla kullanabilsin...

DEMİREL
— Ordunun Hamisi! —

Sümerbank grevi neden yapıldı?

Aslan Başer Kafaoğlu

Hafta içinde Sümerbank Genel Müdürü'nün basın toplantısı yaparak, ellerinde üç aylık stok bulunduğunu, lokavtın Sümerbank için kârlı olacağını iddia etmesine ve âdeta işçilere göz dağı vermeye kalkmasına rağmen, işçiler bu tehditlere kulak asmamış, sendikalarının etrafında disiplinli bir şekilde direnmelerine devam etmişlerdir. En son katılan işyerleriyle, grevdeki fabrika sayısı 10'u bulmuş ve işçi sayısı da 10 bin'i aşmıştır.

Sonunda işveren tarafı ve onun gerisindeki hükümet, işçilerin bu kararlı direnmeleri karşısında, onların haklı isteklerini kabul etmek zorunda kalmış ve 1 Şubat'tan itibaren grevler sona ermiştir.

Aşağıda, son yılların en önemli işçi hareketlerinden birini teşkil eden ve birçok meselelerin tartışma konusu olmasına yol açan Sümerbank işçilerinin bu hareketinin ve olayların gerisindeki sebeplerin tahlilini yapan bir incelemeyi A. Başer Kafaoğlu'nun kaleminden okuyucularımıza sunuyoruz. (Yazı grevin sona ermesinden önce kaleme alınmıştır.)

BİR UMUM MÜDÜR KONUŞUYOR

9 Ocak günü akşamında saat 19 da radyo bir haber veriyordu. Sümerbank, Teksif Sendikasının grev kararına karşı lokavt kararı almıştı. Bunu Genel Müdür Hulusi Çetinoğlu şu gerekçeyle birlikte açıklıyordu: «Sümerbank bugüne kadar çalıştırdığı 36bin işçiye yılda 326 milyon lira ödüyordu. Buna sosyal haklar da dahildir. Şimdi sendika 275 milyon lira daha zam istemektedir. Buna Sümerbank'ın tahammülü yoktur.» Radyoyu dinleyen yurttaşın bu rakamları yorumlamaya vakti yoktur. «Bu işçiler de, talebeler gibi çok oluyor» diye homurdanmaları işten bile değildir. İşte yüz milyonlarca para alıyorlar. Daha ne istiyorlar? Ama iş, Sümerbank umum müdürünün dediği gibi kolay iş değildi. 30 bini aşkın işçiyi lokavt yapıp sokak ortasında bırakmak, karda kışta yollara dökmek öyle kolay değildi. Hemen Başbakan işe karıştı, görüşmeler uzadı.

Bir hafta sonra hükümet kanadı artık lokavtı ağza alamaz olmuştu. 22 Ocakta Teksif sendikası yeni bir ücret teklifini reddederek Hereke ve İstanbul Defterdar fabrikalarını greve soktu. Ertesi gün Anadolu'nun ortasındaki Kayseri fabrikasında işçiler greve girdi. Bunu Ege'deki, daha sonra da diğer bölgelerdeki grevler izledi.

YÜZEYDE KALAN YORUMLAR

Bazılarının zannettiği gibi olay, yüzeyde kalan yorumlarla açıklanamaz. Bu yorumların, yüzeyden yorumların bazısını buraya kısaca alalım. Diyolar ki, toplu sözleşmede taraf olan Teksif sendikası yöneticileri Adalet Partilidir. İktidar da Adalet Partili olduğuna göre bu ihtilâf danışıklı değil midir? Hem de, deniyor, Sümerbankta ücretler özel sektördeki aynı iş dalına göre çok daha yüksek olduğuna göre gerek siyasal ölçüde ve gerekse sendikal düzeyde bazı hesaplar olamaz mı bu işte?

Akla gelebilen oyunlardan biri şudur: Farklı bir siyasal ve ekonomik ideolojiyi temsil eden Mehmet Turgut, Sanayi Bakanı olarak Sümerbank'ın yönetiminden de sorumludur. Bir grev ve buna cevap olarak lokavt patlarsa Turgut antipatik olur, ününü ve sevimliliğini kaybeder. Hele bir de Demirel müdahale eder işi kotarırsa, Mehmet

Turgut'u harcamak kolaylaşabilir. Olayı bu şekilde yorumlaya nBaşbakan'ın işe dolaylı ve dolaysız kişiliğini koymasıyla hak kazanır gibi olular.

Ancak 25 Ocak'a kadar Demirel'in müdahalesi sonuç vermedi. Hattâ 23 Ocak Cumartesi günü bir basın toplantısı düzenleyen, Demirel'in yakını olduğu da bilinen Sümerbank Genel Müdürü gene eskisi gibi konuşmaya başladı. Çekingene bir şekilde de olsa lokavtın bir hak olduğunu belirtti. Üç ay grev yapılırsa Sümerbank'ın gene satış yapabileceğini ve ücret ödemeceği için bu işten kârlı çıkacağını söyledi.

SENDİKAL AÇIDAN YORUM

Bir diğer yorum da Teksif sendikasının durumu ile ilgiliydi. Bu yoruma göre Teksif'in bugünkü yöneticilerinin seçildiği kongrenin hukukluluğu tartışmalıdır. Mahkeme bir kez kongreyi iptâl etmiş, Yargıtay mahkeme kararını bozmuştur. Şimdi yeni kongreye kadar bu yönetim kurulu, böyle köklü çıkışlarla puan toplamaya çalışmaktadır. Yalnız bu yorum da son derece zavıftır. Çünkü Teksif sendikasının bugünkü yöneticilerinin ciddi bir şekilde muhalefet zorlamasıyla karşı karşıya olduğunu kabul etmek güçtür. Böylesine zor bir güç denemesiyle bu kadar sınırlı bir amaca gidilmesi, risk olanaklarıyla orantılı değildir.

ASIL NEDEN YORUMU

Bir diğer yorum, özel sektörün elinde dokuma stoku vardır ve bunun tükenmesi, büyük bir sıyısı hakkında verilen rakamlar muhtelifdir. Bazı rakamlara göre bu 36 bin bazılarına göre 30 binden biraz fazladır. Ancak biz bu rakamı 30 binin üstünde diyerek değerlendireceğiz.

Grevi yapan Teksif sendikasına bağlı işçilerin en büyük işvereni Sümerbank olmakla beraber, Sümerbank işçileri Teksif sendikası işçilerinin sadece yüzde kırkıdır. Yani Teksif, grev yapan her iki işçiye karşı, üç tane özel sektörde çalışan işçi üyeye sahiptir. Bu yanıyla Teksif, üye sayısı ölçüsünden Türkiye'nin en büyük sendikasıdır. Sendika yönetimine bundan önceki kong-

reye bir AP'li olan Şevket Yılmaz ve arkadaşları geldiler.

Şimdi de alınan ücretleri inceliyelim:

BİR KİLO ET PARASI BİLE DEĞİL

Sümerbank Genel Müdürü 36 bin işçiye 326 milyon lira ücret ve sosyal hak ödendiğini gerine gerine söyleyebilmektedir. Oysa 36 bin kişiye ödenen 326 milyon liranın ne ifade ettiğini görenler, bu kadar işçinin niye şimdiye kadar grev yapmadıklarına şaşıracaklardır. Çünkü 326 milyon lirayı 36 bin işçiye bölersek ortaya yılda 9 bin lira çıkmaktadır. Bu da ayda 750 lira demektir. Sümerbank Genel Müdürü işte bu rakamla övünmekte ve daha ne isterler diyebilmektedir.

Ayda 750 lira... Dikkat edelim bu ortalama, bütün ücret ve sosyal haklar toplamıdır. Yani işçi sigortaları primi dahildir, işvereni hissesi dahildir, ödenen gelir vergisi dahildir. Bunları çıkaralım geriye 520 lira kalır. Yani günde 17 lira.

Günde 17 lira... Dikkat edelim, bu ücret gene ortalama ücret olmaktadır. Yani ücret vardır, kıdemli bir işçi için 25 liradır, 32 liradır, ve ücret vardır, net olarak 13 liraya bile gelmemektedir. 13 lira gündelik. Bir kilo et parası bile değil. Bu ücret düzeyi ile Sümerbank Genel Müdürü övünüyor ve daha ne istiyorlar diyebiliyor.

Dikkat edelim bu 17 lira ortalama ücrette, ücret gibi hesaba katılan sosyal haklar da dahildir. Bu hakların da hangi ölçülere göre dağıtıldığını da bilen bilir. Sümerbank kamplarının, sosyal tesislerin kime çalıştığını bilmiyoruz. Ancak bir diğer devlet teşekkülü olan kömür işletmelerinde bu dağıtımın şeklini gayet iyi incelemiş bulunuyoruz. Burada da dağıtımın böyle olmadığına inanmak isteriz. Devlet işletmelerinde sosyal hakların asıl ağır yükü taşıyan işçilere yapılması lâzımdır, seçkin bir memur ve işçi oligarşisine değil...

BEYNAMAZ ÖZÜRLERİ: «KÂR EDEMİYORUZ Kİ»

«Sümerbank versin ama nerden versin» teranesi ağızların bugün en çok çiğnediği sakızdır. İlk bakışta da haklı görünüyor bu terane. «Öyle ya» diyorlar bazıları, «kârı olmayınca neyi ver-

DEMİREL ve TEKSİF GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ
— Eski Camlar Bardak mı Oluyordu? —

kıntının ortadan kaldırılması sonucunu doğuracaktır. Bize göre bu da doğru olamaz. Sümerbank Genel Müdürü'nün de belirttiği gibi Sümerbank da piyasaya mal sürebilecek durumdadır, bu nedenle üç ay için böyle bir ihtimal varit değildir. 30 binin üstünde işçinin 3 aydan fazla greve girmesinin doğuracağı siyasal ve sosyal sonuçlar, bir özel kesimin stok eritmesi amacıyla göze alınacak risklerden olamaz.

Öyleyse Türkiye çalışma hayatının bu en büyük grevinin anlamı ve yorumu nedir? Nasıldır?

Önce grevin kimler tarafından kime karşı yapıldığını ve nerelere kadar sıçrayabileceğini inceleyeceğiz.

KİMLER GREV YAPIYOR

Grev, Sümerbank'ın Tekstil, yani dokuma ve iplik fabrikalarındaki işçiler tarafından yapılmaktadır. Sümerbank'ın dokuma ve iplik fabrikaları, iktisadî devlet teşekkülleri hakkındaki B. M.M. Karma Komisyonu raporunda şu şekilde sınıflanmıştır.

A — Yünlü Sanayii Müessesesine bağlı olanlar:

1 — İstanbul Defterdar, 2 — Hereke, 3 — Bünyan, 4 — Isparta, 5 — Diyarbakır fabrikaları ile Bursa Merinos Sanayi Müessesesi.

B — Pamuklu Sanayii Müessesesine bağlı olanlar:

1 — Bakırköy, 2 — Konya Ereğli, 3 — Kayseri, 4 — Malatya, 5 — İzmir, 6 — Nazilli. Bunlardan başka Bergama ve Manisa fabrikaları da bu raporun düzenlenme yılı olan 1964 yılından sonra üretime girmiştir. Ayrıca işletmeler vardır. Grev yapılacak fabrika sayısı 25 tir. Bu 25 fabrikadan her biri ayrı ilçededir. Yalnız İzmir İstanbul ve Kayseri illerinde 2 şer fabrika vardır. Yani grevler 20 den fazla ile yayılmış bir geniş kapsama ulaşacaktır. Grev yapan işçi sasin? 1969 programının 35 numaralı tablosuna bakarsanız Sümerbank'ın 1968 de yaratacağı kaynak negatif durumdadır. Yani 167 milyon lira içerdedir; 1969 da bu durum 27 milyon içerde devam edecektir. O halde «nereden neyi versin» diyenlere iyi bir silâh. Ama zarar ettirenler, kendi kabahatlerini daha büyük bir kabahatle kapatamazlar. Böyle kişilere toplumumuzda «özü kabahatinden büyük» derler. Sümerbank bilançolarına fabrika ve müessese olarak inilince, yünlüde kâr edilmesine karşılık, pamukluda zarar edildiği görülmektedir. Böyle bir düşünceyle, yani Hulusi Çetinoğlu ve AP iktidarı zihniyetiyle gidilirse, yünlü kısımda istenen zamları vermek, pamuklu kısımlarda ise vermemek gerekir. Bu düşünülmiyeceğine göre, iktidarın mantığı daha ilk ağızda gerçeklerle çatışmaktadır. İktisadî Devlet Teşekkülleri Komisyonu raporlarına göre Sümerbank'ın Tekstil kolundaki müessese ve fabrikaların öz kaynakları toplamı 1964 te 780 milyon lira civarındadır. Bunun bugün 1 milyar liraya yükseldiğini ifade etmek hiç de yanlış bir tahmin olmayacaktır. Sen hem 1 milyar lirayı bulan bir kaynağı cömert bir mirasyedi gibi onun bunun çıkarları uğruna iyi kullanma, milletin parasını âtil tut, zarar et, hem de zarar ettiğin için, bunu ileri sürerek karda kışta 30 bin işçiyi perişan edecek sosyal gerginlikleri yarat. Bunun işletme, devlet ve ekonomi anlayışıyla hiçbir ilişkisi olamaz.

NIÇİN ZARAR EDERLER?

Lokavtçı Genel Müdür bir devlet işletmesinin başındadır, ama gariptir, aşırı bir özel sektörcüdür. Böyle özel sektörcü Genel Müdürlerin hepsinde olduğu gibi, Devlet İşletmesinin başına geçtiğinden bu yana, devlet işletmesinin durumunu kötüleştirmekten başka marifeti de olmamıştır. 1966'ya kadar kaynak yaratmak bakımından yaralı olan Sümerbank, AP. ve Çetinoğlu iktidarıyla beraber gerilemeye başladı. Cakalı bir fiat indirimiyle göz boyadıktan sonra bugünkü acıklı duruma gelindi. Şimd ibi Genel Müdür 450 milyon liralık stokun elde mevcut ve mağazalara aktarılmış bulunduğunu ifade ediyor. Sümerbank Tekstil İşletmeleri, 450 milyon gibi aşırı stoklarla çalışır, özel sektörün elindeki stoklar artarken, AP. iktidarı ve Çetinoğlu, Tekstil sanayiinde hâlâ yatırım yaptırmaktadır. Şu rakamlara bir bakınız.

ŞEVKET YILMAZ

— Zorunlu ve Zoraki Bir Grev —

● 1968 de Tekstil sektöründe 580 milyon lira yatırım yapılması düşünülmüştür. Bu yatırım rakamı bir yıl önceki rakamdan % 35 fazladır. Devlet de 100 milyonluk yatırımla bu kaynak ve döviz israfına katılmaktadır.

● 1969 da tekrar 528 milyon liralık yeni yatırım vardır. Bunun 70 milyon lirasını da lokavt meraklısı Genel Müdürün Sümerbank'ı yerine getirecektir.

Hem ziyan ediliyor, hem de dünya kadar yatırım... Yatırım yaptıkça zarar artıyor. Zarar artıkça da beynamaz özü: «Kâr edemiyoruz ki..»

YAĞMA HASANIN BÖREĞİ

Bugünkü düzene karma sistem diyorlar. Yanlış. Bugünkü düzen tam bir özel sektör düzenidir. Bazı fabrikaların sahibinin devlet oluşu bizi yanıltmamalıdır. Çağdaş ekonomide bir işletmenin sahibi, onun sonuçlarından yararlanandır, onun programını düzenliyendir. İktisadî Devlet Teşekküllerinin asıl verimini özel sektör topluyor. Onlar zarar eder ki, özel sektör kâr etsin. Devlet kuruluşlarının üretim ve yatırım programları da özel sektörcü bir hükümetce çizildikçe, bağımsız bir devlet sektöründen söz edilemez. Bu sebeple ancak kapitalist olmayan bir ekonomide karma ekonomiden söz edilebilir. Bu konuları İktisadî Devlet kuruluşlarını «Türk Solu»nda inceleyen ayrıntılarıyla ele alacağız. Şu kadarını şimdilik söyleyelim: Gerçekten halkın elinde olmayan bir ekonomik düzende devlet fabrikaları özel sektör için bir nevi «yağma Hasan'ın böreği»dir. Kâr etmeleri, ya çok rastlantılıdır ya da zarar etme olanağı bulunmadığından. Bazan da gerçekten Millîci, devletçiliğe inanmış bir kadro gelerek işleri halk yararına yürütür, ama özel sektöre ve dış sermaye çevrelerine kulağı dönük iktidarlar onları da çabuk yerinden atarlar. Topaloğlu ve Onat ekipleri bunun örneğidir.

BİR DİĞER SAVUNMA:

«ÖZEL SEKTÖR BUNU DA VERMİYOR»

Elbette vermez. Bir devlet memuru, «sosyal devlet» ilkesini Anayasa'sında kabul ve ilân etmiş bir devletin memuru, 30 bin işçiyi karda kışta işine son vermekle tehdit ederse, özel sektör neler yapmaz? Sonra bunu da bir özür olarak ileri sürmenin tutarlı bir savunma olacağını san-

mak sadece zavallılıktır. «Sen işçiye ortalama günde 17 lira veriyorsun, ayıp değil mi?» sorusunun karşılığı, herhalde «Özel sektör bunu da vermiyor ya» olmamalıdır. Böyle bir savunmanın ciddiyeti olamaz. Hele özel sektöre göklere çıkaran bir iktidar bunu ileri süremez. Türk işçisinin ne durumda olduğunu yalnız bu karşılık çok iyi anlatmaktadır. Yukarıda Sümerbank'ta brüt ortalama ücretin 17 lira olduğunu anlatmıştık. Şimdi deniyor ki «özel sektörde ücretler bunun da altındadır.» Tabii doğrudur. Türk işçisi bugün resmî devlet istatistiklerinde gösterilen en az geçinme düzenin çok altında ücretlerle çalışmaktadır. Türk işçisi, yarı bele kadar su içinde çalışmaktadır Zonguldakta. Tekstil kolunda 20-30 yıllık işçilerin aldıkları ücret bile acınacak haldedir. Ama bir devlet memuru, bir sorumlu bundan bir savunma delili çıkaramaz, çıkarmamalıdır. Çıkarırsa onu dinleyenler de kendisinin ekonomik ve sosyal eğilimi hakkında bazı şeyleri düşünmekte haklı olurlar.

BİR DE SORUMSUZ TEHDİT

Genel Müdür Çetiner'in daha başlangıçta «lokavt yaparız» tehdidi bizce oku yaydan çıkarmıştır. Bir iktidarın başı, eski ve yakın arkadaşı da olsa hiç bir memuruna bu kadar cesaret vermemelidir. Umum Müdür ve onu tutanlar bilmelidir ki, 30 bini aşkın işçiye karşı lokavt uygulamak 1969 yılında kimsenin haddi değildir. Buna, her gün türlü araçlarla uyuşturdukları, ama bilinci bu na rağmen keskinleşmekte olan Türk işçi sınıfı müsaade etmeyecektir, etmez de. Buna Anayasa'nın ve Atatürk devrimlerinin bekçisi uyanık Türk gençliği ve toplumun sağlam güçleri, yargı mercileri izin vermeyecektir.

Yalnız bir Umum Müdürün bu tehdidi ağzına alması bile dehşet vericidir. 20 nci yüzyılın ikinci yarısında, sosyal adalet anayasasının yürürlükte bulunduğu bir devlette böyle umum müdürler ve böyle umum müdürleri yerinde tutan bir bakan, bir başbakan bulunabiliyor. Düşündürücü olan budur.

BİR OYUN TEŞEBBÜSÜ MÜ?

Aslında Mehmet Turgut ve Demirel bir oyun teşebbüsünde de olabilirlerdi. Kommer olayları, yanan araba, işgaller, singer grevleri... Bazı sağ çevrelerde «Eee ne oluyor» sözleri... Turgut bundan yararlanarak bir lokavtın bütün hazırlığına girişmiştir. Umum Müdür Çetinoğlu «Üç aylık malı mağazalara gönderdik» diyor. «İşçiye üç ay ücret vermemek bize ancak kâr sağlar» diye de ekliyor. Uzayan toplu sözleşme görüşmeleri sırasında anlaşılacak belli bir dirije kapitalizm ideolojisine sahip olan Turgut, plânlarını hazırlamıştır. Malları satış mağazalarına taşıtmıştır. Oradan alıp üç ay satacaktır. Bu sırada sokakta kalan işçiler taşkınlık yapacak akıllarınca. Gene akıllarınca kamuoyu bu gösterilerden bıkmıştır, bundan yararlanıp ezecektir bir sosyal direnişi... İşçi ile zinde kuvvetlerin bağı koparılacaktır, faşizm için, Filipin rejimi için ortam hazır bulunacaktır.

Oysa kamuoyunun öğrenci hareketlerine, Kommer'in arabasının yanmasına karşı fevran halinde olduğu, Mehmet Turgut gibilerin sadece bir hüsnü kuruntusudur. Hele 30 bin işçinin sokakta kalmasına bu memleketin kamuoyunun seyirci kalacağına inanmak da Türkiye'nin sosyal gelişmesini görmeyen bir renk körlüğü ile açıklanabilir. Yurdu Musolini ve Hitler gibi kargaşalıklar sonucu pençelerine alacağını sananlar, Türk işçisinin bu oyunlara gelmiyeceğini daha ilk günü anladılar. Artık «Lokavt yaparız» diye yukarıdan atmalar kalmamıştır. «Hodri Meydan» diyen Türk işçisi, o büyük teşebbüsü elinin tersiyle şöyle bir iteleyince makam koltukları zangır zangır yerinden oynamıştır. Akıllarını başlarına geç toplayanlar, hâlâ toplayamayanlar, kara gömleklerin hasretini çekenler Hanya'yı Konya'yı hâlâ öğrenmedilerse, öğreneceklerdir. Biz Teksif grevinin sonucundan bu nedenle güvenliyiz. Sendika diretecek ve «Lokavtçı» Genel Müdüre ve onun Başkanına, Başbakanına dediklerini kabul ettirecektir. Ancak iş burada bitmemelidir.

DEV BİR GÜÇ YANIYOR

Kapitalizmin dev gücü işçi sınıfıdır. Bu sınıf gücünün farkına vardımıydı, hele bugünkü kaççı bir kapitalizm o ülkede kitleleri sömüre-

mez. Teksif grevinde iktidar kendi oyununa gelmiştir. Sosyal bir uyanışı bastırmak isterken, bu uyanış aksine hızlanma yoluna girmektedir, bu grevle... Ama şüphesiz bu uyanışı bu bilince varışı hızlandırmak yanlış yollara sapmasını önlemek gerektir. Burada da ilerici kuruluş ve güçlere büyük görevler düşmektedir.

ÖNCE TİP İYİ BİR TAHLİL YAPMALIDIR

Sayın Aybar'ın Teksif grevi dolayısıyla yaptığı açıklama son derece yetersiz kalmıştır. Hele işverenle pençe pençeye bir çatışmayı sarı sendika olayıyla açıklaması bir talihsizlik olmuştur. Aslında TİP. taraflısı sendikaların hareketlerini alkışlamak, ama öbür sendika hareketlerini küçümsemek doğru bir davranış olmamak gerekir. Hele Teksif sendikasına rakip sendika yetkilileri bile «burada herşeyi unutup grev yapan sendikayı destekliyelim» diye demeçler verirken. Kaldı ki TİP'ni destekliyen sendikalar da tüzüklerini demokratize etmedikçe ayrı bir biçimde sarılaştırmaktadırlar. Bu nedenle hele grev hareketi sendika liderlerinin fikri yapısını aşmışken, işçiyi birlik halinde tutan bir sendikaya imâ yolu da olsa bir tarizi biz kişisel olarak doğru bulmaktayız. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu da (DİSK) bu grevi manen hattâ para ile desteklemelidir. Denecek ki karşı taraf yani Türk — İş bunu soğuk karşılayacaktır. Zararı yok... Türk işçi hareketlerini, işçi yönetecektir. Falan ya da filân sendikacı değil. DİSK olsun, başka bir kuruluş olsun şu ya da bu kişiye değil, fakat Türk işçisine destek verir duruma gelince, Türk — İş yöneticileri ya işçinin çıkarlarını tam olarak koruyacak, ya da çalışma hayatındaki önem ve güçlerini yitireceklerdir.

İŞÇİLER.....

İşçi hareketleri önemlidir. Ancak tek başına bir yarar sağlayamaz. Diyelim... Teksif sendikası bütün isteklerini kabul ettirdi. Saat başına 55 kuruş zammı hemen aldı — ki bize göre bunu elde edecektir — ne olacaktır bununla? İşçinin ücretine 132 lira zam olacaktır ayda... Bunun yıl-

lık tutarı aşağı yukarı 50 milyon lira olacaktır. Sümerbank bu parayı ödeyemeyeceği için, ya kumaş fiyatlarına zam yapacak ya da Maliye'den para istiyecektir. Maliye yeni vergilere gidecektir. İşte işin püf noktası buradadır. Yani işçi, zarar eden devlet fabrikasını, zarar ettirecek şekilde yöneten yönetime karşı çıkmalıdır. Milyonlarca lira tutan tesislerin niye zarar ettirildiğinin hesabını sormalıdır. Bir kaç kişi daha milyon dolar diye yurddaşın mallarının iyi kullanılmayışının nedenini aramalıdır. Bunun ararken yurdun siyasal yaşantısına ağırlığını koymalıdır. Önce kendi kuruluşu olan sendika'dan işe başlamalıdır. Sendikasının başına gelenlerin gerçekten kendi oyuyla gelmesini sağlamalıdır. Tepeden inme gelen sendika yöneticilerini, tüzükleri daha demokratik hâle getirmeye zorlamalıdır. Bazı sendikalarda, sendika yöneticileri ve onların tayin ettikleri kişiler, seçim yapan idarecileri sigaya çekmeye hakkı bulunan kongrenin çoğunluğunu teşkil eder. Onun için sendikalar demokratik değildir. Sendikalar işçinin içinden değil, üstünden gelmektedir.

Açık konuşalım, bugün işçinin sendikacıyla olan ilişkisi, bir temsil ilişkisi değil, bir vekâlet ilişkisine benzemektedir. Yani işçi nasıl avukat seçerse onun gibi sendikacı seçmektedir. Onun karşısına işveren sendikası avukatlarla çıkmakta, sendikâli ilişkiler bir «lobby» çalışmasına benzer hâle gelmektedir. İşçi, sendikasını öz malı haline getirmelidir. Sendika Ağalarını tasfiye etmelidir yönetimden...

SENDİKACILAR VE İÇ YÖNETMELİKLER

Sendikacılar bir yandan ücret ve benzeri haklarda işverenden taviz almakta, öte yandan toplu sözleşmenin parçası olan iç yönetmelikler ile işçi, patrona «eti senin-kemiği benim» teslim edilmektedir. Sigara içmesinden, ziyaretçi kabulüne kadar türlü bahanelerle işçinin, hem de sendikanın rızası alınmış yönetmeliğe dayanılarak işten çıkarılması bugün çok rastlanılan bir olaydır. Bir kez, hemen herşey suç sayılmıştır. Son-

ra bu suçun işlenip işlenmediğinin takdiri işverene aittir. Durum bu olunca toplu sözleşme ile alınan haklar bir fayda sağlamamaktadır. Sendikacılar bundan böyle «iç yönetmelikleri» daha titizlikle ele almalı. İşçiler de sendikacılardan bunu talep etmelidirler.

İŞÇİ, AYDIN ELELE

İşçinin devlet dairelerinde hep okumuş kim-selerle karşı karşıya oluşu ve bugünkü düzenin haksızlıklarının onun aracılığıyla yürümesi işçinin kafasını karıştırmakta, ortaya okumuşlara karşı bir soğukluk girmektedir. Aslında olanlar-da okumuşların kabahati azdır. Kendilerinin dertlerinin çözümlenmesini istemiyen ve dış kapitalistler yararına çalışan bir mekanizma, onu okumuşlardan, Subaylardan, Üniversiteli öğrencilerden, öğretmenlerden soğutmaktadır.

Bu bir oyundur. İşçi kardeşler şunu bilmelidir ki, Amerikan sefirinin çizmeden yukarı davranışlarına karşı çıkan öğrenciler, 27 Mayıs Anayasasının ve grev hakkının sağlanmasında en yakın rolü oynayan subaylar, köylüyü aydınlatan fedakâr öğretmenin kalbi kendi mutlulukları için çarpar. İşçilerin ve okumuşların çıkarları çatışmıyor.

İşçi kardeşler bilmelidir ki, ücret düşüklüğünün nedeni, işsiz bolluğudur. İşsiz bolluğunun nedeni de, fabrika açacağına yabancı malları satın alan, apartmanlar kuran, köylüyü tefecilikle sömüren, filoları ve uçak meydanlarıyla bunların böyle kalmasını isteyenlerdendir. İşçinin, köylünün, okumuş okumamış emeğiyle, alınteri ve göz nuru ile çalışanların, iş bulamadığı için çalışamayanların, kapkaççı sermayenin yararına çalıştırılmasındadır. Dostumuzu ve hasmımızı iyi bilelim. Bir avuç ağa derebeyi ve işbirlikçi sermayeye karşı çıkarlarımız, Emekçi Türk halkının, hattâ dışarıyla ilişkisi olmayan sermayedarların çıkarları birdir, tektir. Bu çıkarların hedefi tek-tir: Yabancıların her türlü etkisinden kurtulmuş, tam demokratik yani ağa, derebeyi, şeyh, yabancı sermaye baskısından kurtulmuş Türkiye.

ULUS daha gerçekçi olmalıydı

Ulus gazetesi'nin başyazıları, son günlerde C.H.P. nin gençlik hareketlerine karşı aldığı vaziyeti haklı göstermek için olağanüstü bir çaba harcıyor. C.H.P. dışındaki bazı çevrelerin C.H.P. yi bu konuda eleştirmelerini «iyi niyetlerinden» kuşkulananmamakla beraber haksız buluyor.

Öncelikle şunu belirtelim ki C.H.P. yi bu konuda eleştirenlerin sadece C.H.P. dışında kalan «bazı çevreler» olduğu iddiasına katılmıyoruz. C.H.P. kendi içinden, karşı devrimcilikte A.P. ile rahat, rahat yarışacak G.P. örneği fraksiyonları barındırdığı gibi İnönü ve hattâ Ecevit'in de solunda kalan fraksiyonları da barındırmaktadır. Bu ikinciler son günlerde özellikle İnönü'nün milli bağımsızlık sorununda gençlik hareketlerine karşı vaziyet alışından hiç de memnun kalmamışlardır. Gençlik hareketlerinin ağırlığı Amerikan emperyalizmini ve yerli işbirlikçilerini hedef olarak aldığı halde İnönü'nün, bu gençlik hareketlerini C.H.P.'ye karşıymış gibi göstermesini «C.H.P. dışındaki bazı çevreler» gibi C.H.P. içideki «bazı çevreler» inde kınaması doğaldır. Kanımızca Ulus'taki bu yazıların «bazı çevreler» deyimi kapsamına C.H.P. içindeki Amerikan emperyalizmine karşı gücünü bulduğundan yana olan millici güçler de girmektedir ama, ortanın solu «doktrinini» şark politikacılığı geleceğinden, yine aynı «doktrin» gereği, birden bire kapamaz ve kendi içindeki Kemalistleri C.H.P. dışındaki antiemperyalist «bazı çevreler» le birlikte mütalaa edip onlara gözdağı vermekte yarar görürdü.

Baş yazıya göre «CHP Ortanın Solu politikasını benimsediği günden bu yana 1961 Anayasasında öngörülen bir düzen değişikliğini amaç edinmiştir» ve «CHP dışında da bir düzen değişikliği isteyenler vardır.» Başyazıya göre bu düzen değişikliği demokratik yollardan olmalıdır, seçimle, oyla olmalıdır.

Bazı aydınlar «demokratik rejimin erdemine inanmamakta ve kendi kapalı tutumlarında bugünkü düzeni değiştirecek başka yollar aramaktadırlar. Şiddete dökülen gençlik hareketleri, işçi-polis çatışmasına varan iş anlaşmazlıkları, ortadaki karıştırılacak lokavtlar, bunlar için hep aradıkları yeni yolların başlangıcı gibi görünmektedir.» Nedense burada köylüyle jandarmayı dö-vüştüren, topraksızlarla, toprak ağaları arasındaki çatışmalara yer verilmemiştir.

Yukarıdaki çatışmalarda «bazı aydınların» etki oranını bilmiyoruz ama her kapitalist toplumda, hele emperyalist düzenin geniş çapta denetimindeki ve hattâ yönetimindeki kapitalist bir toplum düzeninde bu ve benzeri çatışmalar doğaldır.

Şimdi sorunu doğru koyabilmek için baş yazıcıdan şunu sorarız. Memleketimizdeki toplum düzeninin emperyalizmle olan ilişkileri ne durumdadır. Yeraltı, yer üstü servetlerimiz emperyalizmin sömürü alanına girer mi, girmez mi? Emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin mevcut iktidarın yöneticileriyle ilişkileri nedir? İç politikamızda olsun, dış politikamızda olsun, emperyalistler, özellikle Amerikan emperyalistleri ne oranda etkilidirler? Yani milli bağımsızlığımız emperyalizmle böylesine içli dışlı bir ilişki sonucu hiç yaranlanmamışdır?

Sorunu biraz daha açmak için yakın tairhimize şöyle bir göz atalım: 1. Dünya harbi yeni bitmiştir. Sevr emperyalist devletler tüm denizlerimize egemen olacak biçimde memleketi işgal etmiştir. Hâkimiyeti Milliye gazetesi ve onun baş yazıları dahil tüm Kuvayı Milliyeci organlar ve

örgütler öncelikle yabancıları kovmak için tüm vatanseverleri emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı gücüne çağırılmaktadırlar. Oysa bugünkü Ulus'un başyazılarında böyle bir tutum yoktur. Ama bugün anti-emperyalist eylem gösteren yayın organları ve örgütlerde, özellikle gençlik örgütlerinde, böyle bir tutum vardır. Kanımızca CHP yöneticileriyle uyumsuzluk ta buradan çıkmaktadır.

Bir başka örnek alalım. Amerikan emperyalistleri Vietnamlılara bir yandan napalm bombalarıyla, zehirli gazlarla kan kustururken, bir yandan da onlara «demokratik rejimin erdemi»nden yararlanmaları kastiyle, sandık başlarına gitmeleri için baskı yapmaktadırlar. Yerli işbirlikçileri bu yoldan sandıktan çıkıp dünya halkoyu önünde meşrulaştırmağa çalışmadılar mı? Nerede kaldı demokratik rejimin erdemi... Emperyalizm, erdemim tam zıddı, erdemsizliğin tipik örneği olduğuna göre, emperyalizmle demokratik rejimin kucak kucağa olduğu bir ülkede demokratik rejimin erdemi söz konusu olabilir mi?

Sonra hepimiz biliyoruz ki, Amerikan emperyalistleri topraklarımızda gizli açık elde ettikleri imtiyazların önemsiz bir kısmını Vietnamlı vatanseverlerden de koparabilselerdi, savaş çoktan biterdi.

Sonuç olarak, Ulus başyazarının da ergeç katılacağına sandığımız şu hususları zikredebiliriz: Emperyalizmin olduğu yerde hiçbir erdemli rejim söz konusu olamaz. Emperyalizm ne yapar yapar, kendi amblemini söz konusu rejime yapıştırır.

Emperyalizmin bulunduğu yerde ne oy, ne sandık, ne hak, ne hürriyet geçerli değildir.

Bizler de gerçek «demokratik rejimin erdemi» bütün içtenliğimizle inanıyoruz. Ve bunun gerçekleşmesi için öncelikle tam bağımsız bir Türkiye'yi zorunlu görüyor, CHP'li vatanseverler de dahil her Türk'ü siyasi gücüne çağırıyoruz.

Ulusal bağımsızlık ve anti-emperyalist mücadele

Sorular

- 1 • Atatürkçü geleneklere sadık, gerçekten bağımsız bir Türkiye'nin dış politikasında «Yurtta sulh, cihanda sulh» şiarına bağlı olarak, bütün devletlerle ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği ile dostça, ama mesafeli ilişkiler politikası izlemesinin tek doğru yol olduğunu kabul eder misiniz?
- 2 • Bu günkü durumda, ABD'nin Türkiye'deki vesayet niteliğinde imtiyazları devam ettiği sürece, böyle kişilikli bir dış politikanın izlenmesi olanağı var mıdır? Ve bu vesayet durumuna son verilmediği sürece U-2 olayı gibi olup bitilerin tekrarlanması tehlikesi her an mevcutken, dış politikamızı sanki yabancı etkiler dışında tayin etme durumundaymıyız gibi, «Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası takip etmeyeceğiz» şeklinde bir beyan, gerçekçi bir görüşü yansıtır mı?
- 3 • Sayın İnönü'nün CHP Parti Meclisindeki son konuşmasında belirttiği gibi,

Sovyetler Birliği yetkililerinin ABD ile Türkiye arasındaki vesayet niteliğindeki ilişkileri yok sayarak, Rusya'ya ve Amerika'ya düşmanlık gütmeme politikasını kabul etmiş olmaları ve Rusların kendi çıkarları bakımından Türkiye'de vesayet durumunu hoşgörü ile karşılamaları, meseleye Türkiye'nin ulusal çıkarları açısından bakmakla yükümlü olan biz Türklerin de bu durumu hoşgörüyle karşılamasını gerektirir mi?

4 • Birleşik Amerika ile aramızdaki vesayet ilişkilerine son vermek ve bu ilişkiyle münasebetlerimizi «karşılıklı eşit şartlar altında ilişkiler» ilkesine uygun hâle getirmek için yapılmakta olan mücadelenin bizi otomatik olarak Rusya'nın kucacağına atacağı, ve ilk başarılı bağımsızlık savaşını vermiş bulunan Türkiye'nin kaderinin Amerikan vesayeti ile Rus vesayeti arasında bir tercih olduğu yolundaki iddialara katılır mısınız?

5 • Sayın İnönü'nün son demecindeki «Birleşik Amerika ve Sovyet Rusya birbirleriyle nükleer savaşa tutuşmamayı, bütün taahhütlerin üstünde birer dikkat meselesi

saymışlardır» sözleri, bir uçtan bir uca Amerikan üsleriyle donanmış bulunan bir ülkenin vatandaşı olarak, üstelik, nükleer bir savaşın ilk hedefi haline gelecek bir ülkenin vatandaşı olarak, sizce güvence sayılabilir mi?

6 • Dünya tarihinde en sağlam gibi görülen antlaşmaların bile ihlâl edildiği bir gerçek olduğuna göre, ABD ile SSCB arasındaki şu andaki dengenin bir gün bozulabileceğini ve bir nükleer savaşın kopabileceğini göz önünde tutarak, nükleer savaşın ilk hedefi olmak durumumuza son vermek amacıyla harekete geçmek gerekli midir?

7 • Bu durumda Atatürkçü bir dış politikayı uygulayabilir duruma gelebilmek için, Amerika'nın her türlü imtiyazlarını kaldırmak ve bu devletle aramızdaki milli bağımsızlığımızla bağdaşmayan ilişkilere son vermek amacıyla mücadele etmek, kutsal bir yurtseverlik görevi değil midir?

8 • Sayın İnönü'nün «Bağımsızlık» ve «Antiemperyalizm» şiarlarına sahip çıkan güçler için «başka maksatlara âlet olma ihtimali» sözlerini kullanmasını nasıl karşılırsınız?

İlhan Selçuk

- 1 • «Mesafeli ilişkiler» in karşısı «mesafesiz ilişkiler» dir. Amerikayla Türkiye'nin bugünkü durumu «mesafesiz ilişkiler» in ne olduğunu gösterir. «Mesafesiz ilişkiler» in yanlışlığını yaşadığımızı göre doğru yolu bulmak zor değil .
- 2 • Amerika bugün Türkiye'nin içinde bir «kudret» ve çok partili hayatta bir «taraf»tır. Paşa'nın bu büyük etkiyi hesaba katarak konuştuğunu sanırım. «Vesayet niteliğinde imtiyazlar» tasfiye edilmedikçe hareket imkânları kısıtlıdır. Önce bu kısıtlamayı kaldırmak gerek.
- 3 • Amerikanın veya Sovyetlerin Türkiye'de hoşuna gidecek şey bizim hoşumuza gitmeyebilir. Biz iki devlet arasında kendi milli politikamızı yürütebiliyor musunuz? Mesele bu.
- 4 • Bu iddialar aşağılık bir tartışma düzeyi getiriyor bize. Millî Kurtuluş Savaşı bu iddiaların reddidir. 1969 da bu iddiaların kabulü Millî Kurtuluş Savaşı mirasının reddidir .
- 5 • Bir güvence sayılmaz. Atomik üslerden arınmak gerek.
- 6 • Muhakkak harekete geçmek gerekir.
- 7 • Millî bağımsızlıkla bağdaşmayan hükümlere karşı çıkmak yasaları nTürk vatandaşına yüklediği kaçınılmaz görevdir .
- 8 • Sayın İnönü Atatürk'ün emrinde «Bağımsızlık» ve antiemperyalizm şiarına sahip çıktığı zamanlar başka güçlere mi âlet olmuştur.

Şaban Erik

- 1 • Bu soru zor bir soru. Atatürkçü geleneklere sadık, gerçekten bağımsız bir Türkiye'nin dış politikasında «yurtta sulh, cihanda sulh» şiarına bağlı olmayı kabul ederim. Ancak, Atatürk çok kere söylediklerinde sadece özlendiklerini dile getirmiştir. Meselâ: «..... arka üstü yatmak ve hayatını sayiden muarra geçirmek isteyen insanların bizim heyeti içtimayemiz içersinde yeri yoktur» demiştir. Oysa, toplumuzda yaşayanlar sırtüstü yatanlardır. Meselâ: «Köylü efendimizdir» demiştir. Oysa, köylü kölemizdir. Atatürk hiç şüphesiz dediği gibi olsun istemişti. Bunda samimiydi. Ama bir şeyi istemek başkadır, yapmak başkadır. Şimdi «Yurtta sulh, cihanda sulh» derken bunun nasıl sağlanacağını da bileceğiz. Yoksa bunu deriz de kıyametler de kopar.
- Yurtta sulhün sağlanması için, yani sosyal barışın sağlanması için, bütün sosyal ve ekonomik meselelerin halledilmesi ya da hiç değilse halledilme yoluna konulması gereklidir. Cihanda sulh için, dünyanın sömürü hürsından arınması lâzımdır. Yoksa, biz, cihanda sulh deriz... Ama Vietnam kendini Amerika'nın pençesinden kurtarmak için dövüştü. Ortadoğu emperyalist oyunlar yüzünden barut fıçısına döner... Ha patladı ha patlayacak hâle gelir. Dünyanın da yüreği ağzına gelir. Şu halde sulh derken, bunun şartlarını da düşünceğiz. Geri kalmış ülkeler kendilerini emperyalizmin ve geri kalmışlığın pençesinden kurtardığı ölçüde savaş ihtimali azalacaktır. Çünkü bütün dünya halkları dünyaya sahip çıktıkça emperyalizm dünya üzerinden elini eteğini çekecektir... giderek, dünya'yı kendi he-

sabına döndürmek oyun ve cüretini bırakacaktır. Çünkü başka çâresi kalmayacaktır.

Demek ki, biz cihanda sulh isterken cihanın şartlarına ve gerçeklerine göre hareket edeceğiz. Sulhü bozan ve bozacak olan bütün hususlarla mücadele edeceğiz. Bunun için ülkemizden ve de yeryüzünden sömürünün kaldırılmasına çalışacağız. Çünkü biliyoruz ki, emperyalizm dünyanın tepesinde tuz dövdüğü müddetçe cihanda sulh olmaz.

Bu uğurda kime dost, kime düşman olmak lâzım geldiğini, dostluğa, düşmanlığa hangi mesafede durmak gerektiğini söylemeğe mahal yoktur.

2 • Bugünkü durumda kişilikli bir dış politikanın izlenmesi olanağı yoktur. Var diyenin dili tutulur. «Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası gütmeyeceğiz» şeklinde bir beyan, gerçeğe düpedüz aykırıdır. NATO'dayız. NATO, Amerikanın dünyayı kendi hegemonyası altında tutma vasıtasıdır. Bunun ötesinde Amerikayla içli-dışlı olmuşuz. Amerikayı kendi topraklarımız üzerinde Rusya'ya karşı dikmişiz. Sovyetlere karşı her türlü hesabın içine girmişiz. Şimdi bütün bu gerçeklerin üzerine çıkıp «Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerikaya karşı düşmanlık politikası gütmeyeceğiz» deyemeyiz.

Maamafih, bu sözün söylenişinden bana göre yine de bir hikmet var. Geç de olsa, güç de olsa, çok ince bir şekilde ifade edilmiş de olsa, bu, gerçeğin bir ölçüde sezildiğini ifade etmektedir. Bana göre söylenmek istenen şey, Amerikan dostluğunda, Sovyet düşmanlığında çok ileri gidildiğidir. Bunun için Sovyetlere karşı hem düşman ve hem de dost olmak isteniyor. Yani düşman dost olmak isteniyor. İnsanlar garip gi-

bi geliyor. Ve garip de. Ama sadece düşman olmak yerine, düşman dost olmak yine de iyi.

3 ● Türkiye'nin durumunu Rusların açısından değil de Türkiye'nin ulusal açısından ele alalım. Biz, Türkiye'nin Amerikayla olan bu günkü durumunu kabul edemeyiz. Çünkü bugünkü durum, Türkiye'nin bağımsızlığı ile, hâli ile, geleceği ile hiç bir şekilde bağdaşmamaktadır. Onun için millî varlığa, ulusal özgürlüğe saygısı olan bütün yurtseverlerin bu duruma karşı olmaları kaçınılmaz görevdir. Tarih, Türkiye'yi bu hallere düşürenlerden bunun hesabını soracaktır. Ama bu halleri görüp de gereğine göre vaziyet almayanlarımızdan da tarih hesap soracaktır.

4 ● Türkiye, Amerikanın içli-dışlı ilişkilerinden koparsa Rusya'nın kucağına düşer iddiasına katıyen katılmam. Ve bu iddia zıddıma gider. Bed bir iddiadır bu. Türkiye neden tam bağımsız olamaz anlamak mümkün değildir. Bağımsızlık ya vardır. Ya yoktur. Bağımsızlığını şu veya bu devlete karşı yitirmişsin hiç farketmez bu. Sen bağımsız değil misin, ona bak. Ama mesele o değil. Mesele, çıkarıcı sınıfın çıkar meselesidir.

Memleketin yönetimi çıkarıcı sınıfın elindedir. Bu sınıfı, memleketin iç ve dış politikasını kendi çıkarına göre ayarlayacaktır. Ve böyle de ayarlamıştır. Amerikan tutkusunun sebebi hikmeti budur, başka hiç bir şey değildir. Çıkarıcı sınıf için vatan, millet, millî özgürlük filân... din, iman, dünya, ahret filân sadece çıkardır. çıkarını düşünür, çıkarına tapar. Bunun için her şeyi yapar.

Kendimizi Amerikan hegemonyasından kurtaralım dedik mi, güya cevabı yapıştırır; ya, sonra Rusya'nın kucağına mı düşelim? Aslında demek ister ki, Amerika'ya karşı çıkmak, çıkarıcı sınıfın bencil çıkarına karşı çıkmak olur... bunu yapmam. Ama elbette halka karşı bunu böylece söyleyemez. Meşrebine uygun şekilde halk kandırmacılığına başvurur. Zaten hesabına gelecek şekilde halkı Rusya'ya karşı şartlandırmıştır da. Rusya bize vakti zamanında çok etmiştir, ona karşı müzmin düşmanızdır. Nedense, meselâ İngiltere'nin ettikleri hiç hesaba katılmaz. Çanakkaleye mi gelmiş?... İstanbul'a mı girmiş?... Müslüman ülkelerle bizi birbirimize mi katmış?... Yunanlılara hep arka mı olmuş?... Bunlar hiç hesapta yoktur. Çünkü o kaptatlılıktır, biz de kapitalist ülke olmak özentileri içindeyiz. Yollarımız bir. Keza, Yunanistan Balkan harbini mi açmıştır? Anadolu'yu istilâya mı kalkmıştır?... İzmir'i mi yakmıştır?... Halkımıza zulüm mü yapmıştır? On iki adanın üstüne mi oturmuştur?... Kıbrıs'ta oyun oyun üstüne mi oynamıştır?... İstanbul'a mı göz diker?... Megola idea mı der?... Aleyhimize etmediğini mi bırakmaz?... Olsun! Onunla dostuz. Çünkü onlar da, bizde de çıkarıcı sınıfların yönetimi altındayız. Çıkarıcılık her şeyin üstündedir.

Özetleyelim, Amerikan dostluğu, bir çıkarıcılık oyunudur. Ama bu oyunda kaybedilen Türkiye'nin özgürlüğüdür, kalkınma davasıdır.

5 ● Birleşik Amerika ile Sovyet Rusya arasında nükleer silâhlar alanında «dehşet dengesi» denen bir denge vardır. Buna göre, taraflar, kendilerini mahvedecek bir nükleer savaşın patlak vermemesi için son derece dikkatli hareket etmektedirler. Bu, cümlelerin malûmudur. Ancak, bu denge, köklü bir dünya barışı demek değildir. Bir hesapsızlık, bir gözü dönmüşlük, bir çılgınlık, bir elde olmayan sebep, dehşet dengesini aşarak dünyanın başını yakabilir.

Böyle bir ahvalde, 3. bir dünya savaşında, vuruşma, klâsik silâhlarla başlasa bile eninde sonunda iş nükleer silahların kullanılmasına varacaktır. Uzmanlar bu görüştedirler. NATO klâsik silâh plânında zayıftır. Onun için daha ilk elde nükleer silâhlara başvurabilir. NATO yetkililerinin bu konuda söyledikleri de bu doğrultudadır.

Böyle bir felâket gelir çatarsa Türkiye için ne olur?... Ne olacağını iyice anlamak için şu söylenlere bir bakalım:

«Deniz aşırı ülkelerde üsler kurmak zorundadır. Düşmanı kendi güvenlik sınırlarımız ötesinde karşılamak ve ilk darbeyi elde edecek bu üsler yardımıyla vurmak zorunluğunu bütün Amerikalıların anlaması lâzımdır.

Silâhlı kuvvetlerimizin ve Amerikan topraklarının yeni bir harpten en az zararlı çıkması başka türlü olamaz.»

Bunu vakti zamanında General Bradly söylüyor. Dahası var:

«Yürütülecek harp düşmana en yakın bölgelerde ceryan etmelidir, başka türlü sonuç alınmaz.

Bu strateji, düşmanı çeviren topraklarda askerî üslerin kullanılmasını gerektirir.

Amerikanın güvenliğini bu yolla sağlamak şarttır, zaruridir. İlk hedef olmaktan bu şekilde kurulacaktır.»

Bunu da taaa 1948'de Amerikalı General Raymond Mc. Lain söylüyor.

Haaa, işte bu hesaplara göre Amerika Türkiye'yi üslerle donatmıştır. Artık ne olacağı meydandadır. Onun için nükleer denge var, dünya bu denge üzerinde döner gider, Türkiye'deki üsler meselesine bakılmamalıdır diyemeyiz. Dersek, yarın tarih bize çok şey der. Bu bir tarafa, herbirimiz saçımızı başımızı yolarız ama iş isten geçer... olan olur... Olan topyekün Türkiye'ye olur...

6 ● Bu sorunun cevabı 5. sorunun cevabı içindedir.

7 ● Amerikanın her türlü imtiyazlarını kaldırmak ve bu devletle aramızdaki millî bağımsızlığımızla bağdaşmayan ilişkilere son vermek amacıyla mücadele etmek kutsal bir görevdir. Ve bu görevi yerine getirmek bütün yurtseverlerimizin boyun borcudur. Tam bağımsızlığımızı kazanmamızın, kalkınmamızın, yücelmemizimizin ilk şartı budur.

8 ● Ötedenberi onu bilir, onu söylerim: Geri bırakılmış ülkelerde bilinçli şekilde yurtseverlik adetâ suçtur.

Geri bırakılmış bir ülkede, hele hâlâ kapitalist düzen içindeyse... hele hele emperyalizmin sultasını altındaysa, anti-emperyalist davranış göstermek, o ülke yurtseverlerinin baş görevidir. Çünkü o ülkeyi kurtarmak ve kalkındırmak şartsa, bu şartın yerine getirilmesi anti-emperyalist bir tutuma bağlıdır.

Türkiyemiz geri bırakılmış bir ülkedir. Emperyalizmin sultasını altındadır. Kalkınması mutlak şarttır. Kalkınması için de anti emperyalist olması mutlak şarttır. O halde kim gerçekten Türkiye'nin ekonomik ve politik kurtuluşunu istiyorsa, anti emperyalist olmağa mecburdur.

Bu mecburiyeti anlamağa İnönü'nün aklı, fikri, bilgisi tecrübesi yeter. Bu mecburiyete uyanlarımıza başka maksatlar atfetmek, Türkiye'nin kurtuluş maksadından başka maksatlar taşımak olur. Bunu İnönü'ye karşı böyle söylemek, itiraf edeyim ki, bana zor gelir. Ama, İnönü, bu memleketin anti emperyalist güçlerini Türkiye'nin kurtuluş davasından başka maksatlar içinde görürse, hiç gözü mü kırpmadan ona da söylerim bu sözü.

İnönü'ye hatırlatmak isterim, kendisi millî mücadele yıllarında hangi maksatlarla önde gelen kişilerden olmuştur... Kendisine hangi maksatlar isnat edilmiştir?... Ve dün kurtuluşuna canla-başla hizmet ettiği Türkiye, emperyalizme kucak açtığı için bu hallere düşmüştür.

İnönü ve İnönü'lerin kurtardığı Türkiye yitirmiştir. O, tek rar bir daha kurtarılacaktır.

Kâzım Kolcuoğlu

1 ● Birleşik Amerika ve Sovyet Rusya karşısında mesafeli ilişkiler kurulması politikası

doğrudur. Ancak diğer az gelişmiş ülkelerle yakın işbirliği ve dostluk politikasının ağırlığı da bu konuda hesaba katılmalıdır.

2 ● Dışa bağlı bir ekonomik düzeni olan ve yabancı yardımlarla ayakta duran bir ülkenin bağımsızlığı zedelenmiş demektir.

Bağımsızlığımızı, ekonomik güçleri ve ona bağlı askerî üsleriyle zedeleyen Amerika ile dostluk politikası fazla bir anlam kazanmayacaktır.

3 ● Hiç bir ülkenin bağımsızlık sorununun çözümlü, başka ülkelerin bunu hoş görü ile karşılayıp karşılamamalarına bağlı değildir. Ancak savaşta bütün dış şartları da gözden uzak tutmamak lâzımdır.

4 ● Bağımsızlık savaşı vesayet tercihi savaşı değildir.

5 ● Yeterli güvence değildir.

6 ● Amerika ile Sovyet Rusya arasında, kademesiz veya kademesiz bir nükleer savaşta ilk tahrip edilecek hedef Türkiye olacaktır, üslerin kaldırılması zorunludur.

7 ● Bağımsızlığımızı zedeleyecek veya yok edecek tehlike nereden gelirse gelsin, buna karşı mücadele vermek her yurterverin vazifesidir.

8 ● Millî Kurtuluş Savaşı'nın liderlerinden biri olan Sayın İnönü'nün, Bugün Anti-emperyalist savaş vermek durumunda olanların, Türkiye'deki güçleri çok iyi hesaplamaları ve savaşın stratejisini buna göre saptamaları gerektiğini hatırlatmak istediği kanaatindeyim.

Doğu Perinçek

1 ● Gerçekten bağımsız bir Türkiye'nin dış politikası, herşeyden önce antiemperyalist bir dış politikadır. Bütün devletlerle ilişkilerinde bu ilkeyi temel ilke olarak kabul eder ve eşitlik esasına dayanan ilişkiler kurar. Millî Kurtuluş Zaferinden sonra da antiemperyalist politika izlenecektir. Emperyalizmle dostluk olmaz, ama mesafeli ve bağımsız ilişkiler kurulabilir.

2 ● Emperyalizmin hâkimiyeti sürdükçe, bağımsız bir dış politika izleme imkânı olmaz. «Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası takip etmeyeceğiz» demek, bugün statükoya, yani ABD'nin Türkiye üzerinde kurduğu hegemonyaya razı olmak demektir. Tabii bu görüş gerçekçi olamaz. Çünkü emperyalizm yıkılacaktır.

3 ● Hedefimiz bağımsızlıktır. Türkiye'nin bağımsızlığı pahasına bizim dışımızdaki herhangi bir uzlaşma bizi bu hedefi izlemekten alıkoymaz.

4 ● Bu görüşe hiçbir millî kurtuluşçu katılmaz.

5 ● Sayılamaz. Zengin-fakir Türkiye'de yaşayan herkes bu tehdit altındadır ve kimse için bu konuda teminat söz konusu değildir.

6 ● Gereklidir.

7 ● ABD ile ilişkilerimizin tamamı, kül olarak millî bağımsızlığımızla bağdaşmaz. Bu ilişkilere kesin olarak son vermek için mücadele.

8 ● İyi karşılamıyoruz. Emperyalizmin millî kurtuluşçu güçleri bölmek ve tecrit etmek için kullandığı bu sözleri, eski bir millî kurtuluş savaşçısı söylememeliydi.

Kurtuluş savaşından sonra Türkiye'de kurulan düzen, asker sivil aydın zümre hegemonyası altında, bir millî-burjuvazi yaratma çabasında ve demokratik devrimi gerçekleştirme amacını güden, bu yolda bazı adımlar atmış, ama yarım adımlar atmış bir düzendir

Türkiye'de Kar

Mihri Belli 5 Aralık 1968 günü, Ankara'da, Siyasal Bilgiler Fakültesinde «Türkiye'de karşı -devrim» konulu bir konuşma yaptı. Bu konuşma, geçen yıl Belli'nin gene S.B.F. de yaptığı «Türkiye'de bugün devrimci eylem nedir?» konusundaki konuşmanın bazı yönlerini açıklığa kavuşturmuştur. Geçen yılki konuşmasında konuşmacı, Türkiye'de bugün devrimci eylemin tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'yi gerçekleştirme hedef tutan Millî Demokratik Devrim uğruna mücadele olduğu görüşünü savunmuştu

Okurlarımızın bildiği gibi, Mihri Belli, bu konuşmasından ötürü adli kovuşturmayla uğramıştır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi kendisini (çoğunlukla) T.C.K. nun 142. maddesini ihlalden, 5 yıl ağır hapis, 3 yıl Bingöl'de mecburî ikamet ve 5 yıl da kamu haklarından mahrumiyet cezasına mahkûm etti ve konuşmayı ihtiva eden ses alma bandının zör alınımına karar verdi.

Türk Solu bu konuşma hakkındaki sanık lehinde bilirkişi raporunu, Mihri Belli'nin savunmasını, gerekçeli mahkûmiyet hükmünü ve mahkeme başkanının karara muhalefet şerhini tam metin olarak yayınlamıştır.

Mahkûmiyet kararı temyiz edildiğinden dava dosyası şu anda Yargıtay tarafından incelenmektedir .

Mihri Belli S.B.F.'deki son konuşmasında yarım yüzyıllık tarihimiz içinde Türk toplumunda meydana gelen güçler dengesindeki değişiklikleri incelemekte ve Türkiye'de son çeyrek yüzyıl içinde derece derece gerçekleşen bir karşı-devrim olduğu sonucuna varmaktadır. Konuşma sırasında sorulara cevaplarında da konuşmacı devrim stratejimizle ilgili bazı önemli meselelere değinmektedir.

Mihri Belli'nin 5 Aralık 1968 günkü konuşmasının ve sorulara verdiği cevapların tam metnini yayınlıyoruz.

TÜRK SOLU

TÜRKİYE'DE KARŞI DEVRİM

Burada bir slogan yazılı: «Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye» sloganı. Ben çok isterdim ki, bu, «Sosyalist Türkiye» sloganı olsun. Ama Sosyalist Türkiye sloganını atabilmek için, o sloganı atmaya lâyık olman gerek. Senin vatanın Amerikan vesayeti altında iken; hangi vesileyle çıkarsa çıksın, atom savaşının ilk hedefi iken memleketin Anadolun; ve memleketinde emperyalistlerin işbirlikçileri iktidara sahip çıkarken, onlar, toplumsal hayatımızın bütün alanlarında egemen durumda iken, senin hakkın yoktur «Sosyalist Türkiye» sloganı atmaya.. Lâyık değilsin henüz ona. Ona lâyık olmak için, «Sosyalist Türkiye» sloganını atabilmek için, ilkönce Türkiye'yi bağımsız hale getirelim; bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke haline.. O zaman, hak kazanırsın o sloganı atmaya. Henüz o kadarlık değiliz. Ve biz eğer palavracılar değilssek, devrimci ödevimizi, devrimci programımızı bileceğiz ve son ödevimizi ön plana alma hatasını işlemeyeceğiz. Sosyalizmin bilimi böyle davranmamızı emreder. Bir asgarî program vardır, bir de azamî program vardır. Ve stratejide temel slogan, asgarî programın emrettiği slogandır. Asgarî programımız, Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye'dir. Millî Demokratik Devrimdir.

Konuşmayı açan arkadaş, bu konuşmanın, geçen yıl burada yaptığım ilk konuşmanın bir açıklaması olduğunu söyledi. Kısım doğru tabii. İlk konuşmam çok genel bir konuşma idi. Bu onun ancak bir yönünün açıklaması olacaktır.

O konuşmamda bir arkadaş kalkmıştı ve «demokratik devrim diyorsunuz; 1945'den buyana iyi kötü işte seçimle iktidar değişiyor, seçimler var, bu demokrasidir. O aşamayı aştık sayılır. Biz o aşamayı aştığımız göre kalkıp ta demokratik devrimi önümüzdeki bir görev gibi göstermek, devrimci görev gibi göstermek yanlış değil mi?» anlamında bir soru sormuştu. Bu önemli bir soruydu.

Türkiye'de ne olmuştur 1945'den buyana? Hattâ daha önce, eğilimler olarak, ne gibi karşı -devrimci belirtiler vardı? Bunları iyi bilirsek meseleyi doğru koymuş oluruz. Ve meseleyi doğru koymak, toplumsal sınıf ve zümreler açısından koymak demektir. «Çok partili düzen var, seçim var, seçimle iktidar el değiştiriyor.» İktidar el değiştiriyor ama, iktidar bir defa seçimle el değiştirdi Türkiye'de. 1950'de ve ondan sonra iktidar bir daha seçimle el değiştirmede. Bunu bilelim. Seçimler oldu, ve her seferinde öyle şartlar, öyle bir ortam yaratıldı ki, emperyalizmin işbirlikçilerinin, kompradorların, feodal ağaların politika alanında baştemsilcisi olan parti seçimi kazandı. Bu şartları iyi tahlil edelim ki, meseleyi doğru koymak mümkün olsun. Şimdi bu konuşmam, o arkadaşın sorusuna daha ayrıntılı bir cevap, bir açıklama niteliğindedir.

İlk önce, aktüel bir konuya değinerek bir tarihî paralel çizelim: 1930'larda Atatürk sağ, Almanya'da Naziler iktidarda.. Hitler, ünlü Alman politikacısı Von Papen'i Türkiye'ye elçi olarak göndermek istiyor. Ankara önemli bir merkezdir o zaman Türkiye, emperyalizmin Sovyetler Birliği'ni kuşattığı «Sihhi Kordon» un tek eksik halkasıdır. Türkiye, «Yurtta Sulh Cihanda Sulh» sloganını uygulayabilen, kapitalist dünya sistemi içinde, belki biricik bağımsız geri tarım ülkesidir. Ankara çok önemli bir siyasî merkezdir bu bakımdan. Von Papen, Birinci Dünya Savaşı'nda Amerika'da Almanlar hesabına casusluk faaliyetini yürütmüş bir kimsedir. Kanada'da kurduğu merkezden Amerika'daki sabotaj ve casusluk eylemini yönetmiştir. Yani ünlü bir casustur. Von Papen sıradan bir adam değildir. Savaşın sonra Katolik Nasyonal Partinin başına geçmiştir, lideri olmuştur o partinin. Hitler'den önce bir süre başbakanlık yapmıştır. Hitler'e zemini hazırlayanlardandır. Ve katoliklere karşı olmasına rağmen, Hitler onun bu iyiliğini unutmamış ve kendisine Alman hariciyesinde önemli bir görev vermek istemiştir. Türkiye'ye teklif yapıyor, nabız yoklanıyor, Atatürk'ün cevabı red cevabıdır: «Ben casusun elini sıkmam» cevabıdır. Bu bilgiyi ben «New York Times» gazetesinden edinmişimdir. Bildiğiniz gibi, «New York Times» Amerika'nın en ağır başlı gazetelerinden biridir. Von Papen'e muvafakat verilmesi Atatürk'ün ölümünden sonra olmuştur.

Gene 1930'larda, Irak, İngiliz mandasındadır. İngilizler oradaki iktisadî ve askerî üslerden o kadar emindiler ki, 1930'da Irak'a şekli bağımsızlık vermeği kararlaştırdılar. Kendi adamlarını başa geçirmek şartıyla tabii.. Ve İngilizlerin adamı Nuri Said başbakan oluyor. Nuri Said, bizim Harbiye'de okumuş, subay çıkmış, birinci Dünya Savaşında İngilizler safına geçmiş bir kimsedir. İngilizlerin emrinde Türk Ordusunu arkadan vuran bir adamdır. Nuri Said, Türkiye'yi ziyaret etmek istemektedir. Nabız yoklanıyor, teklif ediliyor, Atatürk'ün cevabı kesindir: «Sınırı geçmez asker kaçağı olarak yakalatıp kurşuna dizdiririm» diyor Atatürk.

1930'lar Türkiye'si böyle. 1960'lar Türkiye'sinde, Vietnam'da «İşken-ceci Robert» diye adı çıkmış bir kimse, Türkiye'ye elçi olarak geliyor ve göğsünü gere gere, şecaat arzedercesine, hava alanında «Ben oniki yıl CIA da çalıştım» diye ilân ediyor ve Türkiye hükümeti bu zati bağrına basıyor; muhalefette ise ses seda yok.

Besbelli ki, Türkiye'de çok şeyler değişmiş.. Nedir bu değişen? Bu değişen düzendir. Türkiye'de olan, düzen değişikliğidir. Karşı-devrimci nitelikte bir düzen değişikliğidir. Türkiye'de bir karşı devrim olmuştur ve bu anı olmamıştır, yavaş yavaş olmuştur. Yuttura yuttura olmuştur. Ve biz bu toplumun bilinçli insanları olarak, olan şeyi doğru değerlendirmekle yükümlüyüz.

Bu düzen değişikliğinin niteliğini anlamak için, Kurtuluş Savaşımızı izleyen dönemdeki düzeni kısaca tanımlıyalım. Kurtuluş savaşından sonra Türkiye'de kurulan düzen, asker-sivil aydın zümre hegemonyası altında, bir millî-burjuvazi yaratma çabasında ve demokratik devrimi gerçekleştirme (işbirlikçilerin, komradorun etki alanlarını kısma anlamında demokratik bir devrimi gerçekleştirme ve feodal kurumları darbeliyerek Türkiye halkını ulus payesine yükseltme anlamında demokratik devrimi gerçekleştirme) amacını güden, bu yolda bazı adımlar atmış, ama yarım adımlar atmış bir düzendir.

Arşî Devrim

Mihri Belli

Devrimi kalıp olarak almazsak, üretim tarzı değişikliği olarak, üretim tarzı değişikliği doğrultusunda ileriye doğru adımlar mecmuası olarak ele alırsak, Türkiye'de son çeyrek yüzyılda olan, karşı-devrimdir. Çünkü Türkiye devrim açısından ileriye doğru gitmedi, geriye doğru gitti. Eğer nihai amaç sosyalizm ise, (ki sosyalizmdir), 1930'lar Türkiye'si sosyalizme bugünden daha yakındı. Bugün sosyalizme giden yolda önümüzde yeni engeller, 1919'a benzer durumlar çıkmıştır.

Türkiye'deki bugünkü düzen, asker-sivil aydın zümreden küçük-burjuvazi ve bürokrasilerden iktidarı ele geçirmiş olan işbirlikçi sermaye ve büyük toprak sahipleri, feodal ağalar, mütegalibe takımının ortaklığının hegemonyası altında, Türkiye'yi emperyalist sistem içinde sömürülen bağımlı bir ülke durumunda tutmayı amaç edinen bir sömürü düzenidir. Ve bu hegemonyayı elde tutan asalak sınıfların arkasında emperyalizm vardır. Bu önemli bir düzen değişikliğidir. Karşı-devrimci nitelikte bir düzen değişikliğidir.

S.B.F.'deki ilk konuşmamda düzen değişikliğinin, devrimin bir üretim tarzından bir başka üretim tarzına geçiş olduğunu söyledim. Şüphesiz bu böyle. Özellikle bizde devrim kelimesi fazla ucuzlatıldığı için, Devrimi üretim tarzı değişikliği olarak anlamaya dikkat etmeliyiz. Ama bunu, düzenli olarak «mutlak bir kalıp» hava sızdırmaz bir kalıp değiştirme şeklinde anlamamalıyız. Toplumun biçim değiştirmesi düzensiz olur. Her doğrultuda etkiler vardır. Önemli olan genel gidiştir. O genel gidişi sağlayacak olan güçlerin kumanda mevkiinde olup olmamasıdır. Her toplum başka toplum biçimlerinin kalıntılarını içinde taşıdığı için, mutlak bir biçim değiştirme de söz konusu değildir.

Diyeğim ki, biz demokratik devrimi bugün yapmağa giriştik. Yapmak için ortamı hazırladık. Tam bağımsız hale getirdik Türkiye'yi, üslerden arındırdık. Ve Atatürk'ün «Yurtta Sulh Cihanda Sulh» ilkesini uygulayabilir duruma geldik. Ve Türkiye haysiyetli bir dış politikaya kavuştu. Ve Türkiye'de, Türkiye'nin bağımsızlığına engel teşkil eden ekonomik faaliyet alanlarını millileştirdik.. Dış ticareti, bankacılığı, sigortacılığı, millileştirdik.. Ve tabii devrimin diğer gereklerini de yerine getirdik.. Ama diyeğim ki, bazı sebeplerden ötürü iki-üç bankayı devletleştirmeyi geciktirdik. Bu tamamlanmamış bir devrim olabilir. Ama «devrim, olmamıştır» denemez. Hiçbir devrim tastamam eksiksiz olmaz. Pek giriftir bu işler. Devri msüreci içinde aksi doğrultuda gelişmeler olur. Çok çapraşık bir meseledir bu. Onun için o tanımlamayı kalıp olarak almıyalım. Kıstas olarak alalım. Üretim tarzı kemalist Türkiye'de de kapitalizm idi,, bugün de kapitalizmdir. Yalnız bir nitelik farkı vardır. Komprador teşvik görmüyordu Kemalist Türkiye'de. Yabancıların mülkiyeti olan müesseseler, demiryolları, madenler vb. devletleştiriliyordu. Bir millî-burjuvazi yaratma çabasında idiler. Bu çaba pek başarılı olmadı. Devrimi yöneten aydın zümre bunu görecektedir. Niyeti hiç şüphesiz ki, iyi idi. Ama iyi niyet yetmez.. Çağını bileceksin. Tuttuğun yolun bu çağda çıkar yol olup olmadığını bileceksin. Batı ülkeleri, zamanında bir millî burjuvazi yaratarak kapitalist yoldan kalkınmıştır. İngiltere gibi, Fransa gibi... Oysa biz emperyalizm çağındayız, emperyalizm çağında geri kalmış ülkelerde devrimci, güçlü bir millî burjuvazi kurulamaz. Emperyalizm çağında geri kalmış bir ülke için, kapitalist yoldan kalkınma yoktur, bunu göremiyorlardı. Az çok sezenler vardı bu gerçeği. Tereddüt edenler vardı. Devletçilikle serbest teşebbüs arasındaki zigzagları küçük-burjuvanın bu tereddütünün bir belirtisi sayabiliriz. Devrimi kalıp olarak almazsak, üretim tarzı değişikliği olarak, üretim tarzı değişikliği doğrultusunda ileriye doğru adımlar mecmuası olarak ele alırsak, Türkiye'de son çeyrek yüzyılda olan, karşı-devrimdir. Çünkü Türkiye devrim açısından ileriye doğru gitmedi, geriye doğru gitti. Eğer nihai amaç sosyalizm ise, (ki sosyalizmdir), 1930'lar Türkiye'si sosyalizme bugünden daha yakındı. Bugün sosyalizme giden yolda önümüze yeni engeller, 1919'a benzer durumlar çıkmıştır.

Bir dağa tırmanıyoruz, dağın doğruğuna vardığımızda, insanın insan tarafından sömürülmesi olanağı ortadan kalkacak ve sosyalist düzen içinde Türkiye emekçisi gerçek mutluluğu tadacaktır. Tırmanıyoruz 1919'dan beri bu dağa. İlk tırmanış döneminde aşılması zor, büyük engeller var önümüzde. O engelleri aşıyoruz. İstiklâl savaşını kazanıyoruz, siyasî bakımdan bağımsız bir ülke kuruyoruz. Sonra duraklamalar, zikzaklar oluyor; gene de genel doğrultumuz doruk yönündedir. Bir noktaya varıyoruz, ayakımız kayıyor ve 1919'da bulunduğumuz noktaya yakın bir yere düşüyoruz. Bu düşüşü yükseliş sanmıyalım. O yanılığa düşersek doruğa doğru rotamızı gerektiği gibi çizemeyiz. Ve rotayı yanlış çizersek doruğa varmamız çok güçleşir.

ki düzeni kıyasladık. Birincisinde daha ilerici ve devrimci nitelikte bir güç sayılması gereken asker-sivil aydın zümrenin hegemonyası altında bir düzen vardı Türkiye'de dedik. Küçük-burjuva bürokrasisi biliyorsunuz bir zümredir. Fakat kökeni bakımından bunu genel olarak küçük-burjuvazinin içinde saymak yanlış olmaz kanısındayım. Türkiye'de bir karış toprağı olan, birkaç tavuğı olan üretim araçlarına sahip, ama yoksul bir hayat sürdüren adam proleter değil, küçük burjuvadır kelimenin bilimsel anlamıyla. Küçük-burjuvazi bizde çok kalabalık bir sınıftır. Asker-sivil aydın zümre, Küçük-burjuvazinin en bilinçli kesimidir. Köken bakımından şehir esnafı ve köylüden gelmez bu zümrenin büyük çoğunluğu.

Bu küçük-burjuvazinin özellikleri var. Bütün dünyada ve bizde de... Küçük burjuvanın bir üretim araçları sahibi yanı vardır, bir de emekçi yanı vardır. Bu yüzden küçük burjuvazinin kendine özgü tutarlı tek bir ideolojisi olmamıştır. Kimi sola, kimi sağa kayar bu sınıf. Küçük-burjuva sosyalizmi diye birşey vardır; öte yandan en gerici fikirler de barınır küçük-burjuvazi saflarında. Anarşizm gibi, en aşırı akımlar da küçük-burjuvaziden gelmiştir. Bakuninler, Kropotkinler, Hertsenler hep küçük-burjuva devrimcileridir. Bunlar devleti dinamitleyip havaya uçurma fikrini savunmaya kadar varmışlardır. Daha henüz işçi sınıfının ideolojisinin, işçi sınıfının devrimciliğinin girmediği toplumlarda, küçük burjuvazi saflarından yetişme, 19. Yüzyılda yiğit devrimciler çıkmıştır; Ama sonra, zamanla bu akımlar soysuzlaşmış ve karşı-devrimci niteliğe bürünmüştür. Küçük-burjuvazi'den çıkma anarşistler var, ama, 20. Yüzyılda Batıda, İtalya'da, Almanya'da küçük-burjuvazinin büyük kitlesiyle faşizmi desteklediğini de görüyoruz. Küçük-burjuvazi, emperyalizmin sömürdüğü Doğunun ve Güneyin ezilen ülkelerinde çağımızda da devrimci niteliğini sürdürmektedir. Biz, bir Mustafa Kemal hareketini, küçük-burjuvazinin devrimci potansiyelini hesaba katmadan bilimsel olarak açıklayamayız. Bir Nâsır hareketini, bir Bumedyen hareketini, hatta bir Kastro hareketini açıklayamayız. Biliyorsunuz, Kastro dağa çıktığı zaman onu yalnız küçük-burjuva aydınlar ve köylüler desteklemiştir.. İyi örgütlenmiş olan şehir proletaryasının liderleri onu maceracı sayıyorlardı. Kastro dağdan inince, proletaryayı da hareketine bağlayabildi ve eski işçi liderlerini bir yana iterek sosyalist kuruluşa girişti. Küçük-burjuvaziye, burjuvaziden (ve tabii proletaryadan da) ayrı bir sınıf olarak ele almak gerekir. Küçük-burjuva bürokrasisi-ne, asker-sivil aydın zümreye, Osmanlı İmparatorluğunun son zamanlarında ve Cumhuriyetin ilk döneminde, yüzyıldan fazla bir süredir Türkiye'de son söze sahip olan, ya da devlet yönetiminde çok etkin bir rol oynamış bulunan bu zümreye, öteki sınıf ve zümrelerden ayrı bir güç olarak bakmak gereği vardır.

Bağımsızlık savaşımız, asker-sivil aydın zümre öncülüğünde işçi, köylü ve ulus adına lâıyk bütün memleket halkının bir avuç işbirlikçi kompradorla işbirlikçi feodal yobaza karşı ve bunların arkasında duran emperyalizme karşı verilmiş bir savaştır. Gerçek budur.

Bu görüşe karşı, Türk burjuvazisinin adına hareket eden asker-sivil aydın zümrenin önderliğinde bir kurtuluş savaşı verdiğimiz tezi var.. Bu yanlıştır. Kurtuluş savaşları vekâletle yönetilmez. Türkiye'de Mustafa Kemal ve arkadaşlarına hükmedecek güçte bir burjuvazi yoktu 1919-23 döneminde.. Bu, tarihî olayları deforme edip Batı prototipine uyma çabasıdır. Biz ancak asker-sivil aydın zümreyi ayrı bir güç olarak ele alırsak, zikzaklara eğilimli, bazen sağa bazan sola kayma eğilimi olan, ama öteki sınıf ve zümrelerden ayrı bir zümre olarak ele alırsak tahlilimiz doğru olabilir.

Zikzaklara eğilimli dedik. Bu, küçük-burjuvazinin kendine özgü tutarlı bir ideolojisi olmamasından ileri gelir. Küçük-burjuvazi bazen çok sağa bazen çok sola kayar dedik. Bu kayma yalnız iç etkenlerle değil, dış etkenlerle de olur. Bizim asker-sivil aydın zümreyi ele alalım : Kurtuluş savaşında Yunanlılar Polatlı'ya kadar vardıklarında Büyük Millet Meclis'inde mebuslar kürsüye çıkıyorlar, «gerekirse Bolşevik olacağız ama teslim olmayacağız» diyorlardı. Ve bunu ciddi söylüyorlardı. Bu küçük-burjuvazinin milliyetçilik sınavını tam vermesiydi. «Türkiye'yi ilk proleter devrimin kapsamı içine sokmaya razıyız, yeter ki, emper-

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

yalizme teslim olmalıym» demekti bu. Aynı küçük burjuva bürokrasisi, bir-iki yıl sonra 1923 de İzmir İktisat Kongresinde liberalizm tezini benimsiyor; kapitalist yoldan kalkınmayı benimsiyor ve bir millî-burjuvazi yaratma sevdasına kapılıyor. Bu büyük bir dönüş..

Bunu niçin yaptı küçük-burjuva bürokrasisi? Türkiye'de Birinci Dünya Savaşı sırasında kapitülasyonlar fiilen kalkmıştı, bu önemlidir. Kapitülasyonların resmen kalkması Lozan'dadır, fiilen kalkması 1914'de İngiltere ve Fransa'ya karşı Birinci Dünya Savaşına girmemizdir. Türk asıllı burjuva unsurlara imkânlar sağlanmıştı kapitülasyonların kalkmasıyla; iç ticaret, devlet taahhütleri vb. gibi alanlarda.. 1924'e kadar iki milyon Ermeni, iki milyon Rum gitmişti memleketten. Bunların bıraktıkları iktisadî faaliyet alanları açılmıştı. Türk asıllı burjuvaziye; ve bunlar bayağı bilinçli, etkili bir sınıf olarak hesaba katılması gereken bir sınıf olarak asker-sivil aydın zümrenin karşısına çıktılar. Bu iç etken. Dış etkene gelince; İlk sosyalist devlet Sovyetler Birliği, 1914 den 1922'ye kadar süren bir savaş içinden yeni çıkmıştı. Ve tutulacak yol konusunda bir görüş birliği yoktu Bolşevik Partisi yöneticileri arasında. Troçkist akım vardı, Buharinist akım vardı ve açıklı vardı, iktisadî sıkıntı vardı Sovyetler Birliğinde.. Ve bunun etkileri oluyordu Küçük-burjuvanın tutumunda.. Şüphesiz Sovyetler bizim karagün dostumuz olmuştu ama, o dönemde küçük-burjuvanın gözüyle bakıldığında iktisadî politikada örnek olarak fazla bir şey vaatmiyordu tuttuğu yol.. Öte yandan Batıda, Avrupa'da kapitalizm yükseliş dönemindeydi. Batı dünyası kapitalizmin geçici refah dönemlerinden birini yaşıyordu, Bizim küçük-burjuva aydınlar bir Batı'ya baktılar, bir Doğu'ya; «Biz de millî burjuvazi yaratalım, biz de Batılılar gibi kapitalist yoldan kalkınalım» dediler. Küçük-burjuvanın devrimci sınıfla burjuvazi arasındaki sallantılı durumu onu iç ve dış etkilere açık bir durumda bırakıyordu. Bu etkenlerle liberalizmi seçtiler ve liberalizm modası 1929-33 buhranına kadar sürdü. 1929 Buhranında, baktılar ki, Batıdaki kalkınmayı eşi görülmedik feci bir buhran izlemiştir.. İşsizlik var, açlık var Batı ülkelerinde.. Oysa Sovyetler Birliği'nde sosyalist kuruluş aşamasına geçilmiştir, orada buhran yoktur. Ve Türkiye'de de memleketin kalkınmasını sağlayacak olan millî-burjuvazi, umutları boşa çıkarmıştır. Gerçek bir iktisadî kalkınma olmamıştır 1924-30 döneminde.. Bunun üzerine «biz devletçiyiz» dediler.. Altıyedi yıl önce «biz liberaliz» diyen aynı küçük-burjuva bürokrasisi, «Sovyetler Birliği'nde beş yıllık plân var bizde de olsun» dediler.. Ama «bize göre bir plân olsun» dediler.. Ve 1930'dan sonra yabancı şirketler devletleştiriliyor.. Devletçiliğe yöneliş bizde kapitalist yolun, serbest ticaret yolunun kapalı olduğunun sezilmesinden sonradır; devlet müdahalesinin zorunlu olduğunun, devletçiliğin zorunlu olduğunun kesin olarak anlaşılmasından sonradır. Devletçiliğin uygulamada başarılı olduğu söylenemez. Yalnız, her şeye rağmen, bütün eksikliklerine rağmen, devlet müesseselerinin başına bağnaz özel teşebbüsçülerin konmasına rağmen, gene de bu işin bilançosu yapılırsa, Türkiye'nin ekonomisine devletçiliğin en kötü biçimiyle bile olumlu etkileri olmuştur. En kötü şekilde uygulanmasına rağmen... Sümerbank olmasaydı, çok kez giyecek kumaş bulamayacaktık. Bu süreç, küçük burjuva bürokrasisinin kimi sağa kimi sola kayışının, bu zümrenin tutarlı bir ideolojiye sahip bulunmayışının sonucu, istikrarsızlığının Türkiye şartlarında tezahürüdür.

Asker-sivil aydın zümre tutarsızdır, sallantılıdır ama, emperyalizm çıplak yüzü ile karşımıza dikildiğinde her zaman anti-emperyalist tutum benimsemiştir. Bu denenmiştir. Ve bu kadardı, bu aşamada çok önemli bir devrimci potansiyeli temsil eder. Bugünün sorusu, «millî bağımsızlıktan yana mısın, tam bağımsız Türkiye'den yana mısın değil mısın?» sorusudur. «Sosyalizme inanıyor musun, inanmıyor musun?» sorusu sonraki iş.. Kaldı ki, kemalizmle sosyalizm arasında aşılabilir duvarlar yoktur. Atatürk'ün en büyük çabası, genç kuşaklara Türk millî gururunu telkin etmek olmuştur. Millî gurur iyi şeydir.. Millî gurur insanı sosyalizme götürür. En sağlam sosyalistler o yoldan gelmişlerdir sosyalizme. Bir adamda gerçek millî gurur varsa korkma! Ergeç temel ilkelerde birleşirsin onunla.. Ergeç bu dünyada Türk olarak başı dik yaşamının, kapitalizmin son aşaması olan emperyalizmin dünya yüzünden silinmesi ile mümkün olabileceğini anlayacak-

tır. Bunu ben kendimden bilirim. Bizim delikanlılığımızda, biz, «Bir Türk dünyaya bedel», «Ne mutlu Türküm diyene» sloganlarını ciddiye alan bir kuşaktık. Uşak zihniyeti, komprador zihniyeti, «Amerikasız yaşamayız» «Ya Amerikan uydusu, ya da Rus uydusu olmamız mukadderdir» zihniyeti ezilmişti Atatürk Türkiye'sinde.. Ve işte Atatürkçü olarak, en derin bir millî gurur içindesin ve o havanla Batıya okumaya gidiyorsun.. Batıda Anglosakson dünya hakimiyetiyle karşılaşıyorsun.. İngiltere'nin imparatorluğu dünyanın dörtte birini kapsıyor. Amerika kapitalist dünyanın en zengin ülkesidir. Bir anglosakson dünya hakimiyeti var.. Ve sen seziyorsun ki, bu dünyada, yeteneğin ne olursa olsun, Türk olarak senin kaderin, ikinci sınıf dünya vatandaşı olmaktır.. Ve onun, anglosaksonun ve öteki emperyalist batı ülkeler vatandaşının kaderinde, (sömüren metropolün insanı olduğu için), daha doğduğu gündün başlayarak birinci sınıf dünya vatandaşı olmak yazılıdır. Sen millî gururunla bunu kabul edecek misin, etmiyecek misin? Etmiyeceksin! Etmediğin anda da bu anglosakson hakimiyetini yıkman gerek! Emperyalistlerin dünya hakimiyetinin, nasıl yıkılabileceğini düşüneceksin, düşünüyorsun. Ve sen, ezilen, sömürülen bir Doğu ülkesinin evladı olarak sen, anlıyorsun ki, yalnız senin çabanla başarılmaz bu iş. Çok güçlüdür düşman. Müttefik arıyorsun. Kapitalist ülkelerdeki işçi hareketi ile ilgileniyorsun. Ve ancak, dünya işçi hareketiyle senin millî bağımsızlık hareketin birleştiği anda emperyalizmin üstesinden gelineceğini anlıyorsun; ve bu senin gözlerini sosyalizme çeviriyor. Dünya işçi hareketinin büyük ustalarını okumaya, öğrenmeye başlıyorsun. Ve sonunda kavriyorsun ki, millî gururunu zedelememenin tek yolu, sömürüyü yalnız ulusal anlamda değil, sınıfsal anlamda da kaldırmaktır. Hayır, kemalistle sosyalist arasında aşılabilir bir duvar yoktur! Ben bunu kendimden bilirim. Ve yalnız bizim kuşakta değil, bizden önceki kuşakta da görmüşümdür bunu kendi gözlerimle. (...) Elli yaşına kadar Kemalist olarak yaşamış, elliden sonra ömrünün son on yılı Marksizmi bulmuş ve benimsemiş Atatürk kuşağından bir kimseyi yakından tanımım.

Toplum aklı karaya boyamaktan kaçınalım. Akla kara arasında binlerce, onbinlerce gri nüansı vardır. Her sosyalistim diyen gerçekten sosyalist olmuyor. Bunu acı tecrübeyle biliyoruz. Sosyalistlik iddia etmek başka şey, sosyalist olmak başka şey. Öte yandan Türkiye'de milyonlarca emekçi ve binlerce ve binlerce halkçı kökten gelme aydın, «biz sosyalist değiliz» demektir şu anda. Bizim onlara karşı tutumumuz, tekke kurup, sosyalistler bir yana, ötekiler öte yana tutumu olamaz! Ben her gerçek kemaliste geleceğin sosyalisti gözüyle bakarım; her emekçiye, bugün AP'ye oy verse bile, geleceğin sosyalisti gözüyle bakarım. Böyle bakmamız gerek. Çünkü her sınıfın, her zümrenin kendi sınıf çıkarının gerektirdiği bilince er-geç varması kaçınılmazdır...

Küçük burjuva bürokrasisinin kendine özgü tutarlı bir ideolojisi olmadığını ve bazen sağa bazen sola saptığını söyledik. Ama karşı-devrim sonucu iktidarı ele geçirmiş olan işbirlikçi sermaye ve feodal ağa takımının kesin bir ideolojileri bir dünya görüşleri vardır. Bu, emperyalizme teslimiyet ideolojisidir; bu Damat Ferit ideolojisidir.. Ve bu asalak sınıflar bu ideolojinin emrettiği politikayı gayet bilinçli ve tutarlı olarak uygulamaktadırlar. Ekonomiyi, emperyalist sömürüyü, Türkiye'nin bağımlı durumunu perçinleyecek biçimde geliştirerek; tüm zenginliklerimizi yabancıya peşkeş çekerek; emperyalizmin «borçlandır ve hükmet» oyununu uygulamasına imkân vererek, Türkiye'yi içinden çıkamıyacağı, yabancıya borçlu durumlara sokarak; en derin sosyal adaletsizlikleri sürdürerek; Ulusal bilinci ve kültürü baltalıyarak, yobazlık ve Batı kozmopolitliği önünde yeşil ışık yakarak; müesseseyi kendi sınıf diktasının aracı haline getirme yolunda çaba harcayarak; özalciliği, her yere, eğitim alanına bile sokarak; ve Atatürk reformları içinde en önemlilerinden biri olan merkezî lâik eğitimi baltalıyarak.. Ve hepsinden önemlisi, Türkiye'yi bir boydan bir boya Amerikan askerî üsleriyle donatarak; kara, hava, deniz kuvvetlerimizi Amerikan kumandasına terk ederek; çıkacak bir nükleer savaşta Türkiye'nin vurulacak ilk hedef olması durumunu yaratarak... Evet, işbirlikçiler gayet bilinçli ve gayet tutarlı bir karşı-devrimci politika uygulamaktadırlar.

Yani, karşıımızdaki güçler bilinçlidir ve biz en az onlar kadar bilinçli olmak zorundayız. Bu, işbirlikçilerin uyguladıkları programın gayet kısa, gayet eksik bir açıklaması.

Bir karşı-devrim oldu diyoruz. Bu karşı-devrim ne zaman başladı? Bu karşı-devrim için bir başlangıç tarihi tesbit edilebilir.. Ve edilmesinde de fayda vardır. Karşı-devrimin başlangıç-

noktasını tesbit etmek, Türkiye'de daha önce karşı-devrimci nitelikte eğilimler hiç yoktur demek değildir elbette. 1920'lerde, 1930'larda milli-burjuvazi yaratma çabası, o milli-burjuvazinin de milli niteliğini yitirmesi ve kompradorlaşması kaçınılmaz olduğu ölçüde karşı-devrimci nitelikte bir eğilimdi. Gene 1930'larda toprak reformunun yapılmaması üzerine büyük toprak sahipleriyle yer yer uzlaşma ve özellikle Doğu'da CHP iktidarının, isyanlara katılmayan feodallerle işbirliği etmesi ve bunlara dayanması da karşı devrimci nitelikte bir eğilimdi.

CHP niçin toprak reformu yapmadı? Biz Kemalistlerin demokratik devrim doğrultusunda bazı adımlar attıklarını söyledik. Oysa biliyoruz ki, toprak reformu Demokratik Devrimin ilk ve en önemli görevidir. Bu birinci demokratik görevi niçin yerine getirmedi Kemalistler? Ağalardan korktular da ondan mı? Hayır, öyle değil; meseleyi doğru koy mamız gerek. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de toprak reformunun acil bir mesele olarak ortaya çıkmasına ve öneminin anlaşılmasına engel olan faktörler vardı: Lozan barışı, Yani savaş durumunun sona ermesi 1923'dedir. 1923'deki şartları düşünelim: İki milyon Rum, iki milyon Ermeni gitmiş... Türkiye'nin nüfusu aşağı yukarı 11 milyon. Yani bugün 33 milyondan fazla insanın yaşadığı toprakta 11 milyon insan yaşıyor. Toprak kıtlığı diye bir şey yok.. En münbit köyler bırakılmış gidilmiş.. Tarım meselesi daha çok çiftçiyi cihazlandırma meselesi; çift çubuk meselesi.. Bu birinci faktör.

İkinci faktör, dünya piyasasında düşük buğday fiyatının hâkim olması. Ve buğday 2,5 kuruşa, 3 kuruşa kadar düşüyor... Düşük buğday fiyatı, buğday satan için bir yıkımdır, ama bizim köylünün büyük çoğunluğu buğday satmaz. Büyük çoğunluk, harmandan harmana yiyeceğini yetiştiremez ve buğday satın almak zorunda kalır. Düşük buğday fiyatı geniş köylü kitleleri için (orta köylü dahil) lehte bir durumdur. Ancak çiftlik beyleri için aleyhte bir durumdur. Ve bu düşük buğdayın fiyatı iki dünya savaşı arası dönemde sürdü.

Önemli bir başka faktör de, yavaş işleyen adli mekanizmadır. Adli mekanizmanın yavaş işlemesi, tarla işgallerini kolaylaştıran bir durum yaratmaktadır.. Toprağın başında bulunan köylü, sınırı aşip çiftlik toprağını sürüp ekip biçti mi, çiftlik sahibinin açtığı dâva, ancak pek uzun yıllardan sonra bir sonuca bağlanabilmektedir. Bu durum, topraksızın ya da az topraklıının lehine çiftlik sahibinin aleyhine bir durumdur. 1930'larda hatırlarım, Edirne'de beş çiftlik sahibi eşraftan bir zat vardı. Eşten dosttan beş lira ödünç alırdı. Topraklarını işgal eden köylülere karşı bir türlü sonuçlanmayan 30-40 dâvası vardı bu zatın. O dönemde çiftlik beylerinin çocukları çiftlikleri işletmediler. Memur oldular, serbest meslek sahibi oldular, avukat oldular, doktor oldular; daha iyi bir geçim sağlamadılar o meslek kollarında.. Ancak okuyamayan çiftliğe dönüyordu. 1920'lerde, 1930'larda asker-sivil aydın zümre, Türk toplumunda egemen güç iken, bu zümrenin milli gelirdeki payı da nispeten daha yüksekti. Tabanda bir toprak susuzluğu yok, nüfus az, buğday fiyatı düşük, bir köylü direnmesi yok.. Öte yandan memleketin bazı bölgelerinde, mütegalibe ile iyi geçinme siyaseti uygulanmakta.. Demokratik Devrim ile çelişen bir siyaset bu. Ama gene de asker-sivil aydın zümre hegemonyası altındadır bu mütegalibe ile işbirliği...

Bu durumda Kemalistler toprak reformunu düşünmediler. Sandıklar ki, bu egemen durumları hep sürer ve sandıklar ki, geçici bir konjonktör olan şartlar daimidir.. Atatürk'ün bir sözü var; sanırım Falih Rıfkı'nın «Çankaya» adlı kitabında zikrediliyor bu söz.. Diyor ki Atatürk; «Bizim için tarih, iyi niyetliydim ama iktisat bilmezlerdi diyecektir.» Gerçekten iktisat bilmiyorlardı. Eğer iktisat bilselerdi, feodal ilişkiler kangrenini, duruma hâkimken, daha başlangıçta kesip atarlardı. Ve Türkiye'nin kaderi bambaşka olurdu. Toprak reformunu yapmadılar ve karşı-devrim eğiliminin kökenlerine inemediler.

Evet 1920'lerde de, 1930'larda da karşı-devrimin kökenleri mevcut. Ama gene de bir dönüm noktası, karşı-devrimin başlangıç noktasını aramak gerek. Bu dönüm noktası bence 1942 yılıdır. Refik Saydam hükümetinin düştüğü ve Şükrü Saracoğlu hükümetinin iktidara geldiği tarihtir. İkinci dünya savaşında biliyorsunuz, dış yardım olmaksızın, yarım milyonun üstünde bir ordu besledik. Ve bir sürü insan üretim alanından tüketim alanına geçti. Biliyorsunuz bu dönemde dış ticaret

hemen hemen durmuştu. Bu durumda elbette ki, üretim azalacak, tüketim artacaktır. Savaş şartlarında üretim azaldığı zaman bir harp ekonomisi politikası şarttır. Yani, Devlet denetiminde bir ekonomi, bir narh sistemi... İstifçiliğin, karaborsacılığın, sıkı kontrole alınması şarttır. Kamunun çıkarı bunu gerektirir. Refik Saydam hükümeti (benim kanımca Refik Saydam, gelmiş geçmiş başbakanların en iyisidir); denebilir ki, iyi niyetle bir harp ekonomisi politikası uygulamıştır. Ve iktidarı zamanında, fiat yükselmesini, enflasyonu durdurmakta oldukça başarılı oldu. Bu olumlu politika çıkar çevrelerinin direnmesiyle karşılaştı. Her kapitalist kârı bir değerdir.. Bir şey üretirsin, bir mal meydana getirirsin, satarsın kâr edersin. Kapitalist ölçülerle, bu meşru kâr sayılabilir; (şüphesiz ki, bilimsel ölçülerle, gerçek ölçülerle değil .Kapitalist anlamda meşru kâr da sömürünün ifadesidir). Ama bir de hiç bir şey üretmezsin, kıtlıktan yararlanarak malı istif edersin ve bu malı iki üç misli fiyatına satarak kâr edersin.. Bu, düpedüz ekonomiyi sabote etmektir, ve bu suçtur. Buna karşı, bir burjuva devlet de, bir burjuva hükümet de mecburdur tedbir almağa, karaborsacılığı, istifçiliği önlemeye. Bunu Refik Saydam Hükümeti gücü yettiğince yaptı.

1941, 42 yılında buğday fiyatı, yıldırım hızıyla, hemen hemen on misline 90 kuruşa çıktı. Daha önce, buğday fiyatının düşüklüğü orta köylüye yoksul köylüye yarar demiştik. Bu 90 kuruş çıkışa paralel olarak, (1942 sonlarındadır sanıyorum, elimde kanun metni yok), köylülerin tarla işgallerinden doğan dâvaları hızla neticelendirecek bir kanun teklif etti Hükümet; ve Meclis bu kanunu kabul etti. Bu, tamamen köylü aleyhine ve çiftlik beyinin lehine bir durum yarattı. Buğday 90 kuruş... Köylü işgallerini kısa zamanda önlüyorsun; İcrayı, jandarmayı getiriyorsun tarlaya ve çiftliğine sahip çıkıyorsun.. Çiftlik ağası bir-iki yıl içinde müthiş güçlendi. Hacığa takımı diye bir zengin köylü tipi çıktı ortaya. Ama Hacığanın zenginleşmesine karşılık köylülerde genel olarak yoksulluk arttı. Hacığa şehirlerin pahalı eylençe yerlerinin itibarlı müşterisi durumuna gelmişti. Büyük bir iktisadî güç haline gelen büyük toprak sahibi gücünü siyasette de hissettirdi. Para kimdeyse, kim iktisadî bakımdan güçlüyse, o siyasi bakımdan da etkili olur, ve oldu da. Karaborsacının ve Hacığanın direnmesi sonucu Saydam hükümeti düştü ve onun yerine serbest ticaretçi Şükrü Saracoğlu geldi iktidara.

Dış konjonktörlerin etkisi de vardır bu hükümet değişikliğinde. Dışarda Dünya savaşı devam ediyordu. Alman orduları zaferden zaferden koşuyorlardı ve, 1942 yılı sonunda Alman ordusu Stalingrad'a dayandı.. Alman zaferi kesin gibi gözüküyordu. CHP'nin kapıları kemalizmle ilişkisi olmayan Faşistlere, Turancılara, Almancılara, ardına kadar açıldı. Saracoğlu onların adamıydı, demeçlerinde en saççı çevrelere göz kırpyordu.. Profesör Herbert Melzig diye bir adam var.. Bu zat İkinci Dünya savaşında Ankara Üniversitesinde hocalık etmiş; ve öyle anlaşılıyor ki, başka işlerle de ilgilenmiş burada. Almanlar hesabına casusluk falan gibi.. Bu Profesör Melzig, geçenlerde YÖN dergisinde çıkan bir yazısında, Saracoğlu için, «Saracoğlu'nu biz mutemet adamımız sayıyorduk» diyor. Evet, Turancısı, gericisi Halk Partisine doluştular.. Ve bu Partide hava tamamen değişti. Saracoğlu en kötü, halk açısından en kötü iktisadî politikayı, serbest ticaret politikasını uyguladı. En kötü vergilendirme yoluna, enflasyona başvurdu. Fiatlar iki sene içinde birçok metalarda yüzde dörtyüz arttı.

Hegemonyanın asker-sivil aydın zümreden, tefeciye, vurguncuya geçişinde, enflasyonun önemli rol oynadığını hatırdan çıkarmıyalım. Ben 1941'de asteğmen olarak kıtaya çıktığım zaman, aldığım maaş 59 liraydı. Altın sekiz lira kadardı. İki yıl sonra teğmen olarak aldığım maaş tayin bedeliyle birlikte 83 liraydı.. Altın fiatı 30 lira kadardı. Yani iki yıl içinde benim gerçek maaşım terfi ettiğim halde aşağı yukarı 7 buçuk altından 3 altına düşmüştü. Yani her ay benden, (yalnız benden değil, Türkiye'nin bütün sabit geliri vatandaşlarından, işçisinden, memurundan), enflasyon yoluyla maaşımızın, ücretimizin hemen hemen üçte ikisi alınmaktaydı.. Harp vurguncusunu, hacığayı zengin etmek için alınmaktaydı. İşte milli gelirin dağılımı bu şekli aldı.

Bu dönem üzerinde durulmuş Varlık Vergisine değinmeden geçmeyiz. Varlık Vergisi, metninden belli olmamakla birlikte, uygulamada azınlıklara karşı faşist bir tedbirdir ve Alman zaferine hazırlık niteliğini taşır. Harp vurguncusundan, eğer gayri müslüm değilse gülcük denecek bir vergi kesilirken, gayri-müslüm emekçiye (berber çırağı dahil) ödeyemeyeceği vergi yüklendi. Gayri-müslüm mükellef, Amerika, İngiltere gibi büyük bir Devletin uyruklüğundaysa kendisinden vergi alınmadı, Türk vatandaşı ise alındı ve Varlık Vergisinin tamamını ödeyemeyenler Doğu Anadolu'da çalışma kampına sürüldüler. Bu, kaldırılması için Türk Milletinin bunca kan aktırdığı kapitülasyonların ihyasından başka bir şey değildi. Varlık Vergisi, vurgunculuğu ve fiat yükselişini daha da hızlandırdı.

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

1 1945'i hazırlayan işte bu gidiştir. Vurguncu sermayenin, tefeci ağının bitinin kanlanmasıdır! 1945'i hazırlayan 1942'dir. Sarac-oglu'nun halk düşmanı politikasıdır. 1945'de Müttefikler muzaffer oldu. Biz de Batı tipi demokrasiyi, çok partili düzeni uygulamaya kalkıştık; ve bu, Filipin tipi demokrasi biçiminde tecelli etti, ve CHP'nin sağındaki asalak güçlere «meydan senindir» dendi, sol ezildi. 1946 da Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi'nin başına gelenleri biliyorsunuz. Burada anlatmanın gereği yok. Ve CHP, (o savaş yıllarının şartları içinde bir bileşim değişikliğine uğramış olan CHP), kalktı, sağındaki DP ile dinî irticaya taviz ve emperyalizme yaranma yarışına girişti. Düşünmedi ki, bu yarış kazanamaz.. CHP'nin sırtında yumurta küfesi vardır. CHP ne de olsa Atatürk'ün kurduğu partidir. Ve emperyalizm hiçbir zaman tam olarak güvenemez CHP'ye. Elbette ki, emperyalizm kozunu DP'ye oynayacaktı. Nitekim oynadı da. 1950'de seçimle Demokrat Parti iktidara geldi. Bu geliş anti-kemalist karşı devrimin perçinlenmesidir, başka bir şey değildir. Bu olayı, seçimle gerçekleşti diye, halk devrimi malk devrimi diye gösteren kimse yanılıyor. Bu, anti-kemalist karşı devrimdir. Ve geliş o geliş.. Bir daha işbirlikçi sermaye ve feodal ağa partisinin solunda bir güç, seçimle iktidar almadı Türkiye'de ve alacağı da çok şüphelidir.

1950-60 yılları dönemi, Türk tarihinin en karanlık sayfasıdır. Bunu biz iyi takdir edecek durumdayız. Biz, birçok arkadaşımın ben, on yıllık Demokrat Parti döneminin 7 yılını hapiste, geri kalanını sürgünde geçirdik. İzliyorduk olayları.. Emperyalizmin «borçlandır ve hükmet» oyununa nasıl geldiğimizi, izliyorduk.. Elimizde bilimsel bir metodumuz vardı. Memleketin nasıl karış karış Amerikan emperyalizmine peşkeş çekildiğini görebiliyorduk. Memleketin ekonomisi, Türkiye'nin emperyalist sistem içinde bağımlı bir ülke durumunu perçinleyecek şekilde geliştiriliyordu. O «Nurlu ufuklar» edebiyatının altında yatan gerçek buydu.

2 7 Mayıs, bu kötü gidişe Atatürkçü asker-sivil aydın zümrenin dur deyişidir. 27 Mayıs'ı yapanlar, ne düşünmüş olurlarsa olsunlar, (çünkü tarih, tarihî olaylara katılanları çok kez aşar), 27 Mayıs, Türk toplumunda yarım yüzyıllık tarihî olan sosyalist birikimin belli bir ölçüde dışa vurması, açığa çıkması olanağını sağlamıştır. Ve bu olumlu bir gelişmedir. Gerçek demokrasiye gidiş yolunda olumlu bir gelişmedir. 27 Mayıs, işbirlikçi sermaye, komprador ağa ve emperyalizm ittifakını gerilettiler. Emperyalizmin lâfı edilmediyse de, emperyalizmin dayandığı güçlere karşı bazı hareketlere girişildi. 27 Mayısçılar bunun tam bilincinde olmasalar da, bu böyleydi. 1961 Anayasası millî bir nitelik taşıyan ve dolayısıyla devrimci bir nitelik taşıyan asker-sivil aydın zümrenin, bu işbirlikçi sermaye ve feodal ağa gibi millî nitelik taşımayan emperyalizmin emrindeki sınıfları geriletmesini temsil eder. Bürokrasinin kaleleri, Yargıtay, Danıştay, Yüksek Hakimler Kurulu, Anayasa Mahkemesi, Tabii Senatörlük müessesesi.. bütün bunlar kemalist asker-sivil aydın zümrenin kaleleridir. Onun için saldırıya uğramaktadırlar. Başka anlamı yoktur bunun .

Bunlar bir bakıma sınırlı kazançlar. Ve 27 Mayıs karşı-devrimci gidişi sekteye uğratmıştır, bir süre için.. Ne yazık ki, çok kısa bir süre sonra, tutucu güçlerin, statükocu güçlerin etkisiyle, emperyalizmin etkisiyle, tekrar karşı-devrim rayına, Demirel'in başbakan olacağı karşı-devrim doğrutusundaki gidişe sokulmuştur Türk toplumunun gelişmesi.. Son Adalet Partisi Kurultayında, işbirlikçi sermaye ve feodal ağa gibi asalak sınıfların siyaset alanında baş temsilcisi olan örgütün kurultayında, Anayasanın başlangıç bölümünün kaldırılması yolundaki karar, karşı-devrimci, Türkiye'nin tabii ülke durumunu perçinleyici nitelikte, Amerikan emperyalizminin işine yarar nitelikte bir karardır. Anayasanın başlangıç maddesi, Anayasa'nın kısa bir özeti. Anayasanın ikinci maddesinde başlangıç maddesine atıf vardır. Ve der ki: «Türkiye Millî Demokratik, lâıyk, sosyal bir devlettir.» İşte hazmedemedikleri budur. Lâfına bile tahammülleri yoktur bunun. Sosyalist olarak, tüm devrimci güçleri birleştirme görevini omuzunda taşıyan sosyalistler olarak, gerici güçlerin çıkışlarına karşı çıkmak görevdir, görevimizdir.

B u ve buna benzer gelişmeler, toplumumuzun kısa bir aradan sonra karşı-devrim rayına bir kez daha oturduğunu kanıtlar. Bu durum karşısında ne yapacağız? Karşı devrim konusunda devrimci ne yapmalıysa onu yapacağız!.. Atatürk devriminin Türk ulusuna sağladığı kazançları, (başta bağımsızlık), yeniden kazanmak için mücadele edeceğiz. Ve bu sefer, birkez daha geri dönüş olmaması için uyanık davranacağız, yeni şartların gerektirdiği yeni devrimci adımları atmada kusur etmeyeceğiz. Bu da ancak Türk toplumundaki bütün devrimci güçlerin devrimci mücadeleye katılmasıyla olabilir.

Şu gerçeği hiç hatırdan çıkarmıyalım : En bilinçli proleterden, en bilinçli vatan satıcısı kompradora kadar, iki uçta iki tip, bu iki uç arasında yüzbinlerce nüans vardır.. Her proleterde küçük burjuva yan vardır, her küçük burjuvada bir proleter yan vardır. Bir de burjuvalaşma eğilimi vardır. Her burjuvada kompradorlaşma eğilimi vardır ve millî vasfını yitirmeye eğilimi de vardır. Böyle çapraşık bir toplumda yaşıyoruz. Kapitalist toplum çapraşık bir toplumdur. Aman dikkat edelim, toplum akla karaya boyamıyalım Böyle bir toplumda «sosyalistler bir yana sosyalist olmayanlar bir yana» diyemeyiz. Milliciler bir yana, yani sosyalistler, yani Türkiye şehir ve köy proletaryasını temsil etme durumunda, onun özlemlerini, onun çıkarlarını temsil etme durumunda bulunan sosyalistler bir yana, Atatürkçüler, (henüz sosyalizme varmamış olsalar bile, Atatürkçüler) yani Türkiye şehir ve köy emekçileri içinde sayılması gereken orta köylüyü esnafı temsil eden asker-sivil aydın zümreyi temsil eden kemalistlerin öncülüğünde olacaktır bu mücadele. Ama pazarlık yok. Pazarlık bölücülüktür! Kardeşçe, omuz omuza, bilinçli olarak; ve temel devrimci şiar «Tam bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye» şiarıdır...

Yaşasın Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye!

SORULAR VE CEVAPLARI

S imdi soruları cevaplandıracağım. Okuduğum kadar bu yazılı sorularda çok önemli noktalara değinilmiş. Hepsine cevap vermek isterdim ama buna vakit bulamıyacağım burada. Yalnız bunları saklıyacağım ve eğer bu konuşmam yayınlanırsa, burada ele alamadığım soruları da yazılı olarak cevaplandırmaya çalışacağım.

Çapraşık bir mesele üzerine bir konuşmada - ve Türkiye'de karşı devrim çapraşık bir meseledir - ele alınan konunun bütün yönlerini, herkesi tatmin edecek biçimde aydınlığa kavuşturmak kolay değil. Bu soruların niteliği öyle ki, soruları soranlar meseleyi kavramışlar. Bundan bir süre önce bu cinsten birkaç konuşmada (başkalarının yaptığı konuşmada) hazır bulundum. Orada da sorular soruldu. O sorular çok kez, soruyu soranın kayrayışına tanıklık eder cinsten sorular değildi. Bunlar o sorular gibi değil. Bunlar meseleyi kavramış olan kimselerin sorabilecekleri sorular. Epeyi yol katedildi Türkiye'de. Onun için soruların herbiri üzerinde dikkatle durmak gerek. Soru soranların bir kısmı konu sınırları içinde kalmamış. Ama gene de konu ile ilgili sorular sormuşlar, cevaplandırılmalarında yarar olan sorular.

Soruların özetlerini okuduktan sonra, bunları cevaplandıracağım.

SORU : Küçük burjuva devrimcisi eyleme nasıl kanalize edilebilir, nasıl sokulabilir?

CEVAP : Eyleme örnek olarak; yiğitlik, dürüstlük örneği olarak, örnekler vererek, meseleyi bütün ayrıntılarıyla bilerek, ve aşırılıklara gitmeyerek, sekterliklere gitmeyerek... Güçbirliğinin şart olduğunu söyledik. Kemalist koldan gelen devrimcilerle sosyalist koldan gelen devrimciler arasında güç birliği şarttır dedik. Ve bu işbirliğinin gerçekleştiği an çok şey olacaktır Türkiye'de. Tabii birey olarak Kemalist Mehmetle, sosyalist Ahmet'in birleşmesini kastetmiyorum ben. İşçi sınıfının şehir ve köy proletaryasının geniş çevrelerini temsil eden sos-

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

yalistlerle küçük-burjuvazinin geniş çevrelerini temsil eden kemalistler birleştiği gün mesele hallolmuştur. Ve Türkiye'nin meselesini kulis tertipleri çözemez. Aşırı soldan uzak durmak, emperyalizmi korkutmamak, iktidara onu kandırıp gelmek ve sonra millîci nitelikte bazı adımlar atmak gibi plânlar olduğu söyleniyor. Bu pek ustaca plânları (!) biz duyduğumuza göre, Amerikalılar da duyar sanıyorum. Ve Amerikalılar tedbirlerini alırlar. İşbirlikçiler tedbirlerini alırlar. Amerika Türkiye'den ancak 1919 millî şahlanışı gibi bir şahlanış karşısında çeker gider. Başka türlü gitmez. Anayasanın bize tanıdığı hak ve hürriyetlerden bilinçli olarak yararlanılarak bu millî şahlanış gerçekleştirilebilir. Şartlar öyledir ki Türkiye'de, kitlelerin desteklediği birkaç büyük gösteri yürüyüşü çok sonuç verir. Türkiye'de emperyalizm ve işbirlikçileri sanıldığı kadar güçlü değildirler.

Küçük-burjuva devrimcisini eyleme nasıl yönelteceğiz? Herşeyden önce her türlü sekterlikten uzak kalarak ve küçük-burjuva devrimciyle, devrimci dayanışma kurarak.

Unutmuyalım ki, karşıımızdaki güçler, başta Amerika, Kemalistle sosyalistin birleştiği anda durumun kendisi için kötü olacağını biliyor. Güçbirliğini baltalamak için elinden geleni yapmaktadır, yapacaktır. Rivayetler dolaştıracaktır. Oldu: «İhtilâl haftası», «Kanlı Bolşevik İhtilâl Haftası» rivayetleri dolaştıracaktır. Daha başka tezvirat yapacaktır, iftiralar atacaktır... Uyanık olalım, bu oyunlar oynanacaktır. Bu oyunların oynanmıyacağı ortamı, birbirimize karşı güven ortamını, dayanışma ortamını kuralım ve muhafaza edelim.

SORU : 27 Mayıs'tan sonra ordunun halktan gelme niteliğini baltalamak için bazı kurumlar kuruldu. Ordu Yardımlaşma Kurumu gibi. Bunlar hakkında ne diyorsunuz? (Aynı anlamda iki soru)

CEVAP : Türkiye'de Kemalist geleneğe sahip çıkan bir ordu vardır. Bir subaylar kadrosu vardır. Ve bu ordunun tarihinde bir Çanakkale var, Millî Kurtuluş Savaşımız var. Çanakkale'de Fransa'yı, İngiltere'yi, dünyanın en güçlü iki devletini yendik. Avrupa'nın «Hasta adamı» diye anılan Türkiye'nin ordusu yendi. Alman subaylarının stratejisine, taktiğine uyararak değil; Türk subaylarının, Almanların yanlış taktiğini düzeltmeleriyle ve Mehmetçiği hücumla geçirtmeleriyle yendik. Böyle büyük tarihî olayların derin etkileri olur bir milletin geleneğinde, bir milletin bilincinde.

İlk başarılı millî kurtuluş savaşını da biz verdik. Bu şaka değil. Dünya tarihine ilk başarılı millî kurtuluş savaşını veriyorsun ve sen dünya tarihinde bir dönüm noktası getiriyorsun. Çanakkale'den İngiliz, Fransız geçirmemekle 1917 Ekim devrimini hazırlayan bir faktörü meydana getiriyorsun. Bu ne demektir? Bunda rol oynayan bir adama sen tutup «al sana şu kadar para ve sana Güney Amerika'nın o kendi halkına düşman operet subaylarına layık bir rolü uygun gördük» diyorsun. «Emperyalizmin ve işbirlikçilerin çıkarlarını kendi halkına karşı savun» diyorsun. Bu yürümez arkadaşlar! Bu yolda çabalar vardır; askerî orta eğitim kurumlarını kapayarak halk çocuklarının subay olma olanağını ortadan kaldırma çabaları gibi, subayı burjuvalaştırma çabaları gibi... Türk ordusunu Türk halkından ayırma çabalarına karşı çıkacağız. Emekçi halkla ordumuz arasına uçurum kazma girişmelerine karşı koymak görevimizdir elbet. Ama Türkiye'de henüz millî geleneği olan bir ordu vardır. Halktan gelme bir ordu vardır. Ve bunu kolay kolay değiştiremezler.

Kaldı ki, o Ordu Yardımlaşma Kurumundan emekli subayın eline geçen parayı da abartmamak gerekir. Diyelim ki, adam albaylıktan emekli oldu ve diyelim ki, eline bir yüzbin lira geçti. İşbirlikçi sermaye ve feodal ağa ekonomiyi hükmettiği sürece, o parayı onun elinden almak kolaydır. Bir enflasyon, o paranın değeri kalmaz. Enflasyon zengini daha da zengin eder, sabit gelirliyi, ücretliyi, maaşlıyı yoksullaştırır. Unutmayalım ki, Türkiye geri bir tarım ülkesidir. Türkiye'de üretim sınırlıdır ve Türkiye köklü değişikliklere uğramadan üretim artmayacaktır. O değişiklikler sosyalist doğrultuda değişikliklerdir. Ve bu sınırlı nimetleri hem asker-sivil aydın zümreyi tatmin edecek şekilde, hem kompradora, ve Feodal ağaya o refahı sağlayacak şekilde bölüştürmek imkânsızdır. Maddî temeli yoktur bu plânın. Tek tük adam satın alabilirler. Bu her yerde olabilir; fakat Türkiye'de asker-sivil aydın zümrenin kitlesini hiç bir zaman satın alamıyacaklardır.

Ordu Yardımlaşma Kurumu gibi bir kurumun önemini abartmakla dikkatleri asıl hedeften uzaklaştırmış oluruz. Hatta ilkten ben, asker-sivil aydın zümrenin sözünü ettiğimiz devrim süresince durmadan azalan gerçek gelirlerini eski seviyeye yükseltmenin adil bir davranış olacağı düşüncesiyle, bu yoldaki girişimleri olumlu karşıladım. Benim asker arkadaşlarım vardır. Adam albay oluyor, emekli oluyor. Çoluk çocuğunu barındırmak için bir ev alacak hâli yok. Üsteğmenliğinde, yüzbaşılığında çakı gibi halini hatırladığın adamı, birgün, üç günlük sakalla muhalefetçilik ederken görüyorsun. Bu biçimsiz bir durum. Bunu biçimsiz bulmak, bazı meşgaleleri hor görmek gibi derebeyce bir zihniyete kapılmak değildir. Mehmetçiğe «Hücum» emrini verdiği zaman onu ölüme doğru yürütecek vasıfta olan adama sen bezirgânlık, tezgâhtarlık falan yaptırılmazsın! Yaptırmaman gerekir. Bezirgânlığın topluma bu ölçüde hâkim olmasına izin vermemen gerekir! Bu, işbirlikçilerin asker aydından öç almasından başka bir şey değildir. Gayri-millînin millîye gadriridir bu. Ve biz, bu durum karşısında kayıtsız kalamayız. Otobüse binmekten, gazoz içmeye kadar Türk vatandaşının her tüketiminde, her kıpırdanışında emperyalist sömürü için vesile yarattığı bir toplumda, özel sektörün yılda dört milyar vergi kaçakçılığı yaptığı, büyük toprak sahiplerinin hiç vergi ödemedikleri bir toplumda, sosyal adaletten bu ölçüde nasibi olmayan bir toplumda bir emekli albayın binbinbeşyüz liralık emekli maaşını, her geçen gün enflasyon yüzünden gerçek değeri düşmekte olan maaşını, birinci meselemiz gibi ele almak ve yaygara koparmak yanlış bir davranıştır. Bu, en azından, esas hedefi bırakıp ayrıntı ile oyalanmaktır.

Elbette ki, bu sözlerimden, işbirlikçilerin Orduyu halktan ayırma yolunda bilinen çabaları karşısında uyanık davranmamamız gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır. Aynı biçimde küçük-burjuva bürokrasisinin asker koluna, silâhlıdır diye, imtiyazlı bir durum tanıma tutumunun karşısına çıkmalıyız. Ama eşitliği, her iki kolu yoksulluğa iterek değil, işbirlikçilerin, sömürücülerin millî gelirden skandal teşkil edecek ölçüde büyük pay almakta olduklarını ve bu durumu değiştirmenin, sosyalistlikten vaz geçtik, bir uygarlık görevi olduğunu göz önünde tutarak sağlamalıyız.

Kurtuluş savaşımızı zafere ulaştıran ordunun şerefi hepimizin şerefidir! Bunun bilincinde olalım. Elbette ki, asker-sivil aydın zümrenin, egemen güç iken büyük hataları oldu. Emekçi halka karşı hataları oldu. Ama biz kana dâvası zihniyetiyle hareket edemeyiz. Özellikle Doğulu arkadaşlar böyle bir yanlışlığa düşmemelidirler. Doğunun emekçi halkının da meselesidir Millî Demokratik Devrimin ve ardından da Sosyalist Devrimin gerçekleşmesi. Ve önümüzdeki devrimci adımların atılmasında asker aydınının önemli rolü vardır. Bu rolü değerlendiremiyorsan, hesabın yanlıştır. Tarihî konjonktürün sonucu bazı tarihî olaylara mim koyarak kan dâvası zihniyetine kapılma durumuna düşmeyelim. Meseleyi sosyalistçe anın devrimci görevi ve bu görevi başaracak güçler açısından koyalım.

SORU : 27 Mayıs karşı-devrime tamamen dur diyemez miydi?

CEVAP : 27 Mayıs karşı-devrime tamamen dur diyemezdi. Keşke deseydi, ama diyemezdi. Deseydi, diyebilseydi mucize olurdu. Karşı-devrime tamamen dur diyebilmek için subjektif şartların, genel bilinçlenme ortamının hazırlanması gerekir. Atatürk devrimi oldu, çünkü 19. Yüzyılın yarısından buyana bir anti-feodal akım, ümmetçiliğe karşı bir akım, millî bilincin yayılması akımı vardı toplumumuzda. Kurtuluş savaşında Türk halkı çok şey öğrenmişti. Yobazın, padişahın ihanetini gözüyle görmüştü. Anti-feodal devrimin ortamı vardı 1920'lerde.

Ama 27 Mayıs 1960'da mesele açık seçik konamıyordu. 27 Mayıs'ın dayandığı güçler bir karşı-devrim olduğunun ve bunun arkasında Amerika'nın durduğunu tam bilincinde değillerdi. Gerçeği görenler vardı Türkiye'de, ama bunlar tecrit edilmişlerdi. Ve gerçekleri görebilen en tutarlı yurtsever, sosyalist, öteki millîcilerden ayırmayı, tecrit etmeyi başarmışlardı gerici güçler. Bunu becermişlerdi, ve o bölünme durumundan yararlandılar. Ve açık seçik olmasa da, durumu sezen iyi niyetli, Atatürkçü vatanasever subayların bu durumda yapacakları çok şey yoktu. Hiç şüphe yok ki, hatalar işlendi. Olandan daha iyisi olabildi; ama insan, nihayet, gelir bir tarihî ortam içinde kendini bulur ve o tarihî ortamın izin verdiğinden ötesine pek gidemez. Ama gene de 27 Mayıs devrimci bir adımdır.

27 Mayıs'ın temsil ettiği şeyi anlayalım. 27 Mayıs'a bağlıyım diyen, Atatürk geleneğine bağlıyım diyen, işbirlikçilerin, bölücü oyunlarına kanarsa ve bölücü nitelikte davranışlarda bulunursa ve en sol kanadı, en devrimci unsuru, sosyalist unsuru tecrit edecek oyunlara girerse kendi kuyusunu kazmış olur. Bu işi emperyalizm ve işbirlikçileri terörlerle çözme niyetindedirler. Komer'lerin gelişti tesadüf değildir. Ortam bulurlarsa faşist teröre başvuracaklardır. Eğer biz birlik olursak, millîci bir güçbirliği kurarsak oyunlarını yürütemezler. Bölünürsek onların

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

ekmeğine yağ süreriz. Ve en soldan başlayacak olan terör, en solda kalmıyacaktır bunu bilelim! Kalmıyacaktır, ortanın soluna kadar, Ecevit gibi ılımlı bir küçük-burjuva reformcusuna kadar gidecektir bu iş. Onun için bütün dikkatimizle, bütün yeteneklerimizle güçbirliği üzerinde durmalıyız.

SORU : 1942 senesinde iktidardaki CHP'yi küçük-burjuva bürokrasisinin siyasi örgütü olarak tanımladık. Nasıl oluyor da kompradorların adamı Saracoğlu Başbakan oluyor, ve halka karşı olan siyasetini uyguluyor?

CEVAP : Halk Partisi uzun yıllar tek parti idi. Tarihi gereği yamalı bohça niteliği taşıyor CHP. İçinde, bürokratin yanında feodali vardır, kompradoru vardır. Halk Partisi içinden bir Güven Partisi çıkmıştır. Güven Partisi, bana sorarsanız, AP'nin çok sağında ve Amerikan emperyalizmine çok daha yakın bir guruptur. AP ne de olsa bir kitle partisiydi. Ve onun içinde bakkalı da var çakkalı da var, halktan insanlar var. Böyleleri ne kadar şartlanmış olurlarsa olsunlar zaman zaman millî bilinçle hareket etme eğilimi gösterirler. Ötekiler öyle değil. Güven Partili grup, uzun seneler Halk Partisi içinde barınmıştır. Halk Partisi genel sekreterliğini, uzun yıllar büyük toprak sahibi Kasım Gülek yapmıştır. Demirel'den ne farkı vardır Kasım Güleğin Amerika'ya, işbirlikçilere yakınlık, uzaklık bakımından? Halk Partisi yamalı bir bohçadır, ama her zaman egemen olan güç, küçük-burjuva bürokrasisi olmuştur. Küçük-burjuva bürokrasisi CHP içinde egemen güçtür, ve gün geçtikçe bu egemenlik perçinlenmektedir. CHP tek parti değildir artık. Sağında solunda başka partiler vardır. Küçük-burjuva bürokrasisinin, devrimci bir niteliği olmakla birlikte, tutarlı olmadığını zıgzagli bir yol izlediğini, bazen sola, bazen sağa kaydığını söyledik. 1942 senesi küçük burjuvazinin sağa kaydığı bir dönemdir. Ve bu sağa kaydığı dönemde küçük-burjuvazinin, CHP içindeki bu egemen gücün sağa kaymış durumu bir faktör... Bu faktör, Halk Partisi içindeki komprador-ağa unsurun hamleye geçmesi faktörü ile birleşince Şükrü Saracoğlu pekâla başbakan olabiliyor...

SORU : Millî demokratik devrim sırasında halkı, yani emekçi halkı bilinçlendirme yöntemi nasıl olacaktır ve bunda TİP'in yeri nedir?

CEVAP : Devrim sloganımız Millî Demokratik Devrimdir. Önümüzdeki devrimci görev Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye'yi kurmaktır diyoruz ve bunu sosyalist olarak söylüyoruz. Bu böyle olduğuna göre biz bir daha sosyalizmin lâfını etmiyecek miyiz? Demokratik Devrim gerçekleşinceye kadar sosyalizm lâfı yasak mı? Hayır bunu demiyoruz. Temel sloganımız budur. Budur, ve biz bu sloganın gerçekleşmesi için bütün millîci güçlerle, bütün demokratik güçlerle yürürüz; içtenlikle ve dayanışma halinde yürürüz. Ama biz biliriz ki, Millî Demokratik Devrimi yapıp da durursak mesele hallolmaz. Türk toplumunda kapitalist ilişkiler varolduğu sürece, biz dünya emperyalist pazarı sınırları içinde kaldığımız sürece, Türkiye'de kapitalist ilişkileri barındırdığımız sürece, geri dönme tehlikesi, demokratik devrimin bütün kazançlarını yitirme ve yeniden emperyalizmin kucağına düşme tehlikesi her zaman vardır. Bunu da anlatacağız emekçi halka. Ve diyeceğiz ki, Türkiye'nin emekçi halkı gerçek mutluluğu demokratik devrimin tamamlanmasıyla değil, sosyalist devrimin tamamlanmasıyla, insanın insan tarafından sömürülmesi olanağının ortadan kalkmasıyla tadacaktır.. Ve bu görüşümüze mümkün olduğu kadar çok emekçiyi, sosyalizm dâvasının gerçek sahibi emekçiyi kazandırmaya çalışacağız. Kitap okuyacağız, kitap yayınlıyacağız. Sosyalizmin bilimini öğreneceğiz, öğreteceğiz. Emekçileri bilinçlendirme ve örgütlendirme işini sıkı tutacağız... Bunların hiç birini yapmayıp da sosyalist bilimin emrettiği diyalektik aşamayı inkâr eder şekilde sekter sloganlar atarsak, o zaman gerçek sosyalist olmayız diyeceğiz.

Burada TİP'in görevi nedir? TİP, birçok namuslu insanın, namuslu sosyalistin içinde barınma olanağını bulduğu bir çatıdır. TİP taşrada şudur : Sosyalist öğretmen Ahmet geliyor, demirci Hasan'ı buluyor, terzi Mehmet'e gidiyor, onları parti örgütü kurulmasına ikna ediyor. Öğretmen memurdur, TİP'e giremez. TİP ilçe örgütünü siz kurun ben

desteklerim diyor. Kuruyorlar ilçe örgütünü ve tabelâyı asıyorlar. Geriçilerin tepkisi oluyor : İtiliyorlar kakılıyorlar, öğretmen, kış ortası sürülüyor. Bu Türk toplumunun en olumlu yanındır. Bunu hiçbir insan karşısına alamaz! Ve TİP'in o namuslu sosyalistlerin barınağı vasfını taşıdığı yerdire o ilçe örgütü.

TİP, gayet sınırlı olanaklar içinde kurulmuş ve gelişmiş bir örgüttür. TİP'in programında sosyalizm sözcüğü geçmez. Geçmez diye eleştirmiyoruz. TİP'in programında sosyalizm sözü geçmez. Bu ortamda geçemezdi. Cambazlık yaparak merakımızı anlatmak zorundayız. Yani bir sosyalist parti programına sosyalist sözcüğünü alamıyacak kadar sınırlı bir ortamda kurulmuştur. TİP. Ve TİP'e, sosyalistlerin en iyisi olsa dahi öğretmen Ahmet, memur Mehmet giremez, asker giremez ve tabii bizim gibi 141, 142. madde sabikalıları da giremez. 141, 142. madde sabikalılarının girememesi meselesi önemlidir. Tutucu güçler, 141. madde gölgesinde sana sosyalistlik yapmağa izin verdim diyor. Nedir 141. 142. maddeler? Bunlar, Türkiye işçi sınıfını kendi öz siyasi örgütünden yoksun bırakmayı amaç edinen Musolini'nin faşist İtalyasında alınma kanun maddeleridir. 141, 142. maddelerin hikâyesi çok ilginçtir. Karşı-devrimin gerçekleşmesiyle, bu maddelerin şiddetlendirilmesi bir paralel çizer.

141, 142. madde 1936'da kabul edildi. Bu maddeler kabul edildiği zaman hapishanedekiler bayram ettiler. Daha önce solcu eyleme uygulanan madde daha ağırdı. 141. 142. maddelerin kabul edilmesi siyasi af rolü oynadı. Hapishanedekiler serbest bırakıldılar. 141, 142. maddelerin 1936'daki cezası altı ay hafif hapisti. Ve bu da insafla uygulanıyordu. 1936 yılında İstanbul Barosu başkanı Haydar Rıfat, bugün yayınevlerinin çevirmeğe cesaret edemediği Lenin'in «Devlet ve İhtilâl» ini çevirip yayınlıyordu, ve kimse düşünmüyordu 142. maddenin kendisine uygulanacağını... Hikmet Kıvılcımlı, Kapital'i forma forma çevirip yayınlıyordu ve 142. maddeyi ihlâl ettiği iddia edilmiyordu. Nâzım da 142. maddenin kapsamına girmeden şiirlerini kitap halinde basıyordu. Evet bunlardan hiçbiri altı ay hafif hapis cezası ihtiva eden 142. maddenin kapsamına girmiyorlardı. İşte, Atatürk diktatör, tek parti rejimi, ceberrut idare, şu, bu.. Ama gerçek şudur ki, Türk solu en büyük demokratik özgürlüğü o dönemde görmüştür. Demokrasi, statüko-cu partilerin sayısıyla ölçülmez!

II. Dünya Savaşı yıllarında, bu maddeler sık sık uygulanmakla birlikte şiddetlendirilmedi. 1945-1950 döneminde, Filipin tipi demokrasi döneminde, 141. 142. maddeler iki kez şiddetlendirildi. 141. maddeye idam cezasının konulması 1951 yılının Aralık ayındadır. Demokrat Parti iktidarı zamanında, anti-kemalist karşı-devrimin perçinlendiği dönemde; ve bunda önyak olan kimse, Demokrat Partini nen gözde milletvekillerinden Şevket Mocan adındaki zattır. Şevket Mocan Trakya'da, Strancalarda geniş ormanları olan, zengin bir kimsedir. Bu zat, Kurtuluş Savaşı yıllarında Yunanlılarla işbirliği ettiğinden, zaferden sonra Yunanistan'a kaçmış, Yunanlılara sığınmıştır.

DP parlamenterisi olarak en büyük başarıları 141. ve 142. maddelerin bugünkü haline getirilmesindeki ve ormanların özel mülkiyete devrini sağlıyan kanunun çıkarılmasındaki katkılarıdır. Biz, «memlekette karşı-devrim oldu» derken, bu tiplerin biyografilerini de göz önünde tutmaktayız.

Özellikle 1945'den sonra, 141. 142 maddeler o biçimde uygulandı ki, memlekette sola karşı gerçek bir terör havası estirildi. Köylerde, tarla kavgalarında bile bu silâha baş vuruluyordu. Gazetelerde okuduk, falan köyde muhtarla tarla yüzünden kavgalı olan köylü Mehmet ağanın, köy kahvesinde «Yaşasın Stalin!» diye bağırıldığını iki tanıkla tesbit edildiğini ve adamcağızın içeri atıldığını. Bir yazar, bir şair, «halk yoksuldu» falan diye yazdı mı, girerdi 142. maddeye. Öyle uygulanmıştır bu kanun o dönemde.

Bugün 141. 142. maddeden hüküm giymiş adama sosyalist örgütün kapısını kapamak demek, o sosyalist örgütü yozlaştırmak için bir ortam yaratmak demektir. Kim yapacak o zaman sosyalistliği? Tek Parti döneminde; o Saracoğlunun demin anlattığımız halk düşmanı iktidarı zamanında, 1945'den 1950'ye kadar, sağa kaymış CHP ile onun da sağında olan DP arasında irticaa taviz ve emperyalizme yaranma yarışının olduğu dönemde ve o on yıllık karanlık DP iktidarı döneminde kimse-nin tavuğuna kış dememiş olan adam, burnunu kanatmamış olan adam sosyalistlik yapabilecektir demektir bu... Ve böyle bir adam eğer el-lisini geçmişse, ondan artık pek hayır gelmez.

Genç bir arkadaş şöyle demişti: «Gerçek bir sosyalist örgüt olursa TİP» demişti, «ve gerçek sosyalistler TİP'de egemen olurlarsa, yönetici kadroya yalnız 27 Mayıs'ta 35 yaşını aşmamış olanları ve tuz biber olarak da birkaç 141. 142. maddeler hükümlüsünü almalyız, başka türlü olmaz.» Genç arkadaşın dediği genel kural olarak kabul edilebilir zannındayım. Birbirini izleyen baskı düzenleri sırasında devrimci

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

eyleme girişmemiş kimselerin aşağılık kompleksleri vardır. Senin karşında ezilirler. Sen bugün yirmi yaşında delikanlısın, devrimci görevini yapıyorsun, toplum polisinin copuna göğüs geriyorsun. Aradan otuz yıl geçiyor, ve bu süre içinde sen devrimci olarak, karınca kaderince eylemde bulunuyorsun. Türlü haller geliyor başına. Ve otuz yılın sonunda biri çıkıyor karşına, bugün ortalıkta hiç olmayan biri, «Sosyalistlik benden sorulur» diyor. Bunun elbette ki, sen ciddiye almazsın, ve almayınca da o düşman olur sana... Düşman olur, çünkü blöfünü görmektesin ve oda blöfünü gördüğünü bilmektedir. Ve bu düşmanlık, onu bugünkü durumlara kadar götürür.

Tutucu güçler, 141. 142. maddeler gölgesinde sosyalistçiliğe izin verirken, icazetli sosyalizm müessesesini Türkiye'de kurarken, biliyorlardı işin buralara kadar varacağını. «Demokrasi uğruna mücadele, Türkiye'de gerçek demokratik özgürlük ortamını yaratma uğruna mücadeleye, aynı zamanda sosyalizm uğruna mücadeledir» derken bizim kastettiğimiz budur. Demokrasi uğruna mücadele gerçek sosyalist örgütün kurulması olanaklarının yaratılması uğruna mücadeledir demek istiyoruz. Ve o örgüt kurulmadan, ve o örgüt paçaları sıvayıp Türkiye proletaryasına gitmeden, ve onu bilinçlendirmeden, ve onun muazzam bilinçli bir örgüt olarak, siyaset alanında ağırlığını koymasına olanağını gerçekleştirmeden sosyalizm yapamayız. Sosyalizmi kim yapacak? Sosyalizmi üç beş aydın mı yapacağız? Sosyalizmi proletarya yapacak. Oysa proletaryanın geniş çevreleri AP'ye oy veriyor bugün. Onları bilinçlendirmeden, onları örgütlendirmeden sosyalizm yapamazsınız! Onları örgütlemek için de, onlara ulaşabilmek gerek, demokrasi gerek. Sen demokrasi uğruna mücadeleyi yaparken, bir taraftan da sosyalizm uğruna mücadeleyi yapmaktasın. Bu anlamda yapmaktasın.

Şimdi, TİP için, birçok namuslu insanı, birçok sosyalisti barındıran çatıdır dedik. TİP'i gözümüzün bebeği gibi korumak, TİP'i yıkılmalarına olanca gücümüzle engel olmak hepimizin görevidir. TİP'i yıkılmaktan kurtarmak için, bu örgütü oportünist açığız, statükocu ellerden kurtarmalıyız.

Statükocu diyorum. Sosyalist olduğunu ilân etmek, ama günün şartlarının emrettiği devrimci mücadeleye katılmamak statükoculuktur. Parlamentaoya kapanmak statükoculuktur. Parlamentaoda da yapılacak şey var. Ama olsa olsa eylemin yüzde onudur parlamenter eylem. Esas eylem Zonguldak madencilerine gitmektir. Fabrika işçilerine gitmektir. Güneydeki ve Doğu'daki toprak emekçilerine gitmektir. Onları bilinçlendirmektir, örgütlendirmektir. Ama bunları yapmayı, parlamantarizmi abartırsan ve kendini parlamentoculuk sınırları içine hapsedersen, bir de bakarsın, oportünizmin tam göbeğine düşmüşsün...

Yapılacak şey, bütün gerçek sosyalistlerin TİP'e sahip çıkmasıdır. Bilinçle, omuz omuz ve sosyalizmin bilimine dayanarak TİP programını ve tüzüğünü devrimci bir ruhla uygulamaktır. TİP programı bazı yerlerinde lâfi, geveler, biraz tercüme kokar ama gene de genel çizgileriyle, doğru bir programdır. Eksik yanları da vardır programın. Türkiye'ye özgü bazı durumları ele almaz. Ama gene de genel çizgileriyle doğru bir programdır. Onun için TİP'in şu andaki meselesi program meselesi değildir. Yapılacak şey, daha iyisi kabul edilene dek bu programın işaret ettiği demokratik hedeflere ulaşmak amacıyla, TİP'in eylemini sosyalizmin bilimine dayandırarak Türkiye proletaryasını kendi öz siyasî örgütü payesine yükseltmek ve öteki devrimci güçlerle güçbirliği halinde, sosyalizme giden yolda birinci devrimci görev olan şurada yazılı sloganı gerçekleştirmektir.

SORU: Öncülük yapmazsak sosyalist aşamaya nasıl varırız?

CEVAP: Sosyalistler arasındaki bölünmeye son verme zamanı gelmiştir artık. «Bağımsız Türkiye» diye bağırın, «Sosyalist Türkiye» diye bağırın iki ayrı grup karşı karşıyadır. Oysa her ikisi de sosyalist kardeşlerdir. Sen taviz ver «bağımsız Türkiye» diye bağır, yok sen taviz ver, «sosyalist Türkiye» diye bağır. Gelin ben size bir slogan teklif edeyim. Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye derken şunu anlıyalım: Sosyalizme giden yolda ilk aşama olan Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye... Eğer mutlaka gerekiyorsa, sosyalist sözcüğünü de kullanmış oluruz. Ama ben sosyalizmin lâfını çok etmiyelim, sosyalizmi uygulayalım derim; daha iyisi odur.

Öncülük yapmazsak, sosyalist aşamaya nasıl varırız? 1930'larda

Türkiye sosyalizme bugünden daha yakındı dedik. O dağa tırmanıyoruz. Yarı yolda ayağımız kaydı. 1919'da bulunduğumuz yere düştük, dedik. Tırmanıp kaybettiğimizi yeniden kazanmamız gerek dedik. Karşı-devrim sürecini iyice anlarsak ve Millî Demokratik Devrimi tek başımıza gerçekleştiremeyeceğimizi de bilirsek Millî Demokratik Devrimi tek başımıza gerçekleştiremeyeceğimizi de bilirsek, ve devrimde hegemonyanın güçler dengesinin meydana çıkardığı bir sonuç olduğunu da iyice kavırsak, «Ben öncüyüm, sen öncüsün» diye boş tartışmalarla vakit kaybetmeyiz. Sen öncü mü olmak istiyorsun, yani emekçinin devrimde egemen güç olmasını mı istiyorsun? Git Türkiye proletaryasının kitesini bilinçlendir, örgütlendir! Bunu başardığın anda öncüsün. Öncü olmanın tek yolu odur. Pazarlık, mazarlık yolu değildir. Bunu başardın mı, zaten kimse sana «sen öncü değilsin» diyemez, güçler dengesinde sen ağır basarsın. Çünkü büyük kitleyle bilinçlenmiş emekçi, tarihi gelişmeye ağırlığını koymuştur ve onun temsilcisi olan örgüt elbette ki son sözü söyleyecektir. Ama bugün, emekçi kitleleri bilinçlendirmek ve örgütlendirmek henüz önümüzdeki bir görevken, öncülük tartışmalarıyla vakit geçirmek yanlıştır.

SORU: Kapitalist aşama zorunlu mudur, sosyalizme gitmek için?

CEVAP: Arkadaşlar, biz kapitalist aşama içindeyiz. Ve kapitalizmin en âdisi en kötüsünün, komprador kapitalizminin içindeyiz; ve uzun süredir içindeyiz. Ancak bugün Türkiye proletaryası, öteki devrimci güçlerle birlikte iktidarı eline geçirse, ve millî demokratik devrimin görevlerini hemen yerine getirirse; yani Türkiye'yi bağımsız kılsa ve feodal ağayı etkisiz hâle getirirse, iktisadî ve siyasî bakımdan, ve kompradorun sömürü olanaklarını elinden alsın, gerekli millileştirmeleri yapsa... Biz o zaman nereye varmış oluruz? Sosyalist devrimin ancak eşliğine varmış oluruz. Sosyalist devrimin gerçekleşmesi, insanın insan tarafından sömürülmesi olanağının ortadan kaldırılmasıdır. Şehirde, sanayide, ticarete kapitalist ilişkilere son verilmesidir. Tarım bölgelerinde de kolektif üretimin egemen kılınmasıdır. Bunu sen kısa bir süre içinde hangi imkânlarla, hangi kadro ile gerçekleştireceksin? Gayet açık ki, ilkten demokratik devrimin bir görevi olan köklü bir toprak reformunu yaparken aynı zamanda yer yer kolektivizasyon örnekleri de vereceksin, ve köylüyü ikna edeceksin kolektivizasyonun gereğine. Kolektivizasyon zorla olmaz. Köylü, emekçi halktır. Devrimci iktidar emekçi halka karşı zora başvuramaz. Köylüyü ikna edeceksin. Bilirsiniz, köylü muhafazakârdır. O gübre yığınının karşı bağıdır, o küçük kulübesine, taşlı tarlasına çok bağıdır. Onu ikna etmek için örnekler göstereceksin. «Bak kardaşım, diyeceksin, komşun Hasan kolektif üretime katıldı, evinde senden çok yiyeceği var...» Yani kapitalizmi gözünü açıp kapayana kadar tasfiye edemezsin. Kapitalizmin tasfiyesi uzunca bir süreçtir. Sosyalizmin kuruluş aşaması yıllar sürer. O süreç içinde kapitalist ilişkiler olacaktır toplumda, ve kapitalist müteşebbise sen, Devlet Bankasından Kredi de vereceksin o dönemde, üretime devam etsin diye... Ve o, işletmesinde çalıştırdığı işçileri sömürecek de. Sen ona ilkten ancak büyük kapitalist üretim, büyük çapta sömürü olanaklarını kapıyabilirsin. Ve sosyalist sektörün derece derece genişlemesiyle kapitalist ilişkileri tüm kaldırabilirsin. İlişkileri, kapitalist zihniyetin kalıntıları değil. Onu ortadan kaldırmak için çok daha uzun bir zaman süresine muhtaçsın. Elli yıl sonra da o zihniyet kalıntıları olabiliyor. Onun için sen sosyalizmi kurduktan sonra da, yığınların sosyalist bilinçlenmesini sağlamak için ve kapitalizmin kalıntıları silmek için uzun yıllar çaba harcıyacaksın.

Bu soru hakkında söyleyeceğim bu. Soruların ancak bu kadarını cevaplandırabiliyorum. Dediğim gibi, öteki soruları yanıma alacağım. Eğer konuşmayı yayınlamak mümkün olursa, onları da cevaplandırma-ya çalışacağım. Sağ olun!

Mihri Belli'nin S.B.F.'deki konuşması sırasında ele aldığı soruların metinleri ve bunlara konuşmacı tarafından yazılı olarak verilen cevaplar aşağıdadır. (Aynı konuyla ilgili sorular altalta konmuştur.)

SORU: Sizin «Millî Demokratik Devrim» şiarınızla, TİP'in iktidara gelince uygulamayı tasarladığı «Geniş Ekonomi» nin pratikteki farkı ve benzerlikleri sizce ne olabilir?

CEVAP: TİP. programının genel çizgileriyle doğru bir program olduğunu söyledim. Ne yazık ki, bu programın hazırlanışında önemli rol oynamış bazı arkadaşlar İşçi Partisi içinde çalışma olanağından yoksun bırakılmışlardır. TİP. programı, genel niteliği bakımından bir Millî Demokratik Devrim programıdır. Bu program en sonuncu noktasına kadar gerçekleştirilse, Türkiye sosyalist bir Türkiye olmaz, bağımsız ve demokratik bir Türkiye olur. TİP. programında yer alan dış ticaretin, bankacılığın, sigortacılığın millileştirilmesinin (ki, bu kurumlar, bizim gibi ülkelerde emperyalist sömürünün araçları haline gelmişlerdir), bi-

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

rinci amacı millî bağımsızlığın sağlanmasıdır. Bağımsızlık ise, Millî Demokratik Devrimin bir görevidir. Bu millileştirmeler, elbette ki, aynı zamanda sosyalizm doğrultusunda adımlardır da. Ama bu aşamada birinci hedef emperyalizmin dayanağı olan bu kurumlara millî nitelik kazandırmaktır.

TİP. yöneticileriyle bizim aramızdaki fark, bizim eşyayı adıyla çağırılmamıza karşılık, onların bir Millî Demokratik Devrim programı altında Demokratik Devrim aşamasını reddetmek gibi sosyalizmin bilimiyle bağdaşmayan bir duruma, bir çelişkiye düşmeleridir. Bu sadece sosyalizmin bilimini bilmemelerinden ötürü değildir. Bu, oportünist, statükocu tutumlarını gizlemek için keskin sosyalist görünme çabalarından ötürüdür de. (Bkz: Muzaffer Erdost, «Türkiye Sosyalizmi» ve Sosyalizm. Sol Yayınları).

Oysa bizim çabamız, devrimci sloganlarımız çevresinde en geniş çevreleri birleştirebilmek için bu sloganları olduklarından aşırı değil, gerçek nitelikleriyle göstermektir. Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye'den yana olan sadece Türkiye proletaryası değildir, işbirlikçi sermaye ve büyük toprak sahibi mütegalibe gibi feodal kalıntıları dışında, bu bir avuç asalak dışında tüm Türk ulusudur. Millî Demokratik Devrim'in görevlerini «Sosyalist» hedefler olarak nitelendirmek, ancak, millî demokrasiden yana olan ama, hiç değilse şu anda, sosyalizmden yana olmayan güçleri kendinden uzaklaştırmaya yarar, kendini tecrit etmene yarar. Oysa senin görevin, kendini değil, işbirlikçileri tecrit edecek stratejiyi saptamak ve onu izlemektir. Yani bir millî demokratik devrim programını «sosyalist program» diye vaftiz etmek, ancak işbirlikçilerin ekmeğine yağ süren bir davranıştır.

Son zamanlarda, gömlek değiştirir gibi, fikir değiştiren, ama bir türlü bir yanında oportünizm ve statükoculuk yazan madalyonun öteki yanındaki yazıdan, sosyalist akımı tecrit etme sonucunu veren sektarizmden ayrılmayan kimseler yeni bir iddiayla ortaya çıkmışlardır.

Bunlar sosyalist devrimi, sosyalist partini iktidara geçmesi olarak tanımlamaktadırlar. Dediklerine göre, kim «önümüzdeki devrimci görev Millî Demokratik Devrimdir, Türkiye'nin bağımsız ve demokratik hâle getirilmesidir, sosyalist devrim değildir» diyorsa, o sosyalistlerin iktidara gelmesine karşıdır vb. vb...

Devrim sözcüğünün bir hayli ucuzlatıldığı bizim gibi bir ülkede, devrim kavramına açıklık getirmek zorunluğu vardır. Bilimsel anlamıyla devrim, üretim tarzı değişikliğinden, daha geri bir üretim tarzından daha ileri bir üretim tarzına geçişten başka bir şey olamaz. Daha kısa bir ifadeyle devrim emekçiler yararına düzen değişikliğidir. Sosyalist partinin iktidara geçişi devrim doğrultusunda bir adım olabilir, ama devrimin kendisi olamaz. Batı'da, örneğin İngiltere'de kendine sosyalistliği yakıştıran bir Mc Donald iktidarı, Bir Atlee iktidarı başa geçmiştir, ama İngiltere'de kapitalist düzen değişmemiştir. Yani devrim olmamıştır. Fransa'da bir Leon Blum, hem de faşizme karşı geniş proleter kitlelerinin şahlanması sonucunda ve Komünist Partisinin desteğiyle sosyalist partinin başında iktidara gelmiş, ama Fransa'da kapitalist düzen değişmemiştir. Yani devrim olmamıştır. II. Dünya Savaşından sonraki dönemde De Gaulle'un Beşinci Cumhuriyetine kadar Fransa'yı hep sosyalist iktidarlar yönetmiştir. Ve bu dönemin başlarında Fransız Komünist Partisi de bir iktidar partisi olarak kabinede yer almıştır. Üstelik Fransız sosyalistleri olsun, İngiliz İşçi Partisi'nin içindeki güçlü gruplar olsun, marksizme sahip çıkmakta ve bizdeki bazı «sosyalistler» gibi sosyalizmin bilimine resmen karşı çıkma gibi bir davranıştan kaçınmaktadırlar. Buna rağmen, ne Fransa'da ne de İngiltere'de sosyalistlerin iktidara gelmesiyle kapitalist üretim ilişkilerinde bir değişiklik olmamıştır; ve bu ülkelerde devrim gerçekleşmemiştir. Muhalefettyken sosyalistlik iddia eden bir partinin gerçekten sosyalist, sosyalist devrimi yapacak nitelikte bir parti olup olmadığı ancak iktidara geçtikten sonra kesinlikle belli olur. Batı'nın oportünist II. Enternasyonal partilerinin gerçek yüzleri ancak iktidara geçtikten ve bir süre iktidarda kaldıktan sonra belli olmuştur. Sosyalist partiler için sosyalistlik sınavı yeridir iktidar... Nasıl olur da, sosyalist partinin iktidara gelmesini sosyalist devrime, yani sosyalist doğrultuda düzen değişikliğine eşit sayabiliriz?

Üstelik, iktidar değişmeden de, yani aynı parti iktidarda iken de, toplum içinde öyle gelişmeler olabilir ki, güçler dengesinde meydana

gelen değişiklik sonunda iktidar partisinin sağa ya da sola kaymasıyla devrimci ya da karşı devrimci nitelikte bir düzen değişikliği meydana gelebilir. Konuşmamızda Türkiye'de karşı devrimin başlangıç noktasının 1942 yılı olduğu ileri sürdük. 1942'den önce de, sonra da CHP. iktidardaydı Türkiye'de. Ama bir sürü siyasî ve iktisadî konjonktürler öyle denk gelmiştir ki, aynı parti İkinci Dünya Savaşından önceki dönemde Kemalist devrimin koruyucusu durumundan 1942'de Saraçoğlu'nun iktidara gelmesinden sonra tam ters doğrultuda, anti-kemalist karşı devrim doğrultusunda bir yol izleyebilmiştir.

Aynı siyasî örgüt iktidardayken karşı devrimci bir çizgiden devrimci bir çizgiye yönelmesi örnekleri de vardır. Örneğin Mısır'da Nâsır iktidarı, başlangıçta anti-sosyalist bir yol izledi ve bir sürü zikzaklardan, duraksamalardan sonra bugün aynı iktidar şehir ve köy emekçilerinin lehine sosyalist doğrultuda bazı adımlar atabilmiştir. Mısır'da dün hapishanelere kapatılan marksistler bugün, iktidarın olumlu karşıladığı bir fikir akımının temsilcileri olarak, ülkenin fikir hayatında etkili bir grup olarak eylemde bulunmaktadır. Basın kurumlarının devletleştirilmiş olduğu Mısır'da marksist neşriyatta bulunulması için Nâsır iktidarı matbaalar ve binalar tahsis etmiştir marksistlere.

Sosyalist devrim sosyalist partinin iktidara gelmesidir, tanımlaması bizi çok yanlış sonuçlara sürükleyebilir; böyle yüzeysel tanımlamalardan kaçınalım.

SORU: Millî Demokratik Devrimin öncülerinin sosyalist olması gerekmez mi? Öncülerin sosyalist olmaması durumunda sapma ihtimali olmaz mı?

CEVAP: Şu «öncü», «öncülük» sözcüklerinin ifade ettikleri anlama biraz açıklık getirmek gerekiyor. «Öncü», bir askerlik terimidir. Bir askerî birlik, düşmana doğru yürüyüşünde güvenliğini sağlamak için ileriye doğru kendi içinden bir kuvvet çıkarır. Büyük kısmın ileriye doğru hareketini güvenlik altına alan bu birliğe «öncü» denir. Büyük kısım da, öncü birliği de aynı askerî kuvvetin hemen hemen aynı nitelikte talî birlikleridir. Sosyalist literatürde «öncü», «öncü müfrezesi» terimleri işçi sınıfının öncüsü olan sosyalist parti için kullanılır. Bu öncü, işçi sınıfının en bilinçli, en yiğit unsurlarından kurulur. Bu bakımdan sınıf ile parti ayrı şeyler olmakla birlikte, tıpkı askerlikteki «öncü» gibi, işçi sınıfı partisiyle işçi sınıfının kendisi aynı unsurlardan, işçilerden teşekkül eder.

Bizde «öncü», «öncülük» terimleri daha çok, (yanlış olarak) devrimde hegemonya, devrimci güç birliği içinde devrimci sınıflardan ya da zümrelerden birinin hegemonyası, son söze sahip bulunması anlamında kullanılmaktadır. Burada «öncü» teriminin yeri yoktur; çünkü devrimci sınıf ve zümreler arasındaki güçbirliğinde hegemonyayı sağlayan, bir sınıf ya da zümrenin kendisidir ve bu sınıf ya da zümrenin terkihi güçbirliğindeki öteki sınıf ve zümrelerin terkibinden ve karakterinden değişiktir. Durum burada askerlikteki büyük kısım aynı terkipte bulunan öncü arasındaki ilişkiye benzememektedir. Onun için «öncü» terimini sadece işçi sınıfına kıyasla işçi sınıfı partisi için kullanmak doğrudur, ama bu terimi devrimde sınıf ya da zümre hegemonyası anlamına almak yanlıştır.

Devrimde hegemonyanın, şahısların, örgütlerin ya da partilerin hegemonyası değil, ancak sınıf ya da zümrelerin hegemonyası olabileceğini de hatırdan çıkarmamalıyız. Örneğin Büyük Fransız Devrimi burjuvazinin (burjuva sınıfının) hegemonyası altında gerçekleşmiştir. Örneğin 1917 Ekim Devrimi proletaryanın hegemonyası altında gerçekleşmiştir. Örneğin kemalist devrim küçük-burjuva bürokrasisinin hegemonyası altında gerçekleşmiştir.

Soruyu soran arkadaş, besbelli ki, «öncü» derken hegemonyayı elinde tutan sınıf ya da zümreyi kastetmektedir. Sosyalist parti, emekçilerin temsilcisi olarak ancak o hegemonyanın uygulayıcısı olabilir.

Arkadaşın sorusunu ben bu biçimde kelimelemlendireceğim: «Millî Demokratik Devrimde hegemonyanın, başta şehir ve köy proletaryası, Türkiye emekçilerinde olması gerekmez mi? Emekçilerin hegemonyası altında olmayan bir devrim hareketinin sapma ihtimali yok mudur?»

Bu soruya karşılığımız şudur: Millî Demokratik Devrimde hegemonya, toplumda en devrimci güç olan emekçilerde olmalıdır ki, o devrim sonuna kadar vardırılabilsin ve yclundan sapmasın. Bu kesin olarak böyledir. Ve bu konuda Türkiye halkının acı tecrübeleri olmuştur.

Soruyu bu biçimde cevaplandırınca bir görevi yüklenmiş oluyoruz: Devrimde emekçilerin hegemonyasını sağlamak için, herşeyden önce emekçiyi bu tarihî misyonunun bilincine vardırma görevini... Yani, paçaları sıvayıp şehir ve köy emekçilerine gitmeliyiz ve onları bilinçlendirmek ve örgütlendirmek işine dört elle sarılmamızdır. Devrimde hegemonya, toplumdaki güçler dengesinden doğan bir sonuçtur. Ve emek-

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

çi sınıfların geniş çevreleri sömürücülerin, işbirlikçilerin etkisi altındaki emekçinin devrimde hegemonya kurması söz konusu olamaz. O halde yapılacak şey, olanca gücümüzle emekçiyi bu etkiden kurtarmak, ve onu devrimci bilince ulaştırmak için çalışmaktır. Bu, önümüzde başarılması zorunlu bir görevken, yani toplumdaki güçler dengesini hiç bir şüpheye meydan bırakmayacak biçimde emekçilerin lehine çevirmeden önce, «ben öncüyüm, sen öncüsün» diye pazarlığa girişmek, tartışmayla vakit geçirmek yanlıştır. Emekçiler, Millî Demokratik Devrimde olsun, onu izleyen sosyalist devrimde olsun, toplumda en devrimci güç olarak hegemonyanın kendilerine düştüğünü kavradıkları gün, devrimci misyonlarının bilincine vardıkları gün, bu hegemonyayı kuracaklardır. Tartışma götürmez biçimde kuracaklardır ve öteki devrimci güçler, emekçiye hakkı olan şeyi tanımakta kusur etmeyeceklerdir.

Eğer emekçi yığınları bilinçlendirme ve örgütlenme işini sıkı tutmazsak, eğer onları sömürücülerin etkisinden kurtarma yollarını bulamazsak, ne kadar iddialı olursak olalım, ne kadar usta tartışmacı olursak olalım, devrimde hegemonya emekçinin olmayacaktır. Ve o zaman da Millî Demokratik Devrimin yarı yolda kalması, yolundan sapması tehlikesi her zaman olacaktır. Ama böyle olsa da, devrimde hegemonya iddia edecek güce, ancak emekçi yığınların belli bir bilinçlenme ve örgütlenme düzeyine varmalarıyla sağlanabilecek bu güce erişmeden, öteki devrimci sınıf ve zümrelere karşı «ya öncülüğümü kabul edersin, ya bu işte ben yokum» tutumunu takınmak bölücülüktür, kesin olarak yanlıştır. Böyle bir davranış sadece devrime karşı olan güçlerin işine yarar.

Biz, «Millî Demokratik Devrimde hegemonya emekçilerde olmalıdır ki, devrim yolundan sapmasın» derken, emekçi sınıfların o hegemonyaya sahip çıkacakları bilinçlenme ve örgütlenme düzeyine vardıkları varsayımından hareket ederek konuşmaktayız. Ve kastettiğimiz şey, şehir ve köy proletaryası başta, bütün emekçi sınıfların hegemonyasıdır; bugünün siyasî konjonktüründe sosyalistlik iddia eden ve yarın sert rüzgârlar estiği zaman ne yapacağı belli olmayan birkaç politikacıya son sözü tanımayı kastetmiyoruz.

SORU: Millî Demokratik Devrim gerçekleşikten sonra millî burjuvazi ağır basarsa, tekrar şimdiki gibi devrim soysuzlaşmaz mı?

CEVAP: Çağımızda millî burjuvazi, bir devrimci sınıf olarak barutunu tüketmiştir. Millî burjuvazinin sosyalizmden korkması bir yandan, kendisinden çok daha güçlü olan işbirlikçi sermayeye tâbi oluşu öte yandan, bu sınıfın burjuva demokratik nitelikte bir devrimci hareket bile devrimci güçlerin başına geçmesi olanağını ortadan kaldırmaktadır. Bu bakımdan bizim gibi ülkelerde burjuvazinin millî nitelik taşıyan kolu Batı'da geçen yüzyıllarda, burjuva demokratik devrimler çağında proletaryanın henüz tarih sahnesinde yerini almadığı ve burjuvazinin devrimci nitelik taşıdığı dönemdeki burjuva sınıftan çok deşiktir.

Bu sınıfın Millî Demokratik Devrimde ağır basması, yani kendi hegemonyasında Demokratik Devrimi gerçekleştirmesi şöyle dursun, bu devrim safında yer alması bile ancak devrim dalgasının yükselişi anında büyük bir halk şahlanması sırasında olabilir, o da bir süre için.

Burjuvazinin ağır basacağı her devrimci hareketin soysuzlaşması kaçınılmaz bir şeydir. Sosyalizm korkusu, millî burjuvaziyi demokratik devrimi yarı yolda durdurmaya ve devrime karşı olan güçlerle uzlaşmağa yöneltir.

Bizim gibi toplumlarda Millî Demokratik Devrimde hegemonya kurması mümkün olan sınıf, Türkiye proletaryası dışında, ancak küçük-burjuvazi ve onun en bilinçli, en tecrübeli ve örgütlü kolu olan küçük-burjuva bürokrasisi olabilir. Şehir ve köy proletaryası başta Türkiye emekçileri, demokratik devrimde olsun, sosyalist devrimde olsun hegemonyalarını kuracak bilinçlenme ve örgütlenme gücüne ulaşamadıkları takdirde, devrimde hegemonya küçük-burjuvaziye geçecektir. Nitekim, proletaryanın henüz çok zayıf olduğu Kurtuluş Savaşımız döneminde bu böyle olmuştur. Hiç şüphe yok ki, Türk toplumunda en devrimci güç olan emekçilerin hegemonyası altında bir Millî Demokratik Devrim başka şey, küçük burjuvazinin hegemonyası altında bir devrim başka şeydir.

SORU: Devrimci güç birliğinin asıl amacı, hiç şüphesiz ki, sosyalist Türkiye'yi kurmaktır. Fakat devrimci güçbirliğinde sosyalist bilince erememiş olanlar çoğunluğu sağlarsa, sonunda önderlik gene sağcıların eline geçmeyecek mi? Yani sosyalistler sonunda duruma hâkim olabilecekler mi?

CEVAP: Devrimci güç birliği derken, ben burada hergani bir mevcut kuruluşun sözünü etmiyorum, genel olarak bu aşamada devrimciler arasında güçbirliğinden söz ediyorum. Bu aşamada Devrimci güç birliğinin amacı sosyalist Türkiye'yi kurmak olamaz. İçinde bulunduğumuz tarihi aşamada amaç, olsa olsa, Türkiye'de Millî Demokratik Devrimi gerçekleştirerek, ülkemizi bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke durumuna getirerek Türkiye toplumunu sosyalist devrimin eşğine ulaştırmak olabilir. Bu tarihi dönemde yapılacak şey de budur.

Hiç şüphe yok ki, devrimci güç birliğinde, Millî - Demokratik anlamda sonuna kadar devrimci olmayan sınıf ve zümreler «çoğunluğu sağlarsa,» ağır basarlarsa, onlar devrim doğrultusunda gidişi frenleyebilirler ve güçleri yeterse tamamen durdurabilirler de.

Toplumdaki en devrimci gücün temsilcisi durumunda olan sosyalistler devrimci cephe içinde duruma hâkim olabilirler mi? Bence olabilirler. Yeter ki, emekçiyi bilinçlendirme ve örgütlenme işini sıkı tutsunlar, yeter ki, şehir ve köy emekçilerinin tarihi gidişe ağırlıklarını koymaları için gerekli şartları meydana getirebilsinler. Sosyalistler bunu yapabilirler, ve yapmakla da yükümlüdürler. Hiç hatırdan çıkarmıyalım ki, tarih tekerleği sosyalizm doğrultusunda dönmektedir. Ve biz, bütün yolların sosyalizme çıktığı bir çağda yaşamaktayız. Bunun bilinciyle hareket etmeliyiz, ve kendine güvenen kimseler gibi, kendi dışımızdaki millîci güçlere, devrim yolunda omuz omuza yürümek için, el uzatmakta çekingenlik göstermemeliyiz.

SORU: Anti-empyalist ve millî demokratik devrim için yapılacak güçbirliği cephesine zümreler mi, yoksa zümreleri ya da sınıfları temsil ettiğini ileri süren siyasal örgütler mi ikatılacaktır? Bu nasıl olacaktır?

Sosyalist bir örgütün böylesine bir güç birliği için izlemesi gereken yol ya da yöntem ne olmalıdır? Teorik eğitim hangi biçimde bu geniş cephe stratejisine uygulanacaktır?

CEVAP: Konuşmamda belirttiğim gibi, devrimci güç birliği sınıflar ve zümreler arasında, o sınıf ve zümreleri gerçekten temsil eden örgütler arasında olur. Fertler arasında, ya da gerçek temsili niteliği olmayan örgütler arasında olmaz. Fert olarak birkaç sosyalist ile birkaç küçük-burjuva devrimcisinin birleşmeleri fazla bir şey ifade etmez. Ama şu hatâya düşmemeliyiz: Bir örgütün gerçek gücü, onun üye sayısıyla, ya da içinde itibarlı kişiler barındırıp barındırmamasıyla ölçülmez. Örgütün üyelerinin öncü vasfı taşıyıp taşınamamasıyla, örgütün temsil etme iddiasında olduğu sınıf ya da zümrenin gerçek özlem ve isteklerine tercüman olup olmamasıyla, örgütün ayaklarının toprağa basıp basmamasıyla, yığınlarla sıkı bağları bulunup bulunmamasıyla ölçülür.

Sosyalist bir örgüt, devrimci güç birliği içinde öteki devrimci güçlerin potansiyelini doğru değerlendirerek, en geniş yığınları harekete geçirecek olan doğru sloganları, devrim doğrultusundaki sloganları saptayıp ileri sürerek, mücadelede dürüstlük ve yiğitlik örneği göstererek etkili olabilir. Gerçek gücüyle orantılı olmayan iddialar, tekelcilik, sektör davranışlar, sosyalistlerin güç birliğindeki etkilerini arttırmaz, eksiltir. Aynı biçimde oportünizme kayış, sosyalizmin temel ilkelereinden taviz bahasına dirlikten yana olma ve kendi gerçek gücünle orantılı olmayan aleyhte şartları kabullenme de hareketi güçlendirmez, zayıflatır.

Sosyalist örgütün, çapraşık bir toplumda politika hayatının çeşitli durumlarında doğru siyasî çizgiyi saptayabilmesi ve izleyebilmesi için, o örgütün sosyalist kadrolarının toplumun gerçekleri kadar sosyalizmin bilimini de, sosyalist teoriyi de iyice benimsemiş olmaları gerekir. Bu söylediğimiz teorik hazırlığın, teorik eğitimin her dönemde en önemli meselemiz olduğu ve teorinin sadece uzun vâdeli meselelerin çözümü için değil, kısa vâdeli, günlük pratik meselelerin çözümü için de, büyük önem taşıdığı sonucu çıkmaktadır. Hangi gelişme aşamasında olursak olalım, sosyalist kadrolar yetiştirmek amacıyla teorik eğitim şarttır.

SORU: Devrimci güçbirliğinde, öncülük meselesinin şimdilik söz konusu olmadığını söylediniz. Ama sosyalist aşamayı gerçekleştirebilmek için emekçi sınıfın şimdiden öncülük yapması gerekmez mi? Aksi halde, sosyalist aşamaya nasıl varılır?

CEVAP: Benim söylediğim, bu anda devrimci güç birliğinde öncülük meselesinin (yani devrimde hegemonya meselesinin) bir tartışma, bir pazarlık konusu olarak ele alınmaması gerektiğidir. Bundan

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

devrimde hegemonya meselesinin önemsiz olduğu ve sosyalistlerin bu konuyla ilgilenmemeleri gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır. Devrimde hangi sınıf ya da zümrenin ağır basacağı meselesi, devrimin kaderini etkileyen son derece önemli bir meseledir. Ama bu meseleyi doğru biçimde ele almak ve çözüme bağlamak için yapılacak şey, emekçi yığınların geniş çevrelerinin tarihî misyonlarının bilincinde olmadıkları ve tutucu güçlerin etkisi altında buldukları bir anda, gerçek gücümüzle orantılı olmayan iddialarla müttefiklerimizin karşısına çıkmak, ve hegemonya konusunda onlarla ağız kavgasına tutuşmak değildir. En devrimci güç olan emekçinin hegemonyasını bütün öteki devrimci güçlerin tartışmasız kabul edebilecekleri, şartları gerçekleştirmek için yığınlarla gidip, onları kendi dâvalarına sahip çıkacak bilinç seviyesine ulaştırmaktır. Bu da, «ben öncüyüm, sen artçısın» tartışmasından çok daha çetin bir iştir.

Şurası kesindir: Toplumda en devrimci güç olan emekçi, devrimde hegemonyasını kurmazsa, millî demokratik devrimin sonuna kadar başarılması ve sosyalist devrimin eşiğine varılması tehlikeye düşer. Eğer sosyalist devrimin eşiğine varmak ve zamanı gelince o eşiği aşmak isityorsak, millî demokratik devrimde emekçinin ağır basması ve hegemonyasını öteki devrimci güçlere kabul ettirmesi şarttır. Bunun da hangi yoldan sağlanacağını yukarıda belirtmiş bulunuyoruz.

SORU : Bağımsızlık savaşını vermiş ve sosyalist aşamaya gelmiş Türkiye, yine bugünkü kucak politikasını izleyecek mi? Bu sefer de SSCB'nin dümen suyuna mı gireceğiz? Bu noktayı aydınlatır mısınız?

CEVAP : Bağımsızlık savaşını başarıyla vermiş ve sosyalist devrim aşamasına ulaşmış bir Türkiye, bugünkü gibi kucak politikası izleyemez; herhangi bir büyük devletin, o devlet sosyalist olsa da, dümen suyuna giremez. Bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye, ancak milletçe bir şahlanış sonucunda gerçekleşebilecektir. Ve bu ulusal şahlanışın önderleri gerçek halk liderleri olacaktır. Kendi kendine güvenen, «benim» diyen gerçek halk liderleri... Ve, Türkiye'nin halk yığınları ancak böyle gerçek liderlerin arkasından yürüyeceklerdir. Bu tipte halk liderleri karar verirken ancak kendi emekçi halklarının özlemlerini hesaba katarlar ve kimse böylelerine vesayet ilişkilerini kabul ettiremez. Ne tatlı dille, ne de silâh zoruyla. Sosyalizmin bilimi ise kimsenin tekelinde bir şey değildir. Ve Türk toplumunun gerçeklerini en iyi bu toprağın insanları bilebileceklerine göre, o bilimi Türk toplumuna uygulayıp doğru sentezlere varma işi de bizim, biz Türklerin işimizdir; ne kadar hayırhahımız olursa olsun, ne kadar iyi niyetli dostumuz olursa olsun bir yabancının değil...

Ama bu söylediklerimizden, Türkiye'yi vesayeti altında tutan, desteklediği sömürücü asalak sınıflarla Türk toplumsal hayatının bütün alanlarına tahakküm eden, Anadolu'yu bir boydan bir boya donattığı askerî üsleriyle (atomik üsleriyle) Türkiye'yi dünyada çıkacak bir nükleer savaşın ilk hedefi durumuna düşüren emperyalist Amerika ile; birinci kurtuluş savaşımızda olduğu gibi, ikinci kurtuluş savaşımızda da bize yardım etmesi, hiç değilse hayırhah bir tarafsızlık politikası izlemesi mümkün olan Sovyetler Birliği'ni aynı sepete koymamız gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır. Bunu yapanlar var. Hatta sosyalist geçinen bazı politikacılar arasında, Amerika ile Sovyetler Birliği'ni aynı sepete koymak ve «hem Amerika'ya, hem Rusya'ya karşıyız» sloganını ileri sürenler var. Bu bir bakıma, asıl hedef üzerinde toplamamız gereken dikkatlerimizi dağıtmaktır. Bu, gözleri, asıl hedeften başka yönlere çevirmektir. Bu bakımdan, böyle bir slogan, dolaylı olarak Amerikan emperyalizmine taviz niteliği taşır. Biz mücadele sloganlarımızı saptarken, bütün güçleri, bütün enerjileri karşımıza dikilen emperyalist güce ve onun yerli ortaklarına karşı yöneltmek zorundayız. Geleceğe ait, şartlara bağlı ihtimalleri gerçekleşmiş gibi sayarak savaş sloganlarımızı saptar ve kuvvetlerimizi mevzilendirirsek mücadelede başarı sağlayamayız.

Kurtuluş savaşımızda Batı emperyalizminin maşası Yunan saldırganları Anadolu'nun içlerine doğru ilerlerken, Mustafa Kemal, bizimle çıkar birliği durumunda olan ve bize yardımda bulunan Sovyet Rusya'yı Batı'nın emperyalist devletleriyle aynı sepete koymadı. O günlerde «Biz hem batı emperyalistlerine hem Rus bolşeviklerine karşıyız!» sloganını ileri süren kimseye bozguncu gözüyle bakılırdı.

Davasının sorumluluğunu taşıyan hiç bir Türk devrimcisi, bağımsız

ve demokratik Türkiye'nin gerçekleşmesi yolundaki mücadelede, önümüzde baş engel olan Amerikan emperyalizmini, böyle bir engel vasfını taşımayan bir başka ülkeyle bir tutamaz.

SORU : Karşı-devrimin geniş halk yığınları tarafından destek bulunmamasının nedenleri? Bu oluşum içinde İslâm dininin önemi? Ve bundan sonra çıkacak engeller arasında dinin nisbi rolü?

CEVAP : Millî Demokratik Devrime karşı duran güçleri politika alanında temsil eden gerici siyasi örgütlerin şu anda, belli biçimde şartlandırılmış olan seçmenlerin çoğunluğu tarafından desteklendiği bir gerçektir. Oysa, seçmenlerin büyük çoğunluğunu emekçi halk teşkil etmektedir. O halde nasıl oluyor da, Türkiye emekçilerinin çoğunluğu işbirlikçi sermaye ve büyük toprak sahibi mütegalibenin çıkarlarını temsil eden partilere eğilim gösteriyorlar?

Bu soruyu cevaplandırırken, kapitalist dünya pazarı sınırları içine, burjuva devrimlerinin tarihe karıştığı emperyalizm çağında girmiş olan ve bu yüzden de gerçek bir kapitalist gelişme hiç görmemiş bulunan, ve görmesi de imkânsız olan, Doğu'nun ve Güney'in geri tarım toplumlarında burjuva parlamantarizminin genellikle emperyalizm ile işbirliği halinde olan asalak güçleri iktidara getirdiği ve böylelikle emperyalist sömürüyü yoğunlaştırdığı gerçeğini akılda tutmalıyız.

Türkiye bu bakımdan istisna değildir. Türkiye hiç bir zaman gerçek bir kapitalist gelişme tanımamıştır. Ve Türkiye'nin bugünkü düzeni bazı yazarların «komprador kapitalizmi» diye adlandırdıkları, toplumdaki feodal unsurlarla bağdaşmaya çalışan bağımlı, kısır bir kapitalist düzendir. Böyle bir iktisadî düzende açık ya da gizli işsizlik kronik bir belâdir. İşçinin ve genel olarak emekçinin ekonomideki yeri iğredir. Gelişmiş kapitalist toplumlarda tasavvur edilemeyecek kadar yoksul bir yaşantıyı sürdürebilme karşılığı çalışmaya razı aç işsizler ordusundan binlerce ve binlerce insanın fabrika, işletme kapılarında beklemesi durumu, çalışan işçinin direnme gücünü ve dolayısıyla sınıf bilincini baltalayan bir etkidir. Şehir emekçilerinin büyük çoğunluğunun köyde bağlarını sürdürmeleri, şehir emekçisinin yarı köylü vasfını muhafaza etmesi emekçinin bilincini baltalayan bir başka etken sayılmalıdır. En ilkel kamu ihtiyaçlarının karşılanmadığı köyle şehir arasında derin bir uçurum vardır. Köyden gelip şehirde yerleşebilen, şehrin gecekondu semtinde bir çatıya, sokak çeşmesine, fırın ekmeğine, elektrikle aydınlatmaya, çocuğu için ilkokula, paralı da olsa doktora, sömürücülerin en âdi propagandasını saçsa da sinemaya kavuşan emekçi, hiç değilse bir süre için, kendini eski haline kıyasla mutlu saymakta ve gerici demagog politikacılar av olabilmektedir.

Köyde kalan emekçi ise feodal ilişkilerin hüküm sürdüğü bir ortamda yaşamaktadır. Feodal ilişkiler deyince, biz mutlaka geçmişte batının senyöryal sisteminin ilişkilerini düşünmemeliyiz. Feodalizm, en kısa tanımlamasıyla, mahalli tüketim için üretimdir. Orta köylü ekonomisinin egemen olduğu bölgeler dahil Türkiye köylüsünün belki de çoğunluğu, bu tanımlamaya girer. Köylünün kapitalist pazarla ilişkileri pek sınırlıdır. Köylü çok kez, kapitalist pazardan tuzdan ve gazyayından başka bir şey satın almaz. Orta köylü ekonomisinin egemen olduğu bölgelerde bu durum olsun, toprak kölesi - derebeyi ilişkilerinin ufak tefek değişikliklerle yer yer sürüp gitmesi olsun, ve kapitalist tarımsal üretimde bile çok kez derebeylik düzenini andırır zora dayanan ilişkilerin bulunması gerçeği olsun, Türkiye'nin tarım bölgelerinde, özel baskı kuvvetlerine sahip bulunan feodal ağaları ile, binlerce ve yüzbinlerce müritleri olan şıhlarıyla, pazar için üretimde bulunsalar da, yasaları tanımama ve çıkarı gerektirdiğinde zora başvurarak köy emekçisini ezme bakımından fealden pek farklı davranmayan büyük toprak sahipleriyle, tefeci bezirganlarıyla feodal bir ortamın meydana gelmesine sebep olmuştur. Böyle bir feodal ortamda burjuva parlamantarizmi toplumsal gelişmede köylü yığınlarının değil, emperyalizmden de destek bulan bu feodal sömürücülerin ağırlıklarının duyurmalarının bir aracı olmaktadır.

Şehir ve köy emekçilerinin geniş çevrelerinin hâlâ bu işbirlikçi sömürücü güçlerin etkisi altında oluşu kısmen bu yüzdendir. Bir başka sebep de, bizde yüzelli yıldan beri «İslahat» adı altında, «Reform» ya da «Devrim» adı altında küçük-burjuva bürokrasisinin hegemonyasında girilen anti-feodal hareketlerin hiç birinin emekçiye somut kazançlar sağlamamış olmasıdır. Emekçi, küçük-burjuva bürokratin «devrim» de-

Çıkarları bürokrasiyle çelişen işbirlikçi sermaye-feodal mütegalibe diği şeye şüphülle bakmaktadır. Ve bunda kısmen haklıdır da...

Çıkarları bürokrasiyle çelişen işbirlikçi sermaye-feodal mütegalibe ortaklığı, bu ortaklığı destekliyen Amerikan emperyalizminin «bilimsel» anketlerinden, araştırmalarından da yararlanarak, şehir ve köy emekçi-

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

sinin aydına karşı soğukluk duymasından politika alanında ustaca yararlanabilmektedir.

Bir de şu önemli noktayı gözden uzak tutmamalıyız. Türkiye'de emekçinin kendi öz siyasî örgütüyle politika alanına girebileceği ve toplumsal gelişmeye ağırlığını koyabileceği gerçek bir demokratik özgürlük ortamı hiç bir zaman yaratılmamıştır. «Gerçekten demokratik Türkiye» yi yaratma görevi henüz önümüzdeki devrimci görevdir. Türkiye emekçisi, parlamantarizm tarihimiz boyunca kendi dışında olan güçler arasında bir tercih yapmak zorunda bırakılmıştır.

Sorunun ikinci kısmına «bu oluşum içinde İslâm dininin öneminin, ve bundan sonra çıkacak engeller arasında dinin rolünün» ne olacağı sorusuna geçelim: Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin din kurumundan yararlanarak emekçi halk ile devrimciler arasında uçurumlar açma yolunu tuttıkları bir gerçektir. Böylelikle emekçiyi sosyalizmden uzak tutmayı ve onun bilinçlenmesini geciktirerek sömürü düzenini sürdürmeyi ummaktadırlar. Ve bunda, bugüne dek az çok başarılı olmuşlardır. Ancak bu durum bizi din konusunda sosyalist teoriye aykırı davranışlara, din düşmanlığı tutumuna sürüklememelidir. Sosyalist din düşmanlığı etmez. Tarihte «dine karşı savaş», sloganını proletarya değil, burjuvazi ileri sürmüştür. Hiç şüphe yok ki, felsefi materyalizm, sosyalist teorisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ama sosyalizmin materyalist felsefesini benimseyen kimse, din konusunda tutumunu saptayabilmek için yığınların dinî inançlarının kaynağını bilimsel olarak tahlil eder ve yığınların bâtil inançlarına propagandayla karşı çıkma safdilliliğine düşmez. Sosyalist, toplumda dinî doğuran sebepler bulduğunda, dinin de olacağını ve bu yolda propagandanın fazla bir sonuç vermiyeceğini, hatta çok kez, tam ters sonuç vereceğini bilen kimsedir. Dini doğuran sebeplere dokunmadan din aleyhtarlığı yapmak, sosyaliste göre, meselenin kökenine inmeden üst yapı cilâsıyla vakit kaybetmektir. «Tanrıları yaratan korkudur» diye bir söz söylenmiştir. Doğru bir söz. Ve bir toplumda işsizlik korkusu, açlık korkusu, ağa korkusu, savaş korkusu vb. vb. olduğu sürece, o toplumun insanları mutsuz olduğu sürece, bu insanlar daha mutlu bir öteki dünya umuduyla avunma yolunu tutacaklardır. Mutsuz yaşantılarına dayanabilmek için dinden medet umacaklardır. Bu kaçınılmaz bir şeydir. Emekçi yığınları bâtil inançlardan kurtarmanın tek yolu vardır: Mutluluğu bu dünyada tadabilmesi için, onu, toplumun alt yapısını değiştirmeyi amaç edinen devrimci eyleme yöneltmek...

Tarih boyunca sömürücüler, bugün bizde yapmak istedikleri gibi, ve kısmen de yaptıkları gibi, sömürü düzenlerini sürdürmek için dinden yararlanmışlardır. Ama öte yandan, insanlık tarihinde birçok devrimci nitelikte akımların din kisvesine büründüğü de görülmüştür. Batıda Reformation hareketi gibi, İslâm dünyasında Batîni hareketler gibi...

Müslümanlık dahil, bugünün belli başlı dinleri, kölelik toplumunda ortaya çıkmışlardır, ve o toplumla bağdaşmışlardır. Sonra, bazı değişikliklere uğrayarak, feodal düzenin ideolojik üst yapısını teşkil etmişler ve daha sonra da, gene değişikliklere uğradıktan sonra, kapitalist sömürü düzeni içinde de sömürücünün çıkarlarıyla çelişkiye düşmeden varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bugün Türkiye'de Müslüman dinini komprador kapitalizminin bir ideolojik silâhi haline getirme yolunda emperyalist ve işbirlikçileri yoğun çabalar harcamaktadırlar.

Elbette ki bu, Müslüman dininin, emperyalist sömürü düzeniyle bağdaşan, kendi özünden gelme özellikler taşıdığından ötürü değildir. Tarihte Müslümanlık, Arap kavminin ilkellikten kurtularak Avrupa'nın göbeğinden Hindistan'a kadar uzanan, çağının en ileri, en uygar imparatorluğunu kurmasını sağlayan bir etken rolü oynadığı da görülmüştür. Çağımızda da, bazı şartlarda, Müslüman dininin devrimcilerin elinde bir ideolojik silâh rolü oynadığı olmuştur. Örneğin, Cezayir Millî Kurtuluş Savaş'ında olduğu gibi.

Dine inananın her zaman gerici, inanmayanın her zaman ilerici, olması gerektiği iddiası yanlıştır. Böyle bir iddia bizi çok yanlış sonuçlara götürür. Emekçinin dâvasını benimsemiş ama henüz sosyalizmin bilimini (felsefesiyle birlikte) sindirmemiş nice emekçi vardır ki, dinine bağlıdır; ve nice iflâh olmaz kapitalist sömürücü vardır ki, dinsizliği uygarlığın gereği sayar. Aynı biçimde materyalist felsefeyi benimseyenin her zaman ve her durumda ilerici ve benimsemişinin gerici olması gerektiği görüşü de yanlış bir görüştür. Cezayir halkının kurtuluş

savaşını ta Paris'in göbeğine götüren mücahitlerin bir çoğu dindar müslümandı. Onların, savaşa katılmaya davetlerine, en devrimci adlar taşıyan örgütlerin üyesi ve materyalist dünya görüşüne sahip bulunan Fransızlardan birçoğu red cevabı vermiştir. Bu iki tipten hangisi daha devrimcidir? Cezayirli müslüman mücahit mi, yoksa mücadeleye katılmayan özgür düşünceli Fransız mı?

Din, tarihî koşullara göre kimi ilerici kimi gerici rol oynar. Bizim yakın tarihimizde de böyle oldu. Kurtuluş Savaşımızda dünya yüzündeki bütün Müslümanların hâlifesi Padişah Vahdettin ve onun şeyhülislâmı Dürri-zade, emperyalistlerin emriyle, başta Mustafa Kemal bütün milicilerin kâfir oldukları ve kanlarının helâl olduğu yolunda fetva çıkararak Türk ulusuna karşı en haince hareketlere giriştikleri sırada, Sakarya'da sarıklı tabur imamı, Mehmetçiğin önünde emperyalizmin masası Yunanlı saldırganı «Allah Allah» diyerek hücumu geçiyordu.

Sosyalistin din konusunda, aşırılıklardan uzak, anlayışlı ve ölçülü bir tutumu olmalıdır. Almanya'da Bismarc'ın katolik kilisesine karşı Kulturcamp'ı gibi; büyük Fransız devriminin geleneklerine sadık Fransız radikalizminin papaz düşmanlığı gibi tarihte din konusunda aşırı davranışların proletaryadan değil, burjuvaziden ve küçük burjuvaziden geldiğini belirttik. Emekçinin bâtil inançlarının alt yapıyla ilgili derin sebeplerden ileri geldiğini ve bu bâtil inançları gidermenin tek yolunun, emekçiyi toplumun alt yapısını değiştirme yolunda mücadeleye yöneltme olduğunu da söyledik. Sosyalistin din konusundaki ölçülü davranışı işte bu anlayıştan ileri gelmektedir.

SORU: Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye'nin yaratılması için asker-sivil aydın zümre dahil bütün millîci güçlerin anti-emperyalist cephede birleşmesi gerektiği kesinlikle belli olmuş durumdadır: Güç-birliği bugün sahte sosyalistler ve oportünistler tarafından baltalanırken, ileri sürdükleri iddia şudur: Küçük-burjuva olan asker-sivil aydın zümrenin siyasî temsilcisi durumunda bulunan CHP. ile güç-birliğine gidemeyiz.

Güçbirliği hareketinin siyasî partiler değil, sınıflar, kitleler arasında olması gerektiği bugün bilinen bir gerçek olduğuna göre, bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

CEVAP: Bu soru cevabını da kısmen ihtiva etmektedir. Gerçekten, devrimci güçbirliğinden söz ettiğimiz zaman, devrimde hegemonyadan söz ettiğimiz zaman, ya da devrime karşı duran güçlerin sözünü ettiğimiz zaman, düşündüğümüz, düşünmemiz gereken, şahıslar ya da örgütler değil, sınıf ve zümrelerdir. Şahıslar ya da örgütler o sınıf ve zümrelerin belli bir tarihî andaki gerçek iradelerini temsil ettikleri ölçüde önem kazanırlar.

Konuşmam sırasında CHP. üzerinde durdum, ve karşı-devrimin başlangıç noktasının CHP'nin iktidarda olduğu 1942 yılı olduğunu söyledim. CHP. tarihî gelişmesi gereği (bu parti uzun yıllar bir Türk millî burjuvazisi yaratma çabasında tek parti rolünü oynamıştır) yamalı bohçaya benzediğini, içinde işbirlikçi sermaye, feodal ağa temsilcilerinin de bulunduğunu, ama son tahlilde küçük-burjuva bürokrasisini temsil eden hizbin ağır basacağını belirttim. Bildiğiniz gibi, küçük-burjuva bürokrasisi şartlara göre, kimi sağa kimi sola kayma eğilimine rağmen, geçmişteki büyük hatâlarına rağmen, emperyalizm çıplak yüzüyle karşımıza çıktığında, millîci bir davranışa geçebilmektedir. Yakın tarihimiz bunu kanıtlar. Ve belirli şartlarda da olsa, anti-emperyalist bir tutum, bürokrasinin devrimci bir potansiyel taşıdığını gösterir. Ve biz, bu potansiyeli önemsememiz edemeyiz. Onun için biz Türk toplumdaki bütün millîci güçleri Millî Demokratik Devrim cephesinde birleşmeye çağırırken, CHP içindeki «ortanın solu» diye adlandırılan ve Kemalist geleneklere dönüşü temsil eden akım içinde içtenlikle birleşmiş olan unsurlara da hitap etmekteyiz. Elimiz, onlara da uzanmıştır. «Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye» sloganını benimsedikleri ölçüde onlarla da aynı safta yürümeğe hazırız. Kendine güvenen devrimciler olarak, tarih tekerleğinin sosyalizm doğrultusunda döndüğünü bilen sosyalistler olarak biz, kimileri gibi, CHP. fobisine kapılmayız... CHP. içinde ilerici bir akımın belirmesi bizi sevindirmelidir. Bu ilerici akımı teşvik etmek, sosyalist olarak görevimizdir.

Tek başına şu olay, Ortanın Solu hareketine karşı, kayıtsız şartsız olumsuz bir tutum takınmamızın vahim bir hatâ olacağını göstermeye yeter: Geçen yıl beni S.B.F'de, konuşmaya çağıran Öğrenci Birliğinin yöneticileri Ortanın Solu plâformunu savunarak seçimi kazanmışlar ve Birlik yönetimine geçmişlerdi. Bu grup, yurtsever olarak, anti-emperyalist gösterilere katıldı. Ve birkaç aylık eylem içinde, o bilinç düzeyine vardılar ki, kurulu sömürü düzeninin savunucularının Türk halkına umacı diye tanıtmaya çalıştığı adamlardan bir kimseyi, bazı

Türkiye'de Karşı Devrim

Mihri Belli

sosyalist geçinenlerin bile sokakta selâm vermeğe korktukları, 141. maddeden hüküm giymiş bir kimseyi fakültelerinde devrim konusunda konuşmaya çağırabildiler Ve böylelikle Türkiye'de gerçek bir demokratik özgürlük ortamının yaratılması yolunda bir adım ileri attılar. CHP. Turhan Feyzioğlu'ndan, Bülent Ecevit'e kadar, Bülent Ecevit'ten eski başkanınız Uluç Gürkan'a kadar, yani İşbirlikçilerin temsilcisinden, taa su katılmamış devrimciye, yurtsevere kadar, kara ile ak beyaz arasında binlerce gri tonunu barındırmış bir çatıdır. Ve CHP. hakkında bir hükme varırken bu örgütün bu özelliğini göz önünde tutmak gerekir. Son kurultayından bu yana, CHP'de bir sağa kayış olduğu ve kimi CHP. ileri gelelerinin Güven Partililerle zaman zaman halvet oldukları gözümüzden kaçmamaktadır. Bu böyle olsa da, biz gene CHP. içindeki ve özellikle CHP gençliği saflarındaki gerçek Kemalistlere karşı olumsuz, küskün bir tutum takınamayız. Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, bağımsız ve demokratik Türkiye uğruna mücadele cephesinin saflarını onlara da açık tutmak görevimizdir.

SORU: 1946-1950 dönemi üzerine çok şeyler söylendi. Hattâ 1950 üzerine «Halkın zaferi» de dendi. Biz sosyalistler bunu böyle görmüyoruz; ve 1950'yi biraz daha açıklamanızı istiyoruz.

CEVAP: Bilindiği gibi, dün DP'lileri olsun, onların bugünkü mirasçıları olan AP politikacıları olsun, 1950'de iktidarın seçimle el değiştirmesini «Halkın zaferi» olarak nitelendirmektedirler. Bunlar bu değerlendirmelerini, duruma göre, kimi açıkça, kimi de üstü örtülü biçimde yapmaktadırlar. Çok ilginçtir ki, kendilerini «sosyalist» ilân eden bazı kimseler de, bilime ve gerçeklere uymayan ve statükocu nitelik taşıyan böyle bir yorumu benimsemişlerdir. Bunlar 1950'de sağa kaymış bir CHP'den, bunun daha da sağında olan ve anti-kemalist karşı-devrimci bir politikayı açıkça izleme cüretkarlığını gösteren DP'nin iktidarı devralması olgusunu, bu seçimle gerçekleşti diye, «Halk Devrimi» olarak nitelendirecek kadar ileri gitmişlerdir.

Gerçekten, dıştan bakıldığında, çoğu emekçi olan Türkiye'nin seçmenlerinin çoğunluğu, halktan yana bir politika izlemekte kusur etmiş olan bir partiyi iktidardan uzaklaştırmış ve kendisine bu dünyada cennetler vaadeden bir muhalefet partisini iktidara getirmiştir. Türkiye'de halk yığınları ilk kez burjuva parlamantarizminden yararlanarak iktidarı değiştirmişlerdir.

Ama biz, bir tarihî gelişmeyi sınıf tahliline tâbi tutmadan onun dış görünüşüyle yetinerek, devrimci nitelik taşıyıp taşımadığı konusunda hüküm vermeye kalkarsak çok yanılırız. 1930'larda Hitler de seçmenlerin oylarının çoğunluğunu sağlayarak iktidara gelmişti ve ardından çağının karşı-devrimlerinin, halk düşmanı baskı düzenlerinin, dünya ölçüsünde faşist hareketin bir numaralı kal'ası olan Nazi Almanya'yı kurmuştu. Bunun tersi de olduğu gibi, dünyanın bir çok yerinde, burjuva parlamantarizminin seçim kurumunun daha ilerici bir iktidarın yerine daha gerici bir iktidarın geçmesini sağladığı da görülmüştür. Bugün Türkiye'de emperyalizm-işbirlikçi sermaye-feodal ağa ittifakının politika alanındaki baş temsilcisi olan Adalet Partisi de seçmenlerin çoğunluğunun desteğiyle, kendisinden ne de olsa daha ilerici olan bir koalisyon hükümetini iktidardan uzaklaştırarak memleketin yönetimini ele almıştır.

İktidarın seçimle el değiştirmiş olup olmaması, iktidar değişmesinin devrimci nitelik taşıyıp taşımadığının kıstası olamaz. Burada tek doğru kıstas, tek sosyalist kıstas, iktidara gelen güçlerin iktidardan uzaklaştırılan güçlere kıyasla devrim açısından durumudur.

1950'de olan şey, tarihî kökenlerinin etkisiyle emperyalizme ve işbirlikçilerle tavizde, ne de olsa duraksamalı hareket etmek zorunda olan bir CHP'nin yerine, işbirlikçilerin desteğiyle palazlanmış ve güçlenmiş bir parti olarak, tavizde kararlı DP'nin geçmesi ve daha 1942'de başlayan anti-kemalist karşı-devrimi perçinlemesidir. 1950'de DP'nin iktidara gelişini «Halk Devrimi» olarak nitelendirmek bu «sosyalizm» adına yapılırsa da, «Devrim» sözcüğünü yozlaştırmak, bu sözcüğe saygısızlık etmektir. Ve aynı zamanda, Türk tarihinin en karanlık sayfalarından biri olan 1950-1960 döneminin, Türkiye'nin emperyalizmin vesayetine girme sürecinin geniş ölçüde yer aldığı bu dönemin gerçek yüzünü gözlerden gizlemektir. Böyle bir davranış, «sosyalist» lâf ebeliği ar-

dında 27 Mayıs'ı gerçekleştiren kemalist güçlere sırt çevirmek ve DP mirasçısı olan siyasi çevrelere göz kırpmaktır. Böyle bir davranış, sosyalistten vazgeçtik, namuslu demokrata bile yakışmaz.

Bu ve buna benzer davranışlar Türkiye'de sosyalist hareketi doğru yolundan saptırma amacını güden oportünist akımın belirtileridir. Türkiye'de oportünist akımın iki yüzü vardır: Biri, sosyalizmin bilimini reddederek oportünist, statükocu davranışların savunmasını yapan yüzü; öteki, lâfta bilimsel sosyalizme sahip çıkarak, bir iki yersiz ve yalan yanlış aktarmayla aynı oportünist ve statükocu davranışları savunan yüzü... Bu ikisinin de vardığı sonuçlar aynı sonuçlardır. Örneğin birinci gruptan olanlar 1950'de DP'nin iktidara gelişinin «Halk devrimi» olduğunu, sosyalizmin bilimini reddederek ve burjuva parlamantarizminin tarihî birer kategori olan kurumlarını, sonsuzluğa kadar varlıklarını sürdürecektir olan kutsal kurumlar sayarak ve bunları putlaştırarak iddia ederler; ikinci gruptakiler ise, aynı saçmalığı sözde «sosyalizmin bilimine» dayanarak yapma gülünçlüğüne düşerler.

Sosyalizm için hangisi daha zararlıdır? Sosyalizmin bilimine resmen reddederek oportünizm mi? Yoksa bu bilime sözde sahip çıkarak oportünizm mi?

TİP Olğanüstü Kongresinde, Devrimci Grup adına konuşan bir delegenin dediği gibi: «Al birini vur öbürüne!»

Sorulara cevaplarımız burada sona eriyor. Şimdi karşı-devrim konusunda söylediklerimizi özetliyorum:

Son çeyrek yüzyıl içinde Türkiye'de bir düzen değişikliği olmuştur. Bu düzen değişikliği, emekçi yığınların yararına olmayan, sömürücü sınıfların en asalak, en gayri-millî kolları yararına olan bir değişikliklerdir.

Kurtuluş savaşımızda hegemonyayı ele almış olan küçük-burjuva bürokrasisi (asker-sivil aydın zümre) zaferden sonra, Türkiye'de bir millî burjuvazi yaratarak güdümlü bir kapitalizm yolundan kalkınma ve gelişme gibi, çağımızda ulaşılmaz imkânsız olan bir amaca yönelmiş, ama tutulan yanlış yola rağmen demokratik devrim doğrultusunda, daha çok üst yapıda kalan bazı adımlar atabilmiştir.

Küçük-burjuva bürokrasisinin hegemonyası İkinci Dünya Savaşı yıllarına kadar sürmüştür. Birçok iç ve dış konjonktürlerin birleşmesi sonucunda, özellikle 1942'de Şükrü Saraçoğlu hükümetinin iktidara gelmesinden sonra, Türk toplumunda güçler dengesi, asker-sivil aydın zümrenin aleyhine ve emperyalizm-işbirlikçi sermaye-feodal ağa üçlü ittifakının lehine olarak bozulmuş ve kurulan yeni dengede işbirlikçiler ağır basmışlardır.

Asker-sivil aydın zümrenin istikrarlı olmamakla birlikte, millî bir güç olmasına karşılık, emperyalizm-işbirlikçi sermaye-feodal ağa üçlü ittifakı toplumumuzdaki gayri-millî güçlerin ortaklığını temsil etmektedir.

Türk toplumunda hegemonyanın bu biçimde elden ele geçmesinin sonuçları olmuştur. İki dünya savaşı arasındaki dönemde Türkiye, dünya kapitalist pazarı içinde belki de siyasi bakımdan biricik bağımsız ülkeyken, bugün emperyalizm ve işbirlikçileri ortaklığının tahakkümü altında, emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bağımlı geri ülkelerin bütün özelliklerini taşımaktadır. Dış görünüş ne olursa olsun, geçen çeyrek yüzyıl içinde Türkiye ileri gitmek şöyle dursun, başta millî bağımsızlık olmak üzere Atatürk devriminin sağladığı belli başlı kazançları muhafaza dahi edememiştir. Türkiye karşı-devrim yolunu tutmuştur.

27 Mayıs, karşı-devrim yolundaki gidişi kısa bir süre için kesintiye uğratmıştır, ama kesintiden sonra Türk toplumu yeniden karşı-devrim doğrultusuna yönelmiştir.

Devrimci eylem çizgimizi bu gerçeği bilerek saptamalıyız ve karşı-devrime karşı devrimciye düşen görevi yerine getirmeliyiz. Türk toplumundaki bütün devrimci güçler arasında devrimci güçbirliğini kurarak, devrim yolunda kaybettiğimiz mesafeyi kazanmalı, ve bununla da yetinmiyerek, bilimin ve gerçeklerin emrettiği yeni devrimci adımları atabilmeliyiz.

Türk toplumunun önündeki ilk devrimci adım Millî Demokratik Devrimdir. İlk hedef bağımsız ve demokratik Türkiye'dir. Millî Demokratik Devrim ancak, şehir ve köy proletaryası, şehir ve köy küçük burjuvazisi ile devrimci güçbirliği kurduğu takdirde gerçekleşebilir. Bu devrimci güçbirliğini kuralım ve Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye'yi gerçekleştirelim.